

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		204 беттің 1беті

ТӘЖІРИБЕЛІК САБАҚТАРҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫСТАРДЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ

Пәннің атауы: «Анатомия»

БББ атауы: Мамандығы: 0301000- «Емдеу ісі»

Біліктілігі: 0301023 -«Акушер»

Оқу сағаттарының көлемі: 135 сағат

Оқытылатын курс пен семестр: I-курс, I-семестр

Практикалық сабақтар: 85 сағат

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 2беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстар МОБ сәйкес әзірленген, Мамандығы: 0301000- «Емдеу ісі», Біліктілігі: 0301023 -«Акушер» "Анатомия" пәні кафедра мәжілісінде талқыланды.

«28» 05 2020ж. Хаттама № 10

Кафедра меңгерушісі, профессор м.а. Танабаев Б.Д.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 3беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

Тақырып №1

1.Тақырып: Остеология-сүйектер туралы ғылым. Тұлға сүйектері.Анатомиялық терминология. Негізгі білкілер мен жазықтықтар туралы түсінік. Сүйек ағза ретінде.

2. Мақсаты: Негізгі халықаралық анатомиялық терминдерді, білік пен жазықтықтарды үйрету.

3. Оқу мақсаты: Негізгі халықаралық анатомиялық терминдерді,білік пен жазықтықтарды үйрету.Тұлға сүйектерін қаңқада, алдынан және жанынан қараған суреттерде танып, дәл таба білу арқылы еркін меңгеруді үйрету. Сүйектердің құрылысы жөніндегі теориялық білім мен дағдыны қаңқаны зерттеу арқылы бекіту.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- Негізгі анатомиялық латын терминдерді атаңыз?
- Адам денесінің білік пен жазықтық қимасын атаңыз
- Қаңқаға анықтама беру
- Сүйектердің жіктелуі
- Бас сүйектің ми мен бет бөлімдеріне бөлінуі
- Дененің сүйектерінің құрылымдық ерекшеліктері туралы айту.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

- Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
- Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
- Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 4беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Маңдайға параллел бағытта өтетін жазықтық:
 - а) Көлденең.
 - б) Фронталді+
 - в) Сагитталді
 - г) Вертикалді
 - д) Қиғаш
2. Дененің орталығы арқылы өтіп, оны екі симметриялық жартыға бөлетін жазықтық:
 - а) фронталдық
 - б) көлденең
 - в) медиалдық
 - г) орталық (медиандық) +
 - д) латералдық
3. Қанқа қартаюның белгілері...
 - а) сүйектің сирек кездесуі+
 - б) сүйектердің тығыздалуы
 - в) шеміршектің үлкен мөлшерінің пайда болуы

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»		
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19		
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 5беті		
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы					

г)сүйек плиталарының санының артуы

д)өскінді қалыптастыру

4.Түтік сүйектерінің ортаңғы бөлігінің атауы:

а)диафиз+

б)эпифиз

в)метафиз

г)апофиз

д)диплоэ

5.Денесі мен түтікшелі сүйектерінің ұштары арасында орналасқан сүйектің бөлігінің атауы:

а)диафиз

б)эпифиз

в)метафиз+

г)апофиз

д)диплоэ

6.Түтік сүйектерінің ұштарының атауы:

а)диафиз

б)эпифиз+

в)метафиз

г)апофиз

д)диплоэ

7.Жауырын сүйегінің құрылымы қандай:

а)түтікті

б)қалыптан тыс

в)тегіс+

г)аралас

д)әуе

8. Қайсысы құрылымы бойынша иық сүйегі:

а)түтікті+

б)ерінді

в)аралас

г)әуе

д)тегіс

9.Иық белдік сүйегі:

а)төс

б)жауырын+

в)иықты

г)шынтақты

д)сәулелі

10.Жауырын буын құрылысының орналасуы

а)жоғарғы бұрыш

б)төменгі бұрыш

в)латералдық бұрышы+

г)акромион

д)тұмсық тәрізді бұрыш

11.Жауырынның орналасуы:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 6беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- а) жоғарғы бұрыш
- б) төменгі бұрыш
- в) латериалдық бұрыш
- г) қабырғалы беті
- д) дорсалды беті+

12. Мойын омыртқаларының санын көрсетіңіз:

- а) 4
- б) 5
- в) 7+
- г) 8
- д) 12

13. Арқа омыртқаларының санын көрсетіңіз:

- а) 4
- б) 5
- в) 7
- г) 8
- д) 12+

14. Бел омыртқаларының санын көрсетіңіз:

- а) 4
- б) 5+
- в) 7
- г) 8
- д) 12

15. Сегізкөз омыртқаларының санын көрсетіңіз:

- а) 4
- б) 5+
- в) 7
- г) 8
- д) 12

Есептер:

№1. Көшедегі жарақаттың салдарынан науқастың жүрегі тоқтап қалды. Жедел көмек қалай көрсетіледі және қанқаның қандай бөліктері әсер етеді?

Жауап: Төске ырғақты қозғалыстар арқылы жүрекке жасанды массаж жасау қажет.

№2. Омыртқаның қысқа бифуруслы арқалық өскіндері бар, көлденең өсінділерде ұсақ тесіктер бар. Омыртқаны анықтаңыз?

Жауап: жатыр мойын омыртқасына тән

№3. Күрт құлаудың салдарынан жәбірленушінің білек сүйектерінің сынуы болды. Бұл жағдайда білектің алдыңғы бүйірінде паталогиялық қозғалғыштық байқалады. Жәбірленушіде қандай сүйектің сынуы байқалады?

Жауап: Зардап шеккен адамның шынтак сүйегі сынған.

Тақырып №2

1. Тақырып: Омыртқа бағанасы. Мойын, кеуде, бел омыртқаларының ерекшеліктері. Сегізкөз, құйымшақ. Төс, қабырғалар құрылысы.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 7беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2. Мақсаты: Тірек-қимыл жүйесінің құрылымдық ерекшеліктерін оқыту. Омыртқа бағанасына түсінің беру. Адам тұлғасындағы сүйектерді сипап сезу.

3. Оқу мақсаты: Білім алушыларға қаңқадан мойын, кеуде, бел омыртқаларының ерекшеліктерін табуды үйрету. Сегізкөз, құйымшақ. Төс, қабырғалардың құрылысы.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Омыртқа бағанасының құрылысы, оның бөлімдері, функционалдық маңызы.
2. Омыртқа бағанасының вертикальды қалпына байланысты құрылысындағы ерекшеліктер.
3. Кеуде торының пішіндерінің конституционалды ерекшеліктері.
4. Кеуде торының құрылысының анатомиясы.
5. Бұғананың құрылысы ерекшелігі, және оң, сол жағын анықтау.
6. Жауырынның құрылысы, оң және сол жақ айырмашылығын анықтау.
7. Омыртқалардың жалпы қасиеті.
8. Типтік омыртқаның құрылысы.
9. Мойын, кеуде омыртқа құрылысының ерекшеліктері.
10. Мойын омыртқаларының I, II, VI, VII ерекшеліктері.
11. I, X, XI, XII- кеуде омыртқаларының ерекшеліктері.
12. Бел омыртқаларының құрылыстық ерекшеліктері.
13. Қабырға құрылысы, түрлері.
14. Сегізкөз омыртқаларының анатомиясы.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 8беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар,тесттер,есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Екінші мойын омыртқаның басқа омыртқалардан айырмашылығы
 - А) Тістәрізді өсіндісінің болуы+
 - В) Қылқанды өсіндісінің болуы
 - С) Денесінің болуы
 - Д) Қабырғалық шұңқыршаларының болуы
 - Е) буындық беттерінің болуы
2. Кеуде омыртқалардың басқа омыртқалардан айырмашылығы:
 - А) Тістәрізді өсіндісінің болуы
 - В) Қылқанды өсіндісінің болуы
 - С) Денесінің болуы
 - Д) Қабырғалық шұңқыршаларының болуы+
 - Е) Денесінің болмауы
- 3.Төстің құрамдық бөліктері:
 - А) Тұтқасы+

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы	044-42/19 204 беттің 96-беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы	

- B) Қабыршағы
 C) Бетсүйектік өсіндісі
 D) Мойыны
 E) Ұшы
 4. Семсертәрізді өсінді орналасқан:
 A) Тоқпан жілікте
 B) Жауырында
 C) Төсте+
 D) Шынтақ жілікте
 E) Бұғанада
 5. Рудиментті омыртқалар:
 A) Мойын омыртқалары
 B) Кеуде омыртқалары
 C) Бел омыртқалары
 D) Сегізкөз
 E) Құйымшақ омыртқалары+
 6. Кеуде торын құрауға қатысады:
 A) Төс+
 B) Жамбас сүйектері
 C) Тізе тобығы
 D) Бел омыртқалары
 E) Мойын омыртқалары
 7. Мойын омыртқаларының саны:
 A) 4
 B) 5
 C) 7+
 D) 8
 E) 12
 8. Кеуде омыртқаларының саны:
 A) 4
 B) 5
 C) 7
 D) 8
 E) 12+
 9. Бел омыртқаларының саны:
 A) 4
 B) 5+
 C) 7
 D) 8
 E) 12
 10. Сегізкөз омыртқаларының саны:
 A) 4
 B) 5+
 C) 7
 D) 8

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 10беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

Е) 12

11. Көлденең өсінділерінде тесігі бар омыртқалар:

А) мойын омыртқалары+

В) кеуде омыртқалары

С) бел омыртқалары

Д) сегізкөз омыртқалары

Е) құйымшақ омыртқалары

12. Қабырғалық шұңқырлары бар омыртқалар:

А) мойын омыртқалары

В) кеуде омыртқалары+

С) бел омыртқалары

Д) сегізкөз омыртқалары

Е) құйымшақ омыртқалары

13. Ұйқылық төмпешік VI мойындық омыртқада орналасады:

А) көлденең өсіндіде+

В) қылқандық өсіндіде

С) буындық жоғарғы өсіндіде

Д) омыртқаның денесінде

Е) буындық төменгі өсіндіде

14. Көлденең өсіндісінде тесік болатын омыртқалар:

А) мойындық+

В) кеуделік

С) белдік

Д) сегізкөздік

Е) құйымшақтық

15. Сегізкөздің анатомиялық түзілістері:

А) құлақтәрізді беттер+

В) жоғарғы бөлігі

С) қиғаш сызықтар

Д) алдыңғы бөліктер

Е) қылқандық өсінді

16. Төстің бөліктері:

А) негізі

В) ұшы

С) тұтқасы+

Д) емізіктәрізді өсінді

Е) қылқанды өсіндісі

17. Сүбе (жалған) қабырға:

А) I қабырға

В) VII қабырға

С) VIII қабырға+

Д) V қабырға

Е) XI қабырға

18. Ауыз омыртқаның құрамдық бөліктері:

А) алдыңғы доға+

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 11беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- В) тіс
 С) төменгі буындық өсінді
 D) дене
 E) қылқанды өсінді
19. Көлденең өсіндісінде тесігі бар:
 A) кеуделік омыртқалар
 B) мойындық омыртқалар+
 C) белдік омыртқалар
 D) сегізкөзде
 E) құйымшақта
20. Кеуделік омыртқаларға тән ерекшеліктер:
 A) көлденең өсінділердің тесіктерінің болуы
 B) омыртқа денесінде қабырғалық шұңқырлардың болуы+
 C) көлденең өсінділердің болуы
 D) емізіктәрізді өсінділердің болуы
 E) буындық өсінділердің болуы
21. I қабырғаның анатомиялық түзілісі:
 A) бұғанаасты артериясының жүлгесі+
 B) қабырға басының қыры
 C) қабырғаның жүлгесі
 D) трапеция тәрізді сызық
 E) тәждік өсінді
22. Омыртқаның өсіндісі:
 A) құстұмсықтәрізді өсінді
 B) қылқан өсінді+
 C) тәждік өсінді
 D) мойындырық тесігі
 E) бізтәрізді өсінді
23. Омыртқалардың құрамдық бөліктері:
 A) доғасы+
 B) қанаттары
 C) тұтқасы
 D) бізтәрізді өсіндісі
 E) басы
24. Мойын омыртқаларына тән анатомиялық құрылымдар:
 A) көлденең өсінділеріндегі тесік+
 B) қылқан өсіндісі
 C) көлденең өсінділері
 D) емізіктәрізді өсінді
 E) қабырғалық шұңқырлар
25. II-IX кеуде омыртқаларына тән анатомиялық құрылымдар:
 A) жоғарғы және төменгі қабырғалық шұңқырлар+
 B) көлденең қабырғалық өсінді
 C) бізтәрізді өсінді
 D) емізіктәрізді өсінді

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 12беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- Е) ұйқы төмпешігі
26. Денесінің артқы-бүйір бетінде жартылай және толық қабырғалық шұңқырлар бар
- А) I-кеуде омыртқасы+
- В) X-кеуде омыртқасы
- С) XI-кеуде омыртқасы
- Д) XII-кеуде омыртқасы
- Е) YIII-кеуде омыртқасы
27. YI мойын омыртқасындағы ұйқы төмпешігі орналасқан:
- А) көлденең өсіндісінде+
- В) қылқан өсіндісінде
- С) жоғарғы буындық өсіндіде
- Д) омыртқаның денесінде
- Е) төменгі буындық өсіндіде
28. Омыртқа бағанасындағы мүйіс орналасқан:
- А) YУ-Y бел омыртқаларының қосылған жерінде
- В) Y-бел омыртқаның сегізкөзбен қосылған жерінде+
- С) Y-бел омыртқа тұсында
- Д) I-сегізкөз омыртқа тұсында
- Е) XII-кеуде омыртқасы мен I бел омыртқасының қосылған деңгейінде
29. Төс бұрышының орналасқан жері:
- А) төстің денесі мен тұтқасының қосылған жері+
- В) төс денесі мен семсертәрізді өсіндісінің қосылған жері
- С) төс тұтқасының мойындырық тілігінің тұсында
- Д) төс денесінің ортаңғы тұсында
- Е) семсертәрізді өсінді деңгейінде
30. Қабырғаның бөлігі:
- А) денесі+
- В) аяқшасы
- С) төмпешігі
- Д) доғасы
- Е) күйрығы
31. Басында бұдыры жоқ қабырға
- А) I-қабырға+
- В) X-қабырға
- С) IX-қабырға
- Д) II-қабырға
- Е) Y-қабырға
32. Бірінші қабырғада бұғанаасты артериясының жүлгесі орналасқан жер:
- А) алдыңғы сатылы бұлшықет төмпешігінің артында+
- В) алдыңғы сатылы бұлшықет төмпешігінің алдында
- С) алдыңғы сатылы бұлшықет төмпешігінде
- Д) қабырға төмпешігінің алдында
- Е) қабырғаның төменгі бетінде

Есептер:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 13беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

№1.Көшеде алған жарақаттан кейін зардап шеккен адамда мойындағы ұйқы артериясының тармақтарынан жатыр мойын артериясынан қан кетті.Қан ағуын қалай тоқтатады.

Жауап: Мойын аймағындағы ұйқы артерияларының қан ағуын тоқтату үшін оны VI мойын омыртқасының көлденең өсіндісіндегі төмпешікке басады.

№2. Омыртқалардың қысқа қырқа өсіндісінде және көлденең өсіндісінде кішкене тесіктер бар. Омыртқаны анықта

Жауап: Типтік мойын омыртқасы

Тақырып №3

1. Тақырып: Иық белдеуі сүйектері . Қол сүйектерінің еркін бөлігінің құрылысы.

2. Мақсаты: Иық белдеуі, қолдың сүйектерінің еркін бөлігінің құрылысы: тоқпан жілік, білек , білезік сүйектері мен қол ұшы /басы/ сүйектерінің жалпы сипаттамасын білу.

3.Оқу мақсаты: Білім алушыларға қол сүйектерінің құрылысын қаңқада, алдынан және жанынан қараған суреттерге танып, дәл таба білу арқылы еркін меңгеруді үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Қолдың еркін бөлігі сүйектерінің қаңқасы қандай бөліктерден тұрады?
2. Қолдың еркін бөлігінің сүйектерін атаңыз?
3. Жоғары иық белдеу сүйектерін атаңыз?
4. Бұғананың құрылысы ерекшелігі, және оң, сол жағын анықтау.
5. Жауырынның құрылысы, оң және сол жақ айырмашылығын анықтау.
6. Иық, шынтақ, кәрі жілік және қол ұшы сүйектерінің құрылысы.
7. Жауырынның құрылысы, оның қаңқа тұлғасында орналасуы.
8. Бұғананың құрылысы, оның скелетотопиясы.
9. Иық, шынтақ, кәрі жілік сүйектерін латын тілінде атаңыз.
10. Түтікті қол сүйектердің оң және сол жағын ажырату.
11. Қол ұшы сүйектерінің латынша атауы.
12. Бөлімнің 3 қрылысы: қол ұшы, алақан, саусақ бақайшықтары.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 14беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Анатомиялық мойын мен хирургиялық орналасқан:
 - А) Тоқпан жілікте+
 - В) Жауырында
 - С) Жамбас сүйегінде
 - Д) Төсте
 - Е) Шынтақ жілікте
2. Иық белдеуінің сүйектері:
 - А) Жауырын+

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»		
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19		
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 15беті		
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы					

- В) Шүйде сүйек
 С) Шеке сүйек
 D) Жамбас сүйек
 E) Жоғарғы жақсүйек
3. Буындық ойыс, cavitas glenoidalis, орналасқан
- A) Тоқпан жілікте
 B) Бұғанада
 C) Жауырында+
 D) Жамбас сүйегінде
 E) Сынатәрізді сүйекте
4. Жауырынның өсінділері:
- A) Бізтәрізді өсінді
 B) Көлденең өсінді
 C) иықтық өсінді (Акромион) +
 D) Тәждік өсінді
 E) Шынтақтық өсінді
5. Білек сүйегі:
- A) Тоқпан жілік
 B) Шынтақ жілік+
 C) Жамбас сүйек
 D) Жарты ай тәрізді сүйек
 E) Бұғана
6. Жіліктің (түтікті сүйектердің) ортаңғы бөлігінің аталуы:
- A) диафиз+
 B) эпифиз
 C) метафиз
 D) апофиз
 E) диплоэ
7. Жіліктің (түтіктің сүйектердің) денесі мен шеттері аралығындағы бөлігі:
- A) диафиз
 B) эпифиз
 C) метафиз+
 D) апофиз
 E) диплоэ
8. Жіліктің (түтіктің сүйектердің) шеттерінің аталуы:
- A) диафиз
 B) эпифиз+
 C) метафиз
 D) апофиз
 E) диплоэ
9. Жауырын құрылысы бойынша:
- A) түтікті
 B) қалыпсыз
 C) жалпақ+
 D) аралас

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 16беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

Е) ауалық

10. Тоқпан жілік құрылысы бойынша:

А) жілік (түтікті сүйек) +

В) кемікті сүйек

С) аралас сүйек

Д) ауалы сүйек

Е) жалпақ сүйек

11. Иық белдеуінің сүйегі:

А) төс

В) жауырын+

С) тоқпан жілік

Д) шынтақ жілік

Е) кәрі жілік

12. Жауырынның буындық ойысы орналасқан:

А) жоғары бұрышында

В) төменгі бұрышында

С) латералдық бұрышында+

Д) акромионда

Е) құстұмсықтәрізді өсіндіде

13. Жауырын қылқанының орналасқан жері:

А) жоғары бұрышында

В) төменгі бұрышында

С) латералді бұрышында

Д) қабырғалық бетінде

Е) артқы бетінде+

14 Иықтық (акромион) және құстұмсықтәрізді өсінділері бар сүйек:

А) төс

В) жауырын+

С) тоқпан жілік

Д) шынтақ жілік

Е) кәрі жілік

15. Екі мойны бар сүйек:

А) тоқпан жілік+

В) ортан жілік

С) шынтақ жілік

Д) асықты жілік

Е) кәрі жілік

16. Дисталдық шетінде 3 - шынтақтық, кәрі жіліктік және тәждік шұңқырлары бар сүйек:

А) жауырын

В) тоқпан жілік+

С) шынтақ жілік

Д) кәрі жілік

Е) бұғана

17. Қол басының бөліктері:

А) білезік+

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 176еті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- В) тілерсек
 С) толарсақ
 D) негізі
 E) апофиз
18. Жауырынның тілігі орналасқан:
 A) медиалдық жиекте
 B) жоғарғы жиекте+
 C) иықтық өсіндіде
 D) латералдық жиекте
 E) жауырынның қылқанында
19. Жауырынның анатомиялық түзілістері:
 A) буындық ойыс+
 B) қылқанды өсінді
 C) үлкен төмпешік
 D) ұршықтық ойыс
 E) құстұмсық тәрізді өсінді
20. Тоқпан жіліктің артқы бетіндегі анатомиялық түзіліс:
 A) төмпешік аралық жұлге
 B) дельтатәрізді бұдырмақ
 C) үлкен төмпешік
 D) кәрі жіліктік нервтің жұлгесі+
 E) кіші төмпешік
21. Шынтақтық жіліктің анатомиялық түзілістері
 A) қабырғалық тілік
 B) үлкен төмпешік
 C) шығыршықтәрізді тілік+
 D) кіші төмпешік
 E) мойындырықтық тілік
22. Білезік сүйектерінің дисталдық қатарын түзеді:
 A) үшқырлы сүйек
 B) жарты ай тәрізді сүйек
 C) тобық сүйек
 D) трапециялық сүйек+
 E) бұршақтәрізді сүйек
23. Тәждік өсіндісі болатын сүйектер:
 A) самай сүйек
 B) иық сүйегі
 C) жоғарғы жақсүйек
 D) бетсүйек
 E) кәрі жілік+
24. Тоқпан жіліктің проксималдық шетіндегі құрылым:
 A) шынтақтық шұңқыр
 B) басы+
 C) айдаршық
 D) анатомиялық мойын+

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19	
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 18беті	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы				

- Е) тоқпан жіліктің шығыршығы
25. Тоқпан жіліктің анатомиялық түзілісі:
- А) буындық ойыс
- В) төмпешікаралық жүлге+
- С) тәждік өсінді
- Д) біз тәрізді өсінді
- Е) ұршықтық шұңқыр
26. Кәрі жіліктің проксималдық шетіндегі құрылым:
- А) шынтақтық тілік
- В) басы+
- С) кіші төмпешік
- Д) үлкен төмпешік
- Е) бізтәрізді өсінді
27. Иық белдеуінің сүйектері:
- А) І-қабырға
- В) бұғана+
- С) тоқпан жілік
- Д) қабырға
- Е) төс
28. Жауырынның буындық ойысы орналасқан жер:
- А) акромион
- В) жауырынның жоғарғы бұрышы
- С) құстұмсықтәрізді өсінді
- Д) жауырынның латералді бұрышы+
- Е) қылқанды өсіндісі
29. Бұғанадағы конустәрізді төмпешік пен трапециялық сызықтың орналасқан беті:
- А) жоғарғы беті
- В) алдыңғы беті
- С) төменгі беті+
- Д) артқы беті
- Е) бұғананың төстік шеті
30. Тоқпан жіліктің дисталді шетіндегі анатомиялық құрылым:
- А) тәжді шұңқыр+
- В) кіші төмпешік
- С) үлкен төмпешік
- Д) төмпешік аралық жүлге
- Е) бізтәрізді өсінді
31. Кәрі жіліктің дисталді шетінде орналасқан анатомиялық құрылым:
- А) шынтақ жілік
- В) басы
- С) мойыны
- Д) бізтәрізді өсінді+
- Е) кәрі жілік бұдырмағы
32. Білезіктің проксималді қатарында орналасқан сүйек:
- А) бас сүйек

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 19беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- B) асық сүйек
- C) ілмектәрізді сүйек
- D) текше сүйек
- E) үшқырлы сүйек+

33. Бізтәрізді өсіндісі бар сүйек:

- A) тоқпан жілік
- B) шынтақ жілік+
- C) ортан жілік
- D) табан сүйек
- E) жауырын

34. Шынтақ жіліктің проксималдық шетіндегі құрылым:

- A) басы
- B) шынтақтық өсінді+
- C) шығыршық өсіндісі
- D) сынатәрізді өсіндісі
- E) басы

Есептер:

№1. Кенеттен құлағаннан адамның білек сүйектерінің біреуі сынды. Сонда білектің алдыңғы – латеральды қырында патологиялық қозғалыс байқалады. Зардап шеккен адамның қай сүйегі сынды?

Жауап: Зардап шеккен адамның кәрі жілік сүйегі сынды.

№2. Шешесі 7 жасар қызын хирургқа әкелді. Әкелген себебі: қызының білегі шынтақ буынынан 180⁰–тан көпке жазылады. Бірақ хирург патология таппады, шешесін жұбатты. Неге хирург 180⁰ жазылатынын патология деп таппады?

Жауап: Балаларда және кейбір әйелдерде аса көп білектің жазылатыны, жалғамалар аппаратының осалдығынан, шынтақ өсіндісінің мөлшерінің кішкентайлығынан болады.

Тақырып №4

1. Тақырып: Аяқтың еркін сүйектері. Жамбас белдеуінің сүйектері, құрылымы: жамбас, сан, асықты жілік және шыбығы, тобық сүйектері.

2. Мақсаты: Аяқ сүйектерінің құрылысын зерттеу: жамбас, сан, асықты жілік, асықты жілік шыбығы сүйектері, табан сүйектері.

3. Оқу мақсаты: Аяқтың сүйектерін қаңқада және алдыңғы және бүйірдің суреттерінде тану және дәл табу арқылы аяқтың сүйектері туралы білімді еркін меңгеруге үйрету. Сүйек құрылысы туралы теориялық білім мен дағдыларды қаңқаны зерттеу арқылы бекіту.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Жалпы жамбас сүйегінің құрылысы.
2. Жамбас сүйектерінің функционалдық маңызы.
3. Жамбас сүйегінің бөліктерін атаңыз.
4. Үлкен және кішкентай сүйектерді сипаттаңыз.
5. Жамбас сүйегінің құрамына кіретін сүйектерді атаңыз.
6. Мықын сүйегінің бөліктерін, олардың бөлшектерін атаңыз.
7. Табанның бөліктерін атаңыз және сүйектің проксимальды және дистальды қатарының қандай сүйектерін құрайтынын көрсетіңіз.
8. Табан сүйектерінің анатомиялық ерекшеліктерін сипаттаңыз.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 206еті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»		
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19		
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 21беті		
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы					

3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Медиалді толарсақ орналасқан:
 - A) Тоқпан жілікте
 - B) Асықты жілікте+
 - C) Кіші жілікте (асықты жіліктің шыбығында)
 - D) Жамбас сүйекте
 - E) Ортан жілікте
2. Латералді толарсақ орналасқан:
 - A) Тоқпан жілікте
 - B) Асықты жілікте
 - C) Кіші жілікте (асықты жіліктің шыбығында) +
 - D) Жамбас сүйекте
 - E) Ортан жілікте
3. Аяқ белдеуінің сүйегі
 - A) Жауырын
 - B) Шүйде сүйек
 - C) Шеке сүйек
 - D) Жамбас сүйек+
 - E) Жоғарғы жақсүйек
4. Ұршық ойыс орналасқан
 - A) Тоқпан жілікте
 - B) Бұғанада
 - C) Жауырында
 - D) Жамбас сүйегінде+
 - E) Сынатәрізді сүйекте
5. Жамбас астауын құрайды:
 - A) Төс
 - B) Жамбас астауы сүйектер+
 - C) Тізе тобығы
 - D) Бел омыртқалары
 - E) Мойын омыртқалары
6. Ең үлкен дентәрізді (сесаматәрізді) сүйек:
 - A) Өкше сүйек
 - B) Тізе тобығы+
 - C) Қайықтәрізді сүйек

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 22беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

- D) Асық сүйек
 E) Жартыайтәрізді сүйек
 7. Аяқ басының бөліктері:
 A) білезік
 B) сирақ
 C) тілерсек+
 D) негізі
 E) метафиз
 8. Мықын, шонданай және қасаға сүйектерінің бітесіп, жамбас сүйекке айналған жері:
 A) ұршық ойыс аймағы+
 B) симфиз аймағы
 C) құлактәрізді бет
 D) бұдырмақ аймағы
 E) қасағалық қыр
 9. Мықындық сүйектің анатомиялық түзілістері:
 A) мықындық сүйектің қыры+
 B) айдаршық
 C) бұдырлық сызық
 D) латералдық сызық
 E) қиғаш сызық
 10. Ортан жіліктің анатомиялық түзілістері:
 A) сәулелі бұдырмақ
 B) тізе тобықтық беті+
 C) буындық беті
 D) төмпешікаралық сызық
 E) қиғаш сызық
 11. Дәнтәрізді сүйектерге жатады:
 A) трапециялық сүйек
 B) тізе тобығы+
 C) тобық сүйек
 D) қайықтәрізді сүйек
 E) текшетәрізді сүйек
 12. Асықты жіліктің анатомиялық түзілісі:
 A) медиалдық айдаршық
 B) латералдық айдаршық
 C) медиалдық толарсақ
 D) латералдық тобық+
 E) кіші жіліншіктік тілік
 13. Ортан жіліктің дисталдық шетінің анатомиялық түзілісі:
 A) үшінші ұршық
 B) доға тәрізді сызық
 C) қиғаш сызық
 D) тақымдық бет+
 E) бұдырлық сызық
 14. Асықты жіліктің проксималдық шетінің анатомиялық түзілістері:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 23беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- А) медиалдық толарсақ
 В) басы
 С) мойны
 D) кіші жіліктік тілік
 E) айдаршық аралық томпақ+
15. Тілерсектің проксималдық қатарын түзетін сүйектер:
- А) қайықтәрізді сүйек
 В) асық сүйек+
 С) текше сүйек
 D) ілмек тәрізді сүйек
 E) медиалді сынатәрізді сүйек
16. Шығыршығы болады:
- А) ортан жіліктің
 В) асық сүйектің+
 С) өкшелік сүйектің
 D) кәрі жілік
 E) шынтақтық жіліктің
17. Құлақтәрізді буындық беті бар сүйек:
- А) жауырын
 В) қасаға сүйегі
 С) шонданай сүйек
 D) мықын сүйек+
 E) құйымшақ
18. Жамбас белдеуінің сүйегі:
- А) сегізкөз
 В) шынтақ сүйек
 С) ортан жілік
 D) жамбас сүйек+
 E) құйымшақ
19. Ұршық ойысын құрайтын сүйек:
- А) мықын сүйек+
 В) асықты жіліктің шыбығы
 С) асықты жілік
 D) сегізкөз
 E) ортан жілік
20. Құлақ тәрізді буындық беті бар сүйек:
- А) сегізкөз+
 В) шонданай сүйек
 С) қасаға сүйек
 D) ортан жілік
 E) самай сүйек
21. Үлкен жамбас пен кіші жамбас аралығындағы шекараға өтеді:
- А) доға тәрізді сызық бойынша+
 В) қасаға сүйектің төменгі тармағы
 С) қасаға сүйек симфизінің төменгі жиегі бойынша

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA -1979- MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 24беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- D) шонданай төмпесі
 E) жамбас сүйектердің қырлары бойынша
 22. Ортан жіліктің проксималдық шетінде орналасқан анатомиялық құрылым:
 A) латералді айдаршықүсті
 B) басы+
 C) медиалді айдаршықүсті
 D) айдаршықаралық шұңқыр
 E) анатомиялық мойны
 23. Тілерсектің дисталды қатарындағы сүйек:
 A) ілмектәрізді сүйек
 B) трапеция сүйек
 C) латералді сынатәрізді сүйек+
 D) жартыай тәрізді сүйек
 E) өкше сүйек
 24. Сегізкөздің құлақтәрізді буындық беті орналасқан:
 A) дорсалді бетінде
 B) латералді бөлігінде+
 C) сегізкөздің негізінде
 D) сегізкөздің ұшында
 E) жамбастық бетінде
 25. Ортан жіліктің проксималдық шетіндегі құрылым:
 A) латералді айдаршықүсті
 B) басы+
 C) медиалді айдаршықүсті
 D) айдаршықаралық шұңқыр
 E) сынатәрізді өсінді

Есептер:

№1. 7 жастағы баланың табан сүйектерінің рентгенограмасында дәрігер өкше сүйегі аймағында көптеген сынықтарды көрді. Себеп неде?

Жауап: 7-9 жас аралығындағы балада өкше төмпешігі сүйектерінің сүйектенуі бірнеше нүктеде дамиды, олар 12-15 жасқа келген кезде ғана денесімен бітеседі.

№2. Баланың жасын білу үшін дәрігерге сан сүйегінің рентгенограммасын әкеліп көрсеткен, ал онда сан сүйегінің басында тек бір ғана сүйектену нүктесі көрінеді. Бала неше жаста?

Жауап: Бала 1 жаста болды.

Тақырып №5

1. Тақырып: Краниология. Бас қаңқасы сүйектері. Бас сүйектерінің құрылысы, оның мисауыты. Маңдай, төбе, шүйде, торлы сүйектердің құрылысы.

2. Мақсаты: Білім алушыларға жұп және тақ бас қаңқасы сүйектерін көрсетіп және оларды табуды үйрету. Бас сүйектерінің құрылысы, оның мисауыты. Маңдай, төбе, шүйде, торлы сүйектері.

3. Оқу мақсаты: Бас сүйегінің құрылысының ерекшелігін анықтау және оны ми мен бет бөлімдеріне бөлу.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 25беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

1. Бассүйектің бөліктерін атаңыз.
2. Бассүйектің қызметін анықтаңыздар.
3. Бассүйектің негізі мен күмбезінің аралық шекарасын анықтаңыз.
4. Ми сауыты сүйектерінің латынша аттарын атаңыз.
5. Бассүйектің милық және беттік бөлімінің жалпы сиппаттамасы.
6. Маңдай сүйектің қабыршақтық бөлігінің құрылысы.
7. Маңдай сүйектің көзұялық бөлігінің құрылысын сиппаттаңыз.
8. Маңдай сүйектің мұрындық бөлігінің құрылысын сиппаттаңыз.
9. Шеке сүйектің сыртқы және ішкі бетін сиппаттаңыз.
10. Шүйде сүйегінің құрылысын атаңыз.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 26беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Мисауытқа (бассүйектің милық бөлігі) жатады:
 - А) Маңдай сүйек+
 - В) Таңдай сүйек
 - С) Төменгі жақсүйек
 - Д) Желбезек
 - Е) Жоғарғы жақсүйек
2. Торлық (тесіктелген) табақшасы бар сүйек:
 - А) маңдайлық сүйек
 - В) көзжастық сүйек
 - С) сынатәрізді сүйек
 - Д) кеңісірік (тор сүйек) +
 - Е) мұрындық сүйек
3. Бассүйектің ең үлкен тесігі орналасқан сүйек:
 - А) маңдайлық
 - В) шекелік
 - С) шүйделік+
 - Д) самайлық
 - Е) бетсүйектік
4. Бассүйектің милық бөлігінің (мисауыттың) қызметі:
 - А) тыныс алу ағзаларының бастапқы бөлігін жабады
 - В) мидың орналасқан орны+
 - С) ас қорыту ағзаларының баспақы бөлігін жабады
 - Д) дыбыс ағзаларының орналасқан жері
 - Е) сезім ағзаларының орналасқан жері

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 27беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

5. Бассүйектің тақ сүйегі:

- A) маңдайлық+
- B) жоғарғы жақсүйек
- C) таңдайлық
- D) самайлық
- E) шекелік

6. Қабыршағы бар сүйек:

- A) сынатәрізді сүйек
- B) тор сүйек
- C) маңдай сүйек+
- D) жауырын сүйек
- E) шеке сүйек

7. Маңдайлық сүйектің анатомиялық түзілісі:

- A) кеңсірік үсті (глабелла)+
- B) көру өзегі
- C) дөңгелек тесік
- D) көзұя асты жиегі
- E) қиғаш сызық

8. Сынатәрізді сүйектің анатомиялық түзілісі:

- A) соқыр тесік
- B) дөңгелек тесік+
- C) шүйделік тесік
- D) бет өзегі
- E) мойындырық тесігі

9. Тіластылық өзек орналасқан:

- A) шүйде сүйекте+
- B) жоғарғы жақсүйекте
- C) төменгі жақсүйекте
- D) сынатәрізді сүйекте
- E) таңдай сүйекте

10. Кеңсіріктің (торлы сүйек) құрылымы:

- A) кеңсіріктік тілік
- B) перпендикулярлы табақша+
- C) мұрындық төменгі қалқан
- D) таңдай сүйегі
- E) горизонталдық табақша

11. Мисауыттың сүйегі:

- A) маңдай сүйек+
- B) көзжас сүйек
- C) таңдай сүйек
- D) кеңсірік
- E) мұрын сүйек

12. Маңдай сүйектің бөліктері:

- A) қабыршағы
- B) денесі+

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA -1979- MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 28беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- С) көзжастық бөлігі
 D) латералдық бөлігі
 E) самайлық бөлігі
 13. Торлы сүйектің өсіндісі:
 A) желбезек
 B) жоғарғы мұрын қалқаны+
 C) таңдайлық қалқан
 D) төменгі мұрын қалқаны
 E) медиалді мұрын қалқаны

Есептер:

№1. Бір жасар балада рентгенологиялық суретте бассүйектің маңдай бөліміндегі ортаңғы сызығында саңылау байқалады. Оның себебі неде?

Жауап: Маңдай сүйек екі бөліктен дамиды, 2 жасқа таман метопикалық тігіспен бітіседі.

№2. Жол апатынан кейін зардап шеккен адамда мұрын жарақаттанды. Бұл жерде мұрын пердесінің сынуы байқалды. Бұл жағдайда қай сүйек зақымданған?

Жауап: Торлы сүйек пен өре сүйек.

Тақырып №6

1. Тақырып: Самай және сына тәрізді сүйектерінің құрылысы. Самай сүйегінің өзектері.

2. Мақсаты: Бас қаңқасының негізгі терминдеріне үйрету. Бас сүйектің сүйектерін тану және дәл табу арқылы бас сүйегінің сүйектері туралы білімді еркін меңгеруге үйрету.

3. Оқу мақсаты: Білім алушыларды бас сүйектің сыртқы және ішкі негізін, самай, самай астылық және қанатын-төбе шұңқырларын және бас сүйегінің төбесін көрсетуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Бассүйектен самай сүйектің орналасатын орынын анықтаңыз.
2. Самай сүйектің құрылысын сипаттаңыз.
3. Самай сүйектерінің өзектерін атаныз.
4. Торлы сүйектің құрылысын сипаттаңыз.
5. Бас сүйегіндегі сфеноидты құрылысын көрсетіп, құрылысын көрсетіп оны сипаттаңыз.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 29беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Пирамида (тастық бөлік) орналасқан:
 А) Маңдай сүйекте
 В) Шүйде сүйекте
 С) Самай сүйекте+
 D) Шеке сүйекте

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA -1979- MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 30беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

Е) Сынатәрізді сүйекте

2. Ішкі ұйқы артериясы өтетін самай сүйек арнасы:

А) бұлшық ет-түтікше

В) бет арнасы

С) ұйқы каналы+

Д) каналы улитки

Е) дабыл жарғағы

3. Ішкі ұйқы артериясы өтетін самайлық сүйектің өзегі:

А) canalis musculotubarius

В) canalis facialis+

С) canalis caroticus

Д) canaliculus cochlea

Е) canaliculus tympani

4. Төменгі жақсүйек пен буын құрайтын сүйек:

А) бетсүйек

В) самайлық сүйек+

С) жоғарғы жақсүйек

Д) шүйделік сүйек

Е) шекелік сүйек

5. Торлық (тесіктелген) табақшасы бар сүйек:

А) маңдайлық сүйек

В) көзжастық сүйек

С) сынатәрізді сүйек

Д) кеңісірік (тор сүйек) +

Е) мұрындық сүйек

6. Сына сүйегіне жатады:

А) айдаршықтық өзек

В) дөңгелек тесік+

С) көру өзегі

Д) әкелуші өзек

Е) бүйір өзегі

Есептер:

№1. Автомобиль авариясынан адам басының бүйір беті жарақаттанды. Самай сүйегінің қабыршығы пирамидадан бөлінді. Бұндай жағдайда самай сүйегінің қай каналы бұзылды?

Жауап: Бұлшықет-түтік өзек зақымдалады.

№2. Операция кезінде хирург самай сүйектің астыңғы бетіндегі пирамидасында мойындырық тесікке бағытталған. Оператордың дұрыс емес әрекетінде қандай канал бұзылуы мүмкін?

Жауап: Оператордың дұрыс емес әрекетінде ұйқы артериясының өзегі бұзылуы мүмкін, арты қан кетуге соқтыруы ықтимал

Тақырып №7

1. Тақырып: Бет сүйектері: жоғарғы және төменгі жақсүйектер, әлпетсүйегі, мұрын, таңдай, төменгі мұрын астаушасы, кеңсірік, тіласты және көз жасы сүйектері.

2. Мақсаты: Білім алушыларды бет сүйектерінің сыртқы және ішкі құрылымын білуге үйрету.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 31беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

3. Оқу мақсаты: Бет сүйектерінің, жоғарғы және төменгі жақ сүйектерінің, қаңқа, мұрын қойнауы, желбезек, тіл асты және көз жас сүйектерінің құрылымын зерттеу.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Бет әлпет сүйектерін атаңыз және көрсетіңіз
2. Жоғарғы жақсүйектің беттерін атаңыз көрсетіңіз.
3. Жоғарғы жақсүйектің өсінділері атаңыз.
4. Мұрын кеуілжерін атап, олардың қайсысы жеке сүйек болып табылады?
5. Тандай сүйектің өсіндісін атаңыз.
6. Тандай сүйектің перпендикулярлы табақшасының беттерін атаңыз, қайсысы медиалды болып табылады?.
7. Тандай сүйектердің перпендикулярлы табақшасы қандай өсінділерден аяқталады?
8. Бет әлпет сүйектерінің тесіктерін және өсінділерін көрсетіп атаңыз.
9. Төменгі жақ сүйектің бөлімдерін атаңыз және көрсетіңіз.
10. Төменгі жақсүйектің өсінділерін атаңыз.
11. Төменгі жақсүйектің бұдырмағын атаңыз.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 32беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.

6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.

2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

5. Сайт: www.ukma.kz

6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>

7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>

8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>

9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Бет сүйектері:

А) жоғарғы жақсүйек+

В) шүйделік сүйек

С) маңдайлық сүйек

Д) кеңісірік (тор сүйек)

Е) шекелік сүйек

2. Гаймор қойнауы бар сүйек:

А) маңдайлық сүйек

В) сынатәрізді сүйек

С) кеңісірік

Д) жоғарғы жақсүйек+

Е) самайлық сүйек

3. Жоғарғы жақсүйектің анатомиялық түзілісі:

А) бетсүйектік жүлге

В) көзұя асты жиегі+

С) көзұя үсті жиегі

Д) қиғаш сызық

Е) жақсүйек-тіластылық жүлге

4. Таңдай сүйектің өсіндісі:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 33беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- А) бетсүйектік өсінді
 В) көзұялық өсінді+
 С) ұяшықтық өсінді
 D) айдаршықтық өсінді
 E) сынатәрізді өсінді
5. Беттік бассүйекті құрауға қатысады:
- А) самай сүйек
 В) самай жақсүйек
 С) жоғарғы жақсүйек+
 D) маңдай сүйек
 E) көзжас сүйек
6. Бассүйек күмбезін түзуге қатысады
- А) мұрын сүйек
 В) көзжас сүйек
 С) шеке сүйек+
 D) таңдай сүйек
 E) кеңсірік сүйек
7. Төменгі жақсүйектің тармағындағы анатомиялық құрылым:
- А) иек қылқаны
 В) тәждік өсінді+
 С) бізтәрізді өсінді
 D) бұдырлы сызық
 E) қосқарыншалы шұңқыр
8. Көзұяның медиалді қабырғасын түзуге қатысатын сүйек:
- А) бетсүйек
 В) торлы сүйек+
 С) төменгі жақсүйек
 D) жоғарғы жақсүйек
 E) таңдай сүйек
9. Мұрынның сүйекті қалқасын түзуге қатысатын сүйек:
- А) мұрын сүйек
 В) маңдай
 С) көзжас сүйек
 D) торлы сүйектің перпендикулярлы табақшасы+
 E) жоғарғы жақсүйек
10. Ортаңғы мұрын жолына ашылатын анатомиялық құрылымдар
- А) жоғарғы жақсүйек қойнауы+
 В) тор сүйектің артқы ұяшықтары
 С) мұрын-көзжас өзегі
 D) сынатәрізді қойнау
 E) қанат тәрізді өзегі
11. Төменгі жаққа қайсы жатпайды:
- А) тәж өсіндісі
 В) кондильер өсіндісі
 С) қанат тәрізді өсінді

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19	
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 34беті	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы				

D)дельтовиттік өсінді+

E)қиғаш сызық

12.Хоан жасауда қатысады:

A)желбезек+

B)кеуде сүйегі

C)көз жасы сүйегі

D)жоғарғы жақ

E)шешуші сүйек

13.Жоғарғы жақ өсіндісіне не жатпайды:

A)палатиндік өсінді

B)шек өсіндісі

C)альвеолдық өсінді

D)маңдай өсіндісі

E)біз тәрізді өсінді+

Есептер:

№1. Қабыну процессі кезінде көз алмасының төменгі қабырғасында іріңді процесс пайда болды. Емдеуші дәрігер қабыну процессінің көз алмасынан қанат таңдай шұңқырына дейін жайылып кетуін күдіктенеді. Қандай тесік арқылы қабыну процессі қанат таңдай шұңқырына өтіп кетуі мүмкін?

Жауап: Қабыну процессінің қанат таңдай шұңқырына төменгі көздік саңылау арқылы өтуі мүмкін

Тақырып №8

1. Тақырып: Артросиндесмология. Омыртқа бағанасы.

2. Мақсаты: Омыртқа бағанасының құрылысын, топографиясын, қызметтерін үйрену.

3. Оқу мақсаты: Студенттерді омыртқалы баған, мойын, кеуде, бел омыртқалары, құйымшақ және құйымшақ қосылыстарының жіктелуін білуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1.Қосылыстардың жіктелуі.

2.Үздіксіз қосылыстардың түрлері.

3.Үздікті қосылыстардың түрлері, мысалдары.

4.Буындардың құрамды бөліктері.

5.Омыртқа бағанасы, сипаттамасы, маңызы.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 35беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Омыртқа бағанасының артқа дөңестенген иілісі:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 36беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- А) Мойын лордозы
 В) Бел лордозы
 С) Кеуде кифозы+
 D) Қасаға симфизі
 Е) Сколиоз
2. Омыртқа бағанасының алға қарай дөңестенген иілісі:
- А) Сегізкөз кифозы
 В) Бел лордозы+
 С) Кеуде кифозы
 D) Қасаға симфизі
 Е) Сколиоз
3. Бүйірлік қисаюдың аталуы:
- А) Сегізкөз кифозы
 В) Бел лордозы
 С) Кеуде кифозы
 D) Қасаға симфизі
 Е) Сколиоз+
4. Сүйектер арасында дәнекер тін орналасқан қосылыс:
- А) синхондроз
 В) синостоз
 С) синдесмоз+
 D) диартроз
 Е) гемиартроз
5. Сүйектер арасында шеміршек тін орналасқан қосылыс:
- А) синхондроз+
 В) синостоз
 С) синдесмоз
 D) диартроз
 Е) гемиартроз
6. Сүйектер арасында сүйектік тін орналасқан қосылыс:
- А) синхондроз
 В) синостоз+
 С) синдесмоз
 D) диартроз
 Е) гемиартроз
7. Анатомиялық жеке орналасқан, бірақ бірге қызмет атқаратын буындар:
- А) қарапайым буындар
 В) күрделі буындар
 С) кешенді буындар
 D) үйлесімді буындар+
 Е) жартылай буындар
8. Үш және одан да көп сүйектерден түзілген буын:
- А) қарапайым буын
 В) күрделі буын+
 С) кешенді буын

OÑTÚSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 37беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

D) үйлесімді буын

E) жартылай буын

9. Буындардың қосымша тетіктері:

a) буындық бет

б) буындық диск+

в) буындық қуысы

г) буындық қапшысы

д) синовиалдық сұйықтық

10. Буындық диск болады:

A) тізелік буында

B) сирақ-асықтық буында

C) кәрі жілік-білезік буынында+

D) иық-кәрі жіліктік буында

E) ұршық буынында

11. Сары байламдар арқылы қосылады:

A) омыртқа денелері

B) омыртқалардың көлденең өсінділері

C) омыртқалардың қылқандық өсінділері

D) омыртқалардың доғалары+

E) омыртқалардың буындық өсінділері

12. Шықшыт буыны жатады:

A) үйлесімді буынға+

B) шартәрізді буынға

C) цилиндр тәрізді

D) бір білікті буынға

E) жалпақ буынға

13. Көпбілікті буындарға жатады:

A) айдаршықтәрізді буындар

B) цилиндртәрізді буындар

C) шартәрізді буындар+

D) шығыршықтәрізді буындар

E) эллиптәрізді буындар

14. Бір білікті буындар:

A) иықтық буын

B) тоқпан-шынтақ жілік буыны+

C) кәрі жілік-білезіктік буын

D) ұршық буыны

E) тізе буыны

15. Екі білікті буындар:

A) тоқпан жілік-шынтақтық буын

B) кәрі жілік-білезіктік буын+

C) ұршық буыны

D) тоқпан-кәрі жіліктік буын

E) иықтық буын

16. Сагитталды білік айналасындағы қозғалыс:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ				SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі		044-42/19		
Қалыпты анатомия кафедрасы		204 беттің 38беті		
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы				

- A) әкелу+
- B) айналу
- C) шеңбер бойынша қозғалыс
- D) бұгу
- E) жазу

17. Фронталды білік айналасындағы қозғалыс:

- A) әкелу
- B) бүйір ығысуы
- C) әкету
- D) жазу+
- E) айналу

18. Шынтақ буыны құрылысы бойынша:

- A) Қарапайым
- B) Күрделі+
- C) Үйлесімді
- D) Кешенді
- E) Анкилоз

19. Иық буыны құрылысы бойынша:

- A) Қарапайым+
- B) Күрделі
- C) Үйлесімді
- D) Кешенді
- E) Анкилоз

20. Кәрі жілік-білезік буыны құрылысы бойынша:

- A) Қарапайым
- B) Күрделі+
- C) Үйлесімді
- D) Кешенді
- E) Анкилоз

Есептер:

№1. Биіктіктен вертикальді құлаған адамда бел омыртқасында компрессиондық сынық болады. Омыртқа бағанасының бел бөлігіндегі лордоз үлкейеді. Бұл иілімнің үлкеюіне омыртқа бағанасының қай жалғамасының жарақаттануы әкеліп соқты.

Жауап: Омыртқа бағанасының бел бөлігінің лордозының үлкеюіне осы бөлімнің алдыңғы ұзын байламы бүтіндігінің бұзылуы алып келеді

Тақырып №9

1. Тақырып: Омыртқа бағанасының бас сүйекпен қосылысы. Шықшыт буыны. Кеуде торы.

2. Мақсаты: Буындардың қосылуын зерттеу.

3. Оқу мақсаты: Студенттерді атлант-шүйделік буынын, самай- төменгі жақсүйектік буынын, кеуде торын, төс-бұғана буынының құрылысын, қызметін білуді үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Омыртқа бағанасының бассүйекпен қосылысы.
2. Омыртқа бағанасының қабырға және төспен қосылысы.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 39беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

3. Жалпы кеуде торы.
4. Самай-төменгі жақ буыны.
5. Иық -бұғана буыны.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 40беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Самай-төменгі жақ буыны болып табылады
 - A) аралас буын +
 - B) шарлы буын
 - C) цилиндрлік буындармен
 - D) көп тамыр буынымен
 - E) жалпы
2. Анатомиялық окшауланған, функционалдық өзара байланысты буындардың атауы:
 - A) қарапайым
 - B) күрделі
 - C) кешенді
 - D) аралас+
 - E) қазақ
3. Екі беті бар буын деп аталады:
 - A) қарапайым
 - B) күрделі+
 - C) кешенді
 - D) аралас
 - E) қазақ
4. Буындардың қосымша пайда болуы:
 - A) буынды бет
 - B) буын дискі+
 - C) созылмалы
 - D) жаңа
 - E) синовиальды сұйықтық
5. Буын дискісі бар:
 - A) тізе буынында
 - B) жіліншік буынында
 - C) жілік-білезік буынында+
 - D) иық-иық буынында
 - E) бұлшықет
6. Сары байлам арқылы қосылады:
 - A) омыртқа денелері

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 41беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

B) омыртқаның көлденең өсінділері

C) омыртқаның өткір өсінділері

D) омыртқа доғасы+

E) омыртқаның буынды өсінділері

7. Көп біліктік буындарға жатады:

A) бұлшықет буындары

B) цилиндрлік буындар

C) шар тәрізді буындар+

D) эритроциттер

E) эллипсоидтік буындар

8. Бір біліктік буындар болып табылады:

A) иық буыны

B) иық буыны+

C) жілік-білезік буыны

D) жамбас буыны

E) тізе буыны

9. Екі буын болып табылады:

A) иық буыны

B) жілік-білезік буыны+

C) орта

D) иық буыны

E) иық буыны

10. Сағитталды осьтің айналасында:

A) сыртқы

B) айналмалы

C) айналмалы қозғалыс

D) иілу

E) жазу

11. Алдыңғы осьтің айналасында:

A) білім беру

B) екі жақты ығысу

C) іс-әрекет

D) жазу +

E) қоршаған орта

Есептер:

№1. Самай-астыңғы жақ буынында бірнеше қозғалыстар болады: жақты көтеру, түсіру, алға, артқа қозғалу, оң-солға қозғау. Кейде артық қозғалғанда осы шығып кету болады. Бұның болмауына қандай анатомиялық құрылым кедергі жасайды?

Жауап: Самай-астыңғы жақ буынның алға шығып кетуіне кедергі жасайтын самай сүйегінің буындық төмпешігі.

Тақырып №10

1.Тақырып: Қолдың еркін бөлігі сүйектерінің өзара және тұлғамен қосылыстары.

2.Мақсаты: Тірек-қимыл жүйесінің құрылымын, қол сүйектерінің өзара және денемен қосылуын зерттеу.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 42беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

3.Оқу мақсаты: Студенттерді иық буынын, шынтақ буынын, білек сүйектерінің қосылыстарын табуға және көрсетуге үйрету. Буындар мен байламдар.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Акромиальді-бұғана буындарының құрылысы
2. Иық буындарының құрылысы.
3. Шынтақ буындарының құрылысы.
4. Кәріжілік білек буындарының құрылысы.
5. Қол ұшы буындарының құрылысы.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 43беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Шынтақ буыны құрылысы бойынша:

- А) Қарапайым
- В) Күрделі+
- С) Үйлесімді
- Д) Кешенді
- Е) Анкилоз

2. Иық буыны құрылысы бойынша:

- А) Қарапайым+
- В) Күрделі
- С) Үйлесімді
- Д) Кешенді
- Е) Анкилоз

3. Кәрі жілік-білезік буыны құрылысы бойынша:

- А) Қарапайым
- В) Күрделі+
- С) Үйлесімді
- Д) Кешенді
- Е) Анкилоз

4. Сүйектер арасында дәнекер тін орналасқан қосылыс:

- А) синхондроз
- В) синостоз
- С) синдесмоз+
- Д) диартроз
- Е) гемиартроз

5. Сүйектер арасында шеміршек тін орналасқан қосылыс:

- А) синхондроз+

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 44беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

- В) синостоз
С) синдесмоз
D) диартроз
E) гемиартроз
6. Сүйектер арасында сүйектік тін орналасқан қосылыс:
A) синхондроз
B) синостоз+
C) синдесмоз
D) диартроз
E) гемиартроз
7. Қол басының бунақаралық буындарындағы қозғалыстар:
A) айналу
B) бұғу+
C) шеңберлік қозғалу
D) әкелу
E) әкету
8. Иықтық буынға жатады:
A) буындық диск
B) мениск
C) буындық мениса
D) тоқпан жіліктің басы+
E) жауырынның көлденең төменгі байламы
9. Жауырынның меншікті байламдары:
A) иықтық өсінді-бұғаналық байлам
B) сары байлам
C) құстұмсық-тоқпан жіліктік байлам
D) жауырынның көлденең жоғарғы байламы+
E) шап байламы
10. Бір білікті буындар:
A) иықтық буын
B) тоқпан-шынтак жілік буыны+
C) кәрі жілік-білезіктік буын
D) ұршық буыны
E) тізе буыны
11. Екі білікті буындар:
A) тоқпан жілік-шынтактық буын
B) кәрі жілік-білезіктік буын+
C) ұршық буыны
D) тоқпан-кәрі жіліктік буын
E) иықтық буын
12. Анатомиялық жеке орналасқан, бірақ бірге қызмет атқаратын буындар:
A) қарапайым буындар
B) күрделі буындар
C) кешенді буындар
D) үйлесімді буындар+

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 45беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

Е) жартылай буындар

13. Үш және одан да көп сүйектерден түзілген буын:

А) қарапайым буын

В) күрделі буын+

С) кешенді буын

Д) үйлесімді буын

Е) жартылай буын

14. Буындардың қосымша тетіктері:

А) буындық бет

В) буындық диск+

С) буындық қуысы

Д) буындық қапшысы

Е) синовиалдық сұйықтық

15. Буындық диск болады:

А) тізелік буында

В) сирақ-асықтық буында

С) кәрі жілік-білезік буынында+

Д) иық-кәрі жіліктік буында

Е) ұршық буынында

16. Көпбілікті буындарға жатады:

А) айдаршықтәрізді буындар

В) цилиндртәрізді буындар

С) шартәрізді буындар+

Д) шығыршықтәрізді буындар

Е) эллиптәрізді буындар

17. Кәрі жілік-білезіктік буын пішіні бойынша:

А) эллиптәрізді буын+

В) шартәрізді буын

С) жалпақ буын

Д) цилиндртәрізді буын

Е) ертоқымтәрізді буын

18. Ертоқымтәрізді буындарға жатады:

А) бас бармақтың білезік-алақан сүйектік буыны+

В) шықшыт буыны

С) кәрі жілік-білезік буыны

Д) тоқпан-шынтақ жілік буыны

Е) білезіктің орталық буыны

19. Шығыршықтәрізді буындар:

А) иық буыны

В) ұршық буыны

С) шынтақ жілік-білезіктік буын

Д) бунақаралық буындар+

Е) қабырға басының буыны

20. Цилиндртәрізді буындарға жатады:

А) тоқпан-кәрі жілік буыны

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 46беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

В) проксималды кәрі-шынтақ жілік буыны+

С) иық буыны

Д) ауыз омыртқа-шүйделік буын

Е) төс-бұғана буыны

21. Шартәрізді буындарға жатады:

А) иық буыны+

В) тізе буыны

С) тоқпан-шынтақ жілік буыны

Д) кәрі жілік-білезік буыны

Е) бунақаралық буындар

22. Сагитталды білік айналасындағы қозғалыс:

А) әкелу+

В) айналу

С) шеңбер бойынша қозғалыс

Д) бұгу

Е) жазу

23. Фронталды білік айналасындағы қозғалыс:

А) әкелу

В) бүйір ығысуы

С) әкету

Д) жазу+

Е) айналу

Есептер:

№1. Кәріжілік білезік буынының рентген суреттемесінде медиальды бөлігінде «рентгендік саңылау» кеңейген. Бұл патологияға жатады ма?

Жауап: Рентген суреттемесінің кәріжілік білтуезік буынының медиальды бөлігінде саңылау кеңейген себебі, онда буындық диск орналасқан.

№2. Қолда ең көп кездесетін жарақат, иық буынының шығып кетуі. Қандай анатомиялық факторлар шығып кетуге себеп болатынын көрсет.

Жауап: Жиі шығып кетуге себепкер болатын: жақсы дамыған жалғаманың болмауы, буындық қапшықтың бостығы, буындық беттерінің бір бірімен сәйкес келмеуі.

№3. Шешесі 7 жасар қызын хирургқа әкелді. Әкелген себебі: қызының білегі шынтақ буынынан 180°-тан көпке жазылады. Бірақ хирург патология таппады, шешесін жұбатты. Неге хирург 180° жазылатынын патология деп таппады?

Жауап: Балаларда және кейбір әйелдерде аса көп білектің жазылатыны, жалғамалар аппаратының осалдығынан, шынтақ өсіндісінің мөлшерінің кішкентайлығынан болады.

Тақырып №11

1.Тақырып: Жамбас белдеуі сүйектерінің қосылыстары; сегізкөз-мықын сүйегі қосылыстары.

2.Мақсаты: Жамбас сүйектерінің байланысын зерттеу.

3.Оқу мақсаты: Студенттерге жамбас буынын, сегізкөз-мықын қосылыстарын үйрету. Жамбас тұтастай және оның өлшемдері.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Жамбасты түзетін сүйектерді атаңыз және көрсетіңіз.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 47беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2. Жамбасты біртұтас ретінде байланыстыратын буындарды көрсетіңіз және атаңыз.

3. Жамбас буындарының құрылысының ерекшеліктері.

4. Сегізкөз-мықын қосылыстары

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 48беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Сегізкөз-мықын буынның құрылымдарына кіреді:

- A) сегізкөздің құлақтәрізді беті+
- B) сегізкөздік бұдырмақ
- C) буындық ернеу
- D) мықындық шұңқыр
- E) буындық диск

2. Жамбас буынына тиесілі:

- A) буындық ойық
- B) ұршық ойысы+
- C) тоқпан жілік басы
- D) ортан жілік мойны
- E) буындық диск

3. Жамбас буынының буынішілік байламдары:

- A) шонданай-ортан жіліктік буыны
- B) дөңгелек аймақ
- C) қасаға-ортан жілік байламы
- D) ортан жілік басының байламы+
- E) мықын-ортан жілік байламы

4. Аяқтың бір білікті буындары:

- A) сегізкөз-мықын буыны
- B) тізе буыны
- C) асық асты буыны
- D) аяқ басының бақайшақаралық буындары+
- E) ұршық буыны

5. Аяқтың екі білікті буындары:

- A) сирақ сүйектері арасындағы буындар
- B) ұршық буыны
- C) асық асты буыны
- D) тізе буыны+
- E) сирақ-асық буыны

6. Аяқтың көп білікті буындары:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 49беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- А) ұршық буыны+
- В) тізе буыны
- С) сирақ-асық буыны
- Д) аяқ басының көлденең буыны
- Е) жілік-аралық буын
7. Сегізкөз-мықын буыны пішіні бойынша:
- А) жалпақ буын+
- В) ертоқым тәрізді буын
- С) эллипс тәрізді буын
- Д) айдаршықты буын
- Е) тостаған тәрізді буын
8. Сегізкөз-мықын буынына жататын байлам:
- А) мықын-төмпе байламы
- В) сегізкөз-мықын байламы+
- С) сегізкөз-қылқан байламы
- Д) кресттәрізді байлам
- Е) мықын-ортан жілік байламы
9. Ұршық буынындағы ең мықты байлам:
- А) қасаға-ортан жілік
- В) шонданай-ортан жілік
- С) ортан жілік басының байламы
- Д) мықын-ортан жілік байламы+
- Е) дөңгелек аймақ
10. Ұршық буыны пішіні бойынша:
- А) тостаған тәрізді буын+
- В) ертоқым тәрізді буын
- С) шығыршық тәрізді буын
- Д) эллипстәрізді буын
- Е) цилиндртәрізді буын
11. Ұршық буынының буын сыртындағы байламдары:
- А) шонданай-ортан жілік байламы+
- В) ортан жілік басының байламы
- С) ұршық ойықтың көлденең байламы
- Д) шап байламы
- Е) сегізкөз-төмпе байламы
12. Ұршық буынына жатады:
- А) сегізкөз-ортан жілік байламы
- В) шап байламы
- С) сегізкөз-қылқан байламы
- Д) қасаға—ортан жілік байламы+
- Е) сегізкөз-төмпе байламы
13. Аяқ басындағы бақайшақаралық пішіні бойынша буындар:
- А) эллипстәрізді буын
- В) шартәрізді буын

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 50беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

С) шығыршықтәрізді буын+

D) жалпақ буын

E) ертоқымтәрізді буын

14. Сегізкөз-мықын буынын бекітеді:

A) жапқыш жарғақ

B) артқы сегізкөз-мықын байламдары+

C) латералді байлам

D) шап байламы

E) мықын-ортан жілік байламы

Есептер:

№1.Спортшы ұзындыққа секіру кезінде жамбас сан буынында қатты ауырсыну байқалды биіктіктен жерге қонар сәтінде Травматологтың қарауында болғанда, науқас санның бүту қиынға соқты. Дәрігер диагностикасында жамбас сан буынының шығуы байқалды. Бұл жарақатта жамбас сан буынында қандай жалғамалар зардап шекті.

Жауап: Айтылған жағдайларда көбінесе мықын сан жалғамалары зардап шекті.

№2.Қолда ең көп кездесетін жарақат, иық буынының шығып кетуі. Қандай анатомиялық факторлар шығып кетуге себеп болатынын көрсет.

Жауап:Жиі шығып кетуге себепкер болатын: жақсы дамыған жалғаманың болмауы, буындық қапшықтың бостығы, буындық беттерінің бір бірімен сәйкес келмеуі.

Тақырып №12

1.Тақырып: Аяқтың еркін бөлігі сүйектерінің қосылыстары. Тізе буыны.

2.Мақсаты: Төменгі аяқ сүйектерінің құрылымы мен функцияларының ерекшелігін зерртеу.

3.Оқу мақсаты: Студенттерге төменгі аяқтың сүйектерін табуға, атауға және көрсетуге үйрету. Тізе буынын, тізе сүйектерінің буындары. Тізе буыны, сүйек табанының буындары.

4.Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1.Төменгі аяқ сүйектерінің буындары

2.Тізе буын құрайтын сүйектері және буындық беттерін атаңыз.

3.Сирақ-аяқ ұшы буындарының құрылысының ерекшеліктері.

4.Аяқ ұшы буындарын атаңыз және көрсетіңіз.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 51беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Тізе буынының анатомиялық түзілістері:
 А) асықты жіліктің буындық жоғарғы беті+
 В) асықты жіліктің буындық төменгі беті
 С) ортан жілік басы

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 52беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- D) буындық ернеу
E) буындық диск
2. Тізе буыны қапшығының артқы бетінде орналасқан байламдар:
- A) крестәрізді артқы байлам
B) тақымның қиғаш байламы+
C) дөңгелек аймақ
D) тізелік тобықтың байламы
E) кіші жіліктік жанама байлам
3. Сирақ-асық буынын түзеді:
- A) ортан жілік
B) тоқпан жілік
C) асық сүйек+
D) өкше сүйек
E) қайықтәрізді сүйек
4. Аяқтың бір білікті буындары:
- A) сегізкөз-мықын буыны
B) тізе буыны
C) асық асты буыны
D) аяқ басының бақайшакаралық буындары+
E) ұршық буыны
5. Аяқтың екі білікті буындары:
- A) сирақ сүйектері арасындағы буындар
B) ұршық буыны
C) асық асты буыны
D) тізе буыны+
E) сирақ-асық буыны
6. Аяқтың көп білікті буындары:
- A) ұршық буыны+
B) тізе буыны
C) сирақ-асық буыны
D) аяқ басының көлденең буыны
E) жілікаралық буын
7. Ұршық буынындағы ең мықты байлам:
- A) қасаға-ортан жілік
B) шонданай-ортан жілік
C) ортан жілік басының байламы
D) мықын-ортан жілік байламы+
E) дөңгелек аймақ
8. Ұршық буыны пішіні бойынша:
- A) тостаған тәрізді буын+
B) ертоқым тәрізді буын
C) шығыршық тәрізді буын
D) эллипстәрізді буын
E) цилиндртәрізді буын

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 53беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

9. Ұршық буынының буын сыртындағы байламдары:

- A) шонданай-ортан жілік байламы+
- B) ортан жілік басының байламы
- C) ұршық ойықтың көлденең байламы
- D) шап байламы
- E) сегізкөз-төмпе байламы

10. Ұршық буынына жатады:

- A) сегізкөз-ортан жілік байламы
- B) шап байламы
- C) сегізкөз-қылқан байламы
- D) қасаға—ортан жілік байламы+
- E) сегізкөз-төмпе байламы

11. Тізе буынын түзуге қатысатын сүйектер:

- A) асықты жілік шыбығы
- B) асықты жілік+
- C) тоқпан жілік
- D) кәрі жілік
- E) өкше сүйек

12. Тізе буынындағы қозғалыстар:

- A) бүгу және жазу+
- B) әкету
- C) шеңбер бойынша қозғалыс (циркумдукция)
- D) әкелу
- E) буын беттерінің бүйір жаққа ығысуы

13. Тізе буынының буын ішіндегі тузілістері:

- A) доға тәрізді тақым (тізе асты) байламы
- B) қиғаш тақым (тізе асты) байламы
- C) тізенің көлденең байламы+
- D) буын ернеу
- E) кіші жіліншіктік жанама байлам

Есептер:

№1.Шопар буынының сызығымен жарақатқа ұшыраған аяқты хирург алынуын жүргізу керек. Бұл белгіленген операцияны жүргізу үшін қай жалғаманы кесі керек?

Жауап:Аяқтың шопар буынында сызық жүргізу үшін екі айырық жалғаманы кесу керек (өкше-ладья тәріздес және өкше-текше тәріздес).

№2 Науқаста шонданай нервсінің қабынуынан кейін санның артқы топ бұлшықетінің параличі асқыну берді. Берілген асқыну төменгі аяқ белдемесінде қандай қозғалыс бұзылғаны байқалған?

Жауап: Науқасқа бүгу және санды сыртқа қарай аудару қиындау түседі.

Тақырып №13

1. Тақырып: Миология .Бас бұлшықеттері. Ымдау және шайнау бұлшықеттері, шандырлары.

2. Мақсаты: Бұлшық еттердің құрылысы және оның қызметін зерттеу.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 54беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

3.Оқу мақсаты: Студенттерге бас бұлшықеттердің түрлерін, ымдау және шайнау бұлшықеттерінің шандырларының құрылысын муляждардан тауып, үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Мимикалық бұлшықеттердің ерекшеліктері.
2. Мимикалық бұлшықеттердің, құрылысы, қызметі.
3. Шайнау бұлшықеттері, құрылысы,шандыры, қызметі.
4. Мойын бұлшықеттерінің жіктелуі.
5. Мойын бұлшықеттерінің шандырлары.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 55беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Бастың бұлшықеттері:
 - А) мойынның теріастындағы бұлшықеті
 - В) шайнау бұлшықеті+
 - С) үлкен кеуде бұлшықеті
 - Д) арқаның аса жалпақ бұлшықеті
 - Е) иықтың екі басты бұлшықеті
2. Мойынның беткей бұлшықеттері:
 - А) мойынның теріастындағы бұлшықеті+
 - В) шайнау бұлшықеті
 - С) үлкен кеуде бұлшықеті
 - Д) арқаның аса жалпақ бұлшықеті
 - Е) иықтың екі басты бұлшықеті
3. Жоғарғы жақ сүйекті көтеретін бұлшықет:
 - А) латеральды қанаттәрізді бұлшықет
 - В) самай бұлшықет+
 - С) ауыздың дөңгелек бұлшықеті
 - Д) ұрт бұлшықеті
 - Е) үлкен бет бұлшықеті
4. Төменгі жақ сүйектің тәждік өсіндісіне бекитін бұлшықет:
 - А) меншікті шайнау бұлшықеті
 - В) самай бұлшықеті+
 - С) медиальды қанаттәрізді бұлшықет
 - Д) латеральды қанаттәрізді бұлшықет
 - Е) ұрт бұлшықеті
5. Көзді жұматын мимикалық бұлшықет:
 - А) самай бұлшықет

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 56беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

- В) меншікті шайнау бұлшықет
 С) медиальды қанаттәрізді бұлшықет
 D) латеральды қанаттәрізді бұлшықет
 E) көздің дөңгелек бұлшықеттері +
6. Жоғары ерінді көтеретін бастың мимикалық бұлшықеті:
 A) m.buccinator
 B) m.levator labii superioris+
 C) m.levator anguli oris
 D) m.depressor labii inferioris
 E) m.depressorangulioris
7. Бастың бұлшықеті қатысады.
 A) сөйлеуге +
 B) әкелуге
 C) әкетуге
 D) жазуға
 E) бүгуге
8. Мимикалық бұлшықеттердің ерекшелігі:
 A) теріге бекиді+
 B) сүйектерден басталып, сүйектерге бекиді
 C) жұтуға қатысады
 D) бүгуге қатысады
 E) жазуға қатысады
9. Басты бұрғанда вертикалды калыпта ұстайтын мойын бұлшықеті:
 A) мойынның беткей бұлшықет
 B) төсбұғана емізік тәрізді +
 C) жақ – тіласты
 D) қосқарыншалы
 E) біз тіласты бұлшықеті
10. Тіл асты сүйегінен жоғарғы жататын бұлшықеттер:
 A) жауырын-тіласты бұлшықет
 B) қос қарыншалы бұлшықет+
 C) төс-тіласты бұлшықеті
 D) төс-тіласты бұлшықеті
 E) төс –қалқанша бұлшықеті
11. Тіл асты сүйегінен төмен жатқан бұлшықеттер:
 A) төс-тіл асты бұлшықеті+
 B) біз-тіл асты бұлшықеті
 C) жақсүйек-тіл асты бұлшықеті
 D) қосқарыншалы бұлшықеті
 E) иек-тіласты бұлшықет
12. Тіласты сүйегінің астында орналасқан мойын бұлшықеті:
 A) сатылық алдыңғы бұлшықет
 B) жауырын-тіласты бұлшықеті+
 C) мойынның ұзын бұлшықеті
 D) қос қарыншалы бұлшықет

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 57беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- Е) иек-тіласты бұлшықеті
13. Тіластыүстілік бұлшықеттер:
- А) төс-қалқанша бұлшықеті
- В) қос қарыншалы бұлшықет+
- С) қалқанша – тіласты бұлшықет
- Д) жауырын-тіласты бұлшықеті
- Е) самай бұлшықеті
14. Мимикалық бұлшықет:
- А) көздің дөңгелек бұлшықеті+
- В) медиалді қанаттәрізді бұлшықет
- С) шайнау бұлшықеті
- Д) самай бұлшықеті
- Е) қос қарыншалы бұлшықет
15. Тіласты сүйегінің астында орналасқан мойын бұлшықеті:
- А) сатылық алдыңғы бұлшықет
- В) жауырын-тіласты бұлшықеті+
- С) мойынның ұзын бұлшықеті
- Д) қос қарыншалы бұлшықет
- Е) иек-тіласты бұлшықеті
16. Мимикалық бұлшықеттердің ерекшелігі:
- А) теріге бекиді+
- В) сүйектерден басталып, сүйектерге бекиді
- С) жұтуға қатысады
- Д) бүгуге қатысады
- Е) жазуға қатысады
17. Мимикалық бұлшықеттерге тән құрылымдық және топографиялық ерекшеліктер:
- А) тері астында, беткей орналасады+
- В) кеуде торын жоғары тартады
- С) төменгі жақсүйегін түсіреді
- Д) тіласты сүйегін көтереді
- Е) төменгі жақсүйекті қозғалысқа келтіреді
18. Шайнау бұлшықеттеріне тән ерекшеліктер:
- А) төменгі жақсүйекке бекиді+
- В) тіласты сүйегін көтереді
- С) беттегі табиғи тесіктердің айналасында орналасқан
- Д) ішкі жан күйді көрсетеді
- Е) теріге бекінеді
19. Меншікті шайнау бұлшықеті басталатын сүйек:
- А) сынатәрізді сүйектің қанаттәрізді өсіндісі
- В) бетсүйек доғасы+
- С) көзжас сүйек
- Д) жоғарғы жақсүйектің альвеолды доғасы
- Е) тіласты сүйегі
20. Шайнау бұлшықеттеріне кіреді:
- А) ұрт бұлшықеті

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 58беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- В) медиалді қанаттәрізді бұлшыққет+
- С) үлкен бетсүйек бұлшықеті
- Д) кіші бетсүйек бұлшықеті
- Е) ауыздың дөңгелек бұлшықеті

Есептер:

№1. Мимикалық бұлшықеттердің ерекшеліктерін жасайтын: олардың фасциясының болмауы, сүйектен басталып, теріге байланатыны. Қай бұлшық еттің фасциясы болсын, сүйектен басталып, сүйекке байланады.

Жауап: Бұл бұлшық ет-ұрт бұлшықеті.

№2. Басы жарақаттанған адамда астыңғы жағы алға қозғала алмай қалды. Бұл қай бұлшықеттің жарақатынан болады?

Жауап: Астыңғы жақтың алға жылжымай дамуы. Латеральді қанаттың бұлшықетінің жарақаттануынан болады.

№3. Мойын аймағы жарақат алғанда қатты қан ақты, бұл ауалы эмболия асқынуымен аяқталды. Бұндай мойын аймағында жарақат болғанда не әсер етеді. Кеуде қуысындағы терең тыныстың болуы мойын ауа тамырлары

Жауап: Мойын аймағы жарақат алғанда мұндай асқынулардың пайда болуындағы ерекшеліктер

- мойын аймағында көп вена және артерия орналасқан.
- тыныс алуға көптеген бұлшықеттер қатысады.
- көп шандыр, тамырдың солуына жол бермейді.
- кеуде қуысының теріс тыныстың болуы, мойын тамырларының ауаны тартуға қажеттілік етеді.

Тақырып №14

1. Тақырып: Мойын бұлшықеттері мен шандырлары. Мойын топографиясы.

2. Мақсаты: Бұлшықеттің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктерін, мойын шандырларын зерттеу

3. Оқу мақсаты: Мойын бұлшықеттері мен фасциялық қабықшасын, мойынның тіласты сүйегінен жоғары және төмен орналасқан бұлшықеттерін, мойынның терең бұлшықетінің құрылысын муляждардан тауып, үйрету. Мойынның терең бұлшық еттері.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Мойын үшбұрышы
2. Жауырын-бұғана үшбұрыштары.
3. Төменгі жақсүйекасты үшбұрышы
4. Жауырын-кеңірдек үшбұрышы
5. Ұйқы үшбұрышы
6. Мойын шандырлары
7. Беткей табақша
8. Кеңірдек алдындағы табақша
9. Омыртқа бағанасы алдындағы табақша

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 59беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г. Л. . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 60беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
 8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
 9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

- Мойынның алдыңғы аймағында орналасқан үш жұп үшбұрыштар:
 - Жауырын-кеңірдек+
 - жауырын-трапеция
 - жауырын-бұғана
 - төменгі жақасты+
 - ұйқы+
- Мойынның латеральді аймағында орналасқан екі жұп үшбұрыш:
 - Төменгі жақасты
 - Жауырын-трапеция+
 - Жауырын-кеңірдек
 - Жауырын-бұғана+
 - Ұйқы
- Мойынның алдыңғы аймағының сыртқы шекарасын құрауға қатыспайтын түзілімдер:
 - Төменгі жақтың төменгі жиегі
 - Бұғана
 - Қалқанша без
 - Сакина тәрізді шеміршек
 - Төс- бұғана-еміздік бұлшықет
- Төс-бұғана-еміздік аймағы ... арасында орналасады:
 - Мойынның артқы және латеральды аймағы
 - Мойынның алдыңғы және латеральды аймағы+
 - Төс және еміздікті өсінді
 - Бұғана және еміздікті өсінді
- Төменгі жақасты үшбұрышының алдыңғы-төменгі шекарасы:
 - Қосқарыншалы бұлшықеттің артқы қарыншасы
 - Төменгі жақтың жиегі
 - қосқарыншалы бұлшықеттің алдыңғы қарыншасы+
 - Жақ-тіласты бұлшықет
- Төменгі жақасты үшбұрышының артқы-төменгі шекарасы:
 - Қосқарыншалы бұлшықеттің артқы қарыншасы
 - Төменгі жақ жиегі
 - Қосқарыншалы бұлшықеттің алдыңғы қарыншасы
 - Жақ- тіласты бұлшықетті
- Төменгі жақасты үшбұрышының жоғарғы шекарасы:
 - Қосқарыншалы бұлшықеттің артқы қарыншасы
 - Төменгі жақтың жиегі
 - Қосқарыншалы бұлшықеттің алдыңғы қарыншасы
 - Жақ тіласты бұлшықетті
- Пирогов үшбұрышының алдыңғы шекарасы:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 61беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

a) m. digastricus сіңірі

б) m. hypoglossus

в) m. mylohyoideus+

е) m. hyoglossus

9. Пирогов ұшбұрышының жоғарғы шекарасы:

a) m. digastricus сіңірі

б) m. hypoglossus+

в) m. mylohyoideus

е) m. hyoglossus

10. Пирогов ұшбұрышының артқы төменгі шекарасы:

a) m. digastricus сіңірі+

б) n. hypoglossus

в) m. mylohyoideus

е) m. hyoglossus

11. Пирогов ұшбұрышының түбін құрайды:

a) m. Platysma

b) n. hypoglossus+

в) m. mylohyoideus

е) m. Hyoglossus

12 .В.Н.Шевкуненко жіктелуі бойынша мойын шандырлары бөлінеді:

A) 2 шандыр

B) 3 шандыр

C) 4шандыр

D) 5шандыр+

E) 6шандыр

Тақырып №15

1. Тақырып: Кеуде бұлшықеттері мен шандырлары. Кеуде топографиясы Арқа бұлшықеттері мен шандырлары.

2. Мақсаты: Кеуде бұлшықеттерінің құрылыс мен функциясының ерекшеліктерін, кеуде және артқы шандырларды зерттеу.

3. Оқу мақсаты: Кеуде бұлшықеттерімен шандырларын, муляждармен плакаттардан тауып, көрсетіп оны атау. Кеуде топографиясы. Арқа бұлшықеттерімен шандырлары.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Кеуденің жоғарғы бұлшықеттері.

2. Кеуденің терең бұлшықеттері.

3. Арқаның жоғарғы бұлшықеттері

4. Арқаның терең бұлшықеттері.

5. Адамның дене қозғалысындағы арқа бұлшықеттерінің маңызы.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау,

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 62беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 63беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

- Арқаның бұлшықеттері :
 - Мойынның теріастындағы бұлшықеті
 - Шайнау бұлшықеті
 - Үлкен кеуде бұлшықеті
 - Арқаның аса жалпақ бұлшықеті+
 - Иықтың екі басты бұлшықеті
- Арқаның бұлшықеті:
 - қос қарыншалы
 - төртбасты
 - ромбтәрізді+
 - бүккіш
 - жартылай сіңірлі
- Трапециятәрізді бұлшықет жатады:
 - Бастың бұлшықеттеріне
 - Мойынның бұлшықеттеріне
 - Арқаның бұлшықеттеріне+
 - Кеуде бұлшықеттеріне
 - Жамбас бұлшықеттеріне
- Кеуде бұлшықеттері:
 - Мойынның теріастындағы бұлшықеті
 - Шайнау бұлшықеті
 - Үлкен кеуде бұлшықеті+
 - Арқаның аса жалпақ бұлшықеті
 - Иықтың екі басты бұлшықеті
- Арқаның беткей бұлшықеті:
 - трапециялық бұлшықет+
 - көп бөлінген бұлшықет
 - мойынның қылқан бұлшықеті
 - пирамидалық бұлшықет
 - мойынның ұзын бұлшықеті
- Денені тіктеп тұратын арқаның терең бұлшықеті:
 - m.trapezius
 - m.latissimus dorsi
 - m.rhomboideus minor
 - m.erector spinae+
 - m. rhomboideus major
- Бірінші қабырға мен бұғана аралығындағы бұлшықет:
 - кеуделік үлкен бұлшықет
 - кеуделік кіші бұлшықет
 - бұғанаасты бұлшықеті+
 - кіші ромбтәрізді бұлшықет

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 64беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- Е) омыртқа бағанасын тікейтетін бұлшықет
8. Арқаның беткей бұлшықеттеріне жататын бұлшықеттер:
- А) артқы жоғарғы тісті бұлшықет+
- В) жартылай қылқанды бұлшықет
- С) омыртқа бағанасын тікейтетін бұлшықет
- Д) көпбөлікті бұлшықеттер
- Е) айналдырғыш бұлшықеттер
9. Үлкен ромбтәрізді бұлшықет бекитін сүйек:
- А) II-Ү қабырғалар бұрышына
- В) жауырынның жоғарғы жиегі
- С) жауырынның медиалді жиегі+
- Д) жауырынның латералді жиегі
- Е) жауырынның акромиондық өсіндісі
10. Арқаның терең бұлшықеттеріне жататын бұлшықеттер:
- А) жауырынды көтеретін бұлшықет
- В) ромбтәрізді бұлшықеттері
- С) көлденең-қылқанды бұлшықет+
- Д) арқаның аса жалпақ бұлшықеті
- Е) трапециятәрізді бұлшықет
11. Үлкен кеуде бұлшықеті бекитін сүйек:
- А) тоқпан жіліктің төмпешікаралық жүлгесі
- В) тоқпан жіліктің үлкен төмпешігінің қыры+
- С) жауырынның құс тұмсықты өсіндісі
- Д) жауырынның медиальді жиегі
- Е) жоғарғы сегіз қабырғаның шеміршектері

Есептер:

№1. Емдеу денешынықтыру дәрігері іштің формасын қалыпты ұстау үшін іштің тік бұлшықетін нығайтуды ұсынады. Қандай жаттығу жасауға ұсынуға болады?

Жауап: Омыртқа жотасын бүгу және жазу жаттығуларын жасауға болады.

№2. Гимнастың жаттығу кезінде жетекшісі одан жауырынды түсіретін бұлшық етінің осал екенін байқады. Жетекшінің айтуымен қай бұлшық етті шынықтыру керек.

Жауап: Кіші кеуде бұлшық етімен бұғана асты бұлшық етін шынықтыру керек.

Тақырып №16

1. Тақырып: . Көкет, оның құрылысы және қызметі .Іш бұлшықеттері мен шандырлары. Іштің ақ сызығы.

2. Мақсаты: Іш бұлшықеттерінің құрылысы мен шандырларының функциясы мен құрылымын зерттеу.

3. Оқу мақсаты: Студенттерге іш бұлшықеттерінің құрылысын муляждардан тауып, үйрету.Тік бұлшықеттің қынабы.Кіндік сақинасы.Шап өзегі.Іш прессі.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Шандыр,оның құрылымы мен функциясы.
2. Іштің алдыңғы бұлшықет тобы.
3. Іштің бүйір бұлшықеттер тобы.
4. Іштің артқы бұлшықеттер тобы.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 65беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

5. Тік бұлшықеттің қынабы.
6. Іштің ақ сызығы, кіндік сақинасы.
7. Шап өзегінің қабырғалары.
8. Шап өзегінің сыртқы сақинасының құрылысы
9. Шап өзегінің ішкі сақинасының құрылысы.
10. Шап өзегінде орналасқан ағзалар. Жыныстық ерекшеліктері.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 66беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Іш бұлшықеттері:
 - А) Мойынның теріастындағы бұлшықеті
 - В) Шайнау бұлшықеті
 - С) Үлкен кеуде бұлшықеті
 - Д) Іштің тік бұлшықеті+
2. Іштің тік бұлшықетінің қынабының артқы қабырғасы кіндіктен жоғары:
 - А) іштің қиғаш бұлшықет апоневрозы
 - В) іштің қиғаш бұлшықет апоневрозының алдыңғы табақшасы
 - С) іштің қиғаш бұлшықет апоневрозының артқы табақшасы+
 - Д) пирамидалды бұлшықет апоневрозы
 - Е) іш бұлшықет апоневрозы
3. Шап өзегінің артқы қабырғасы дамиды:
 - А) қиғаш сыртқы бұлшықеттің апоневрозы
 - В) қиғаш ішкі бұлшықеттің апоневрозы
 - С) көлденең бұлшықеттің апоневрозы
 - Д) көлденең шандыр+
 - Е) шап жалғамасы
4. Кіші кеуде бұлшықеті басталады:
 - А) I-II қабырға
 - В) VI-VIII қабырға
 - С) II-V қабырға+
 - Д) төс
 - Е) бұғана
5. Қабырғаны түсіретін бұлшықеттер:
 - А) сыртқы қабырғааралық бұлшықеттер
 - В) ішкі қабырғааралық бұлшықеттер+
 - С) дельтатәрізді бұлшықеті
 - Д) иық бұлшықеті
 - Е) артқы жоғарғы тісті бұлшықет

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 67беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Көкеттің қызметі:

- A) тыныс алу бұлшықеті+
- B) қабырғаны түсіретін бұлшықеті
- C) омыртқа бағанасын бүгу
- D) омыртқа бағанасын жазу
- E) омыртқаныайналдыру

7. Шап өзегінің қабырғасы:

- A) дельтатәрізді бұлшықеті
- B) іштің тік бұлшықеті
- C) белдің шрашы бұлшықеті
- D) шап байламы+
- E) іштің ақ сызығы

8. Алдыңғы іш қабырғасының артындағы терең шап өзегі сәйкес:

- A) шап өзегі медиалды бөлігі
- B) қуықалды шұңқыр
- C) шап өзегінің латериалды бөлігі+
- D) тамырлы шұңқыр
- E) іштің ақ сызығы

Есептер:

№1.Науқас құрсақүсті аймағында ауырсынумен шағымданған. Бұл хирург айтуынша жыланкөз құрылымдарының дамуымен түсіндіреді. Бұл аймақта әлсіз жерлерді және құрсақішілік қысымының жоғары болуы және жыланкөздердің шығатын жерлерін ата.

Жауап: Іштің ақ сызығындағы саңылаулар.

№2.Емдеу денешынықтыру дәрігері іштің формасын қалыпты ұстау үшін іштің тік бұлшықетін нығайтуды ұсынады. Қандай жаттығу жасауға ұсынуға болады?

Жауап: Омыртқа жотасын бүгу және жазу жаттығуларын жасауға болады.

Тақырып №17

1. Тақырып: Иық белдеуінің бұлшықеттері. Қолдың топографиялық анатомиялық түзілуі.

2. Мақсаты: Иық белдеуінің және иық, білек, қол ұшы /басы/ бұлшықеттері мен шандырларының құрылымын құрылысын зерттеу.

3.Оқу мақсаты: Иық белдеуінің және иық, білек, қол ұшы /басы/ бұлшықеттері мен шандырларын плакаттарда, планшеттерде, муляждарда, алдынан және жанынан қараған суреттерде танып, дәл таба білу арқылы еркін меңгеруді үйрету. Қолтық шұңқырының құрылысын үйрету. Қодың топографиялық түзілуін білу.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Иық белдеуінің артқы топ бұлшықеттерінің қызметі.
2. Иық белдеуінің алдыңғы топ бұлшықеттерінің қызметі.
3. Иықтың алдыңғы топ бұлшықеттері қызметі.
4. Иықтың артқы топ бұлшықеттері қызметі.
5. Білектің алдыңғы топ бұлшықеттері қызметі
6. Білектің артқы топ бұлшықеттері қызметі
7. Қол ұшының бұлшықеттері, қызметі

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 68беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 69беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

3. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Иық белдеуі бұлшықеттері:
 - A) Мойынның теріастындағы бұлшықеті
 - B) Шайнау бұлшықеті
 - C) Екібасты бұлшықет
 - D) Арқаның аса жалпақ бұлшықеті
 - E) Дельтатәрізді бұлшықеті+
2. Қолдың еркін бөлігінің бұлшықеттері:
 - A) Мойынның теріастындағы бұлшықеті
 - B) Шайнау бұлшықеті
 - C) Үлкен кеуде бұлшықеті
 - D) Іштің тік бұлшықеті
 - E) Иықтың екі басты бұлшықеті+
3. Иықты бүтетін бұлшықеттер:
 - A) иық бұлшықеті
 - B) үшбасты бұлшықеті
 - C) иықтың екі басты бұлшықеті+
 - D) үлкен дөңгелек бұлшықет
 - E) кіші кеуде бұлшықеті
4. Иықты жазатын бұлшықеттер:
 - A) кіші дөңгелек бұлшықет
 - B) жауырынасты бұлшықеті
 - C) құстұмсық-иық бұлшықеті
 - D) иықтың үш басты бұлшықеті+
 - E) иықтың екі басты бұлшықеті
5. Қолтық қуысының алдыңғы қабырғасындағы топографиялық құрылымдар:
 - A) бұғана- кеуде үшбұрышы+
 - B) үш бұрышты тесік
 - C) сан үш бұрышы
 - D) сан өзегі
 - E) төртбұрышты тесік
6. Кәрі жілік нервті өзегінің қабырғаларын құрайтын құрылымдар:
 - A) құстұмсық-иық байламы
 - B) тоқпан жілік+

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 70беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- С) иық бұлшықеті
 D) иық-кәрі жілік бұлшықеті
 E) иықтың екі басты бұлшықеті
 7. Шынтақ буынына әсер ететін иық бұлшықеттері:

- A) иықтың екі басты бұлшықет+
 B) құстұмсық-иық бұлшықеті
 C) дельтатәрізді бұлшықеті
 D) төртбасты бұлшықет
 E) үлкен дөңгелек бұлшықет

8. Иықтың алдыңғы бұлшықеттері:

- A) үшбасты бұлшықет
 B) құстұмсық-иық бұлшықеті+
 C) қылқанасты бұлшықеті
 D) дельтатәрізді бұлшықеті
 E) үлкен дөңгелек бұлшықет

Есептер:

№1 Жарақаттың нәтижесінде зардап шеккен адамда иықтың артқы тобындағы бұлшықеттердің қызметі зақымдалды. Шынтақ буынының қандай қызметі зақымдалды.

Жауап: Бұл жағдайда білекті жазу қызметінің бұзылуы байқалады.

№2. Орманда құлаған бала өткір тасқа білегімен соққы алды. Хирург қарағанда төменгі төрттен бір бөлігі білектің жарақаты байқалды. Зақымданған адам қол ұшын ішке қарай бұра алмады. Қандай бұлшықет зақымдалған?

Жауап: Жарақат кезінде төртбұрышты білек пронаторы зақымдалды.

№3 Науқақта үлкен саусақтың панарициясымен кішкене саусақтың іріндік қабынуымен аяқталды. Неге асқыну байқалды және қасында жатқан саусақ қабынды.

Жауап: Білек өзектерінің синовиалды қынаптарына іріндік процессі тарады, саусақтарының бүккіштерінің синовиалды қынаптарының орналасқан жері, сол арқылы ірің шынашаққа жетті, Y- тәріздес қабыну байқалды. Көршілес саусаққа өткен жоқ, себебі екінші саусақта жеке синовиалды қынабы бар.

Тақырып №18

1. Тақырып: Жамбас белдеуі мен аяқ ұшы бұлшықеттері мен шандырлары.

2. Мақсаты: Жамбас белдеуінің құрылымы мен қызметін зерттеу.

3. Оқу мақсаты: Жамбас белдеуі мен аяқ ұшы бұлшықеттері мен шандырларын плакаттарда, планшеттерде, муляждарда, алдынан және жанынан қараған суреттерде танып, дәл таба білу арқылы еркін меңгеруді үйрету. Жеке бұлшықеттердің және бұлшықет топтарының қызметін айтып беру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Жамбас белдеуінің алдыңғы топ бұлшықеттері, қызметі.
2. Жамбас белдеуінің артқы топ бұлшықеттері, қызметі.
3. Санның алдыңғы топ бұлшықеттері, қызметі.
4. Санның артқы топ бұлшықеттері, қызметі.
5. Санның медиалды топ бұлшықеттері, қызметі.
6. Сирақтың алдыңғы топ бұлшықеттері, қызметі.
7. Сирақтың артқы топ бұлшықеттері, қызметі.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 71беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

8. Сирақтың латералды топ бұлшықеттері, қызметі.
9. Аяқ ұшының бұлшықеттері, қызметі.
10. Табан бұлшықеттері, қызметі.
11. Аяқтың шандырлары, сіңірлердің қынабы, қызметі..
12. Аяқтың топографиясы.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 72беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Санның төрт басты бұлшықеті жатады:
 А) Санның алдыңғы топ бұлшықеттеріне+
 В) Санның артқы топ бұлшықеттеріне
 С) Санның медиалді топ бұлшықеттеріне
 D) Сирақтың алдыңғы топ бұлшықеттеріне
 E) Сирақтың артқы топ бұлшықеттеріне
2. Тігінші бұлшықеті жатады:
 А) Санның бұлшықеттеріне+
 В) Мойынның бұлшықеттеріне
 С) Арқаның бұлшықеттеріне
 D) Кеуде бұлшықеттеріне
 E) Жамбас бұлшықеттеріне
3. Жіңішке бұлшықет жатады:
 А) Санның бұлшықеттеріне+
 В) Мойынның бұлшықеттеріне
 С) Арқаның бұлшықеттеріне
 D) Кеуде бұлшықеттеріне
 E) Жамбас белдеу бұлшықеттеріне
4. Санның екі басты бұлшықеті жатады:
 А) Санның алдыңғы топ бұлшықеттеріне
 В) Санның артқы топ бұлшықеттеріне+
 С) Санның медиалді топ бұлшықеттеріне
 D) Сирақтың алдыңғы топ бұлшықеттеріне
 E) Сирақтың артқы топ бұлшықеттеріне
5. Асықты жіліктік алдыңғы бұлшықет жатады:
 А) Санның алдыңғы топ бұлшықеттеріне
 В) Санның артқы топ бұлшықеттеріне
 С) Санның медиалді топ бұлшықеттеріне
 D) Сирақтың алдыңғы топ бұлшықеттеріне+
 E) Сирақтың артқы топ бұлшықеттеріне

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 73беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Балтыр бұлшықеті жатады:

- A) Санның алдыңғы топ бұлшықеттеріне
- B) Санның артқы топ бұлшықеттеріне
- C) Санның медиалді топ бұлшықеттеріне
- D) Сирақтың алдыңғы топ бұлшықеттеріне
- E) Сирақтың артқы топ бұлшықеттеріне+

7. Камбалатәрізді бұлшықет жатады:

- A) Санның алдыңғы топ бұлшықеттеріне
- B) Санның артқы топ бұлшықеттеріне
- C) Санның медиалді топ бұлшықеттеріне
- D) Сирақтың алдыңғы топ бұлшықеттеріне
- E) Сирақтың артқы топ бұлшықеттеріне+

8. Жамбас астауының артқы (ішкі) тобына жататын бұлшықеттер:

- A) ішкі жапқыш бұлшықет+
- B) жіңішке бұлшықет
- C) алмұрттәрізді бұлшықеті
- D) тігінші бұлшықеті
- E) үлкен бөксе бұлшықет

9. Сирақтың артқы тобының терең қабатын құрайтын бұлшықеттер:

- A) жіңішке бұлшықеті
- B) үлкен бақайды жазатын бұлшықет
- C) табан бұлшықеті
- D) артқы асықты жілік бұлшықеті+
- E) бақайларды жазатын ұзын бұлшықет

10. Бұлшықет лакунасы арқылы өтеді:

- A) алмұрт тәрізді бұлшықет
- B) мықын-бел бұлшықеті+
- C) қырлы бұлшықет
- D) Сан венасы
- E) Сан артериясы

11. Үлкен шонданай тесігі арқылы өтетін бұлшықет:

- A) бел-мықын бұлшықеті
- B) ішкі жапқыш бұлшықет
- C) сыртқы жапқыш бұлшықет
- D) алмұрттәрізді бұлшықет+
- E) қырлы бұлшықет

12. Сан өзегінің беткей сақинасын шектеп тұратын құрылымдар:

- A) шәует шылбыры
- B) мықын-қырлық доға
- C) шап байламы
- D) торлы шандырдың орақтәрізді жиегі+
- E) тамырлық тесік (лакуна)

13. Тақым шұңқырына ашылатын өзек:

- A) сан өзегі
- B) шап өзегі

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 74беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- С) сирақ-тақым өзегі+
 D) жоғарғы бұлшықеттік-асықты жілік шыбығының өзегі
 E) жапқыш өзек
 14. Табанның көлденең күмбезінің белсенді тартқышы болып табылатын бұлшықет:

- A) асықты жілік шыбығының ұзын бұлшықеті+
 B) бақайлардың қысқа бүккіші
 C) бақайлардың ұзын жазғышы
 D) бақайлардың ұзын бүккіші
 E) құрттәрізді бұлшықеттер

15. Аяқ басы сыртының бұлшықеттері:

- A) бақайларды жазатын қысқа бұлшықет+
 B) үлкен бақайды әкелетін бұлшықет
 C) үлкен бақайды әкететін бұлшықет
 D) асықты жіліктің артқы бұлшықеті
 E) табанның шаршы бұлшықеті

Есептер:

№1 Хирург кішігірім ота жасағанда сан тамырларындағы сан үшбұрышында кесінді жасау керек. Сан үшбұрышының шекара белгілерін ата?

Жауап: Жоғарғы шекара – шап байламы, латералды шекара-тігінші бұлшықет, медиалды шекара-санның ұзын әкелуші бұлшықеті

№2 Футбол ойыны кезінде доппен тепкен кезде сирақ буынын тез түрде аяқ ұшымен жазылады. Бұл аяқтың қозғалысын қандай бұлшықеттер жүзеге асырады?

Жауап: Бұл қозғалысты санның төртбасты бұлшықеті жүзеге асырады

Тақырып №19

1. Тақырып: Спланхнология-ішкі ағзалар туралы ілім. Ас қорыту жүйесі. Ас қорыту ағзаларына жалпы шолу.

2. Мақсаты: Студенттерге ас қорыту жүйесін муляждарда, планшеттерде көрсетіп, табуды және атауды үйрету.

3. Оқу мақсаты: Ауыз қуысы, тіл, тістер. Сілекей бездері. Тандай, жұтқыншақ, өңеш, асқазан құрылысы, топографиясы, қызметтері. Ауыз қуысының қабырғалары мен ішіндегі ағзаларды зерттеу. Жұтқыншақ, өңеш, асқазанның құрылысын зерттеу.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Ауыз қуысының қабырғаларын қандай ағзалар түзеді?
2. Тістің құрылысын айтыңыз. Тістің әртүрлі формалары немен ерекшеленеді?
3. Сүт және тұрақты тістердің шығу мерзімдерін атаңыз?
4. Сүт және тұрақты тістердің толық формуласын жазыңыз.
5. Тілдердің бетінде қандай бүртіктер бар? Дәм бүртіктері қайсысында бар?
6. Тіл бұлшықеттерінің қандай анатомиялық топтары, тілдің бұлшықеттерінің қызметін атаңыз.
7. Кіші сілекей бездерінің топтарын атаңыз.
8. Үлкен сілекей бездерінің өзектері ауыз қуысының қай қабырғасында ашылады.
9. Жұмсақ тандай бұлшықеттерінің басталуы және бекуін атаңыз.
10. Жұтқыншақты лимфалық сақиналарының бадамшалары қай жерде орналасқан.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 75беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

11. Жұтқыншақтың бұлшықеттерін және оның басталу жерін атаңыз?
12. Өңештің қандай жерлерінде тарылтқыш бар, ол немен байланысты?
13. Омыртқалардың қандай деңгейінде асқазанның кірер және шығар тесігі орналасқан?
14. Асқазанның (ішастардың) жалғамаларын атаңыз.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 76беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Бірінші тұрақты тіс жарылатын уақыт:
 - а) 6-7 ай
 - б) 2-3 жаста
 - в) 6-7 жаста+
 - г) 9-10 жаста
 - д) 20 ай
2. Шықшыт безінің түтігі ашылады:
 - а) тіласты бүртігіне
 - б) тіласты қатпарына
 - в) жұмсақ таңдайға
 - г) ауыз кіреберісіне+
 - д) ауыз қуысының түбіне
3. Төменгі жақсүйек асты безінің түтігі ашылады:
 - а) ауыз кіреберісі
 - б) төменгі ерінің жүгеншесі
 - в) тіласты бүртігіне+
 - г) бадамшаүстіндегі шұңқыр
 - д) жұмсақ таңдай
4. Тілдегі жапырақтәрізді бүртіктер орналасқан:
 - а) шекаралық жүлгенің және соқыр тесіктің алдында
 - б) тілдің жиегінде+
 - в) тілдің ұшында
 - г) тіл арқашығының бетінде
 - д) тілдің төменгі бетінде
5. Тілдің бадамшасы орналасқан:
 - а) тіл жиегі
 - б) тіл денесі
 - в) тілдің төменгі беті
 - г) тіл түбірі+
 - д) тіл ұшы

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 77беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Өңештің бөліктері:

- а) бас бөлігі
- б) қабырғашілік бөлігі
- в) кеуделік бөлігі+
- г) медиалді бөлігі
- д) аралық бөлік

7. Ауыз қуысының бөліктері:

- а) хоаналар
- б) ауыз саңылауы
- в) аран
- г) резервуар
- д) меншікті ауыз қуысы+

8. Төменгі жақсүйекасты безінің түтігі ашылады:

- а) ауыз кіреберісіне
- б) төменгі ерін жүгеншігіне
- в) тіласты бүртігіне+
- г) бадамшаүстілік шұңқырға
- д) жоғарғы екінші азу тіс деңгейінде

9. Экзокринді бездер:

- а) шықшыт безі+
- б) қалқанша без
- в) гипофиз
- г) эпифиз
- д) бүйрекүсті безі

10. Тілдік бадамша орналасқан:

- а) тіл ұшынды
- б) тіл астында
- в) тіл түбірінде+
- г) тіл денесінде
- д) тіл жиегінде

11. Тілдің бөліктері:

- а) түбірі+
- б) дөңгелек тесігі
- в) негізі
- г) бұрышы
- д) мойыны

12. Тіл бүртіктері:

- а) жіптәрізді+
- б) жекелеген
- в) элипстәрізді
- г) қосымша
- д) жинақталған

13. Өңештің скелетотопиясы:

- а) VI-мойын омыртқасынан VIII-кеуде омыртқасына дейін
- б) VII – мойын X-кеуде омыртқалары деңгейі

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 78беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- в) VI – мойын XI кеуде омыртқалары деңгейі+
- г) VI – мойын I-бел омыртқалары деңгейі
- д) VI – мойын II-бел омыртқалары деңгейі
- 14. Өңештің қабырғасының құрылымы:
 - а) фиброзды қабық
 - б) шеміршекті қабық
 - в) сірлі
 - г) бұлшықетті қабық+
 - д) эпителилік
- 15. Тілдің меншікті бұлшықеттері:
 - а) біз-тіл бұлшықеті
 - б) тіласты-тіл бұлшықеті
 - в) иек-тіл бұлшықеті
 - г) тілдің вертикалді бұлшықеті+
 - д) қос қарыншалы бұлшықет
- 16. Тіс ұлпасы – бұл ...
 - а) тістің көрініп тұрған бөлігінің қабығы
 - б) түбірді жауып тұрған заттек
 - в) тіс мойнының айналасындағы дәнекер тін
 - г) түбірдің мойынға өтетін жері
 - д) ішінде тамырлар мен нервтер бар тіс қуысы+
- 17. Тіл жүгеншігі орналасқан:
 - а) тілдің астында+
 - б) тілдің арқашығында
 - в) тілдің жиектерінде
 - г) тілдің түбірінде
 - д) ауыздың кіреберісінде
- 18. Тілдің жоғарғы бетіндегі құрылымдар:
 - а) бүрлер
 - б) шұңқыршалар
 - в) альвеолалар
 - г) бүртіктер+
 - д) шұңқыршалар
- 19. Тілдің түбірінде орналасқан:
 - а) саңылау
 - б) бадамша+
 - в) шұңқырша
 - г) доғашық
 - д) перде
- 20. Сілекей бездері – туындылары ...
 - а) ауыз қуысының шырышты қабығының+
 - б) ауыз қуысының бұлшықетті қабығының
 - в) ауыз қуысының шырышасты негізінің
 - г) шырышты қабықтың меншікті табақшасының
 - д) шырышты қабықтың бұлшықетті табақшасының

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 79беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

21. Ауыз қуысы жұтқыншақпен қатынасады:

- а) хоан арқылы
- б) евстахий түтігі арқылы
- в) аңқа (аран) арқылы+
- г) көмей кіреберісі арқылы
- д) алмұрттәрізді тесік арқылы

22. Еріндердің негізін құрайды:

- а) иек бұлшықеті
- б) ауыздың дөңгелек бұлшықеті+
- в) ұрт бұлшықеті
- г) пирамидалық бұлшықет
- д) қанаттәрізді бұлшықет

23. Ауыз жұтқыншақ ауыз қуысының көмегімен байланысады

- а) хоан
- б) аңқа +
- в) көмей кіреберіс
- г) алмұрт тәрізді тесік
- д) жыртықталған тесік

24. Өңештің қызметі:

- а) асқорыту жолы +
- б) тынысалу жолы
- в) несепжыныс жолы
- г) фагоцитарлы
- д) иммунды

25. Таңдай қандай қуыстардың қабырғасын құрауға қатысады:

- а) Кеуде қуысының
- б) Іш қуысының
- в) Жамбас қуысының
- г) Ауыз қуысының+
- д) Қынап

26. Ауыз қуысының бөліктері:

- а) Таңдайлық бөлік
- б) Кіреберісі+
- в) Мұрындық бөлік
- г) Жұтқыншақтық бөлік
- д) Тілшік

27. Таңдайдың бөліктері:

- а) Қатты таңдай+
- б) Жоғарғы таңдай
- в) Артқы таңдай
- г) Төменгі таңдай
- д) Алдыңғы таңдай

28. Тілдің дәм сезу бүртіктері:

- а) Жіптәрізді
- б) Саңырауқұлақтәрізді+

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»		
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19		
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 80беті		
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы					

- в) Жүзіктәрізді
- г) Мүйізтәрізді
- д) Қалқантәрізді
- 29. Ірі сілекей бездері:
 - а) Айырша безі
 - б) Тіласты безі+
 - в) Бауыр
 - г) Анабез
 - д) Ұйқы безі
- 30. Тісте бар:
 - а) Тіс сауыты+
 - б) Денесі
 - в) Қылтасы
 - г) Тармағы
 - д) Басы
- 31. Тістің қатты заты:
 - а) Шеміршек
 - б) Дентин+
 - в) Фиброзды тін
 - г) Парадонт
 - д) Периодонт
- 32. Сүт тістердің саны:
 - а) 8
 - б) 10
 - в) 20+
 - г) 32
 - д) 33
- 33. Тұрақты тістердің саны:
 - а) 8
 - б) 10
 - в) 20
 - г) 32+
 - д) 33
- 34. Тіс сауытының пішіні қашаутәрізді, бір түбірлі тістерді белгілеңіздер:
 - а) Күрек тіс+
 - б) Ит тіс
 - в) Кіші азу тіс
 - г) Үлкен азу тіс
 - д) Ақыл тіс
- 35. Көп жағдайда мүлдем дамымайтын немесе шықпайтын тіс:
 - а) Күрек тіс
 - б) Ит тіс
 - в) Кіші азу тіс
 - г) Үлкен азу тіс
 - д) Ақыл тіс+

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 81беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

Есептер:

№1. Стоматолог-дәрігер ауыз қуысын қарайды. Жұмысқа кіресер алдында тіл астына тампон салады. Неге бұл манипуляцияны жасайды?

Жауап: Сілекейді азайту мақсатында.

№2. Дәрігер-стоматолог тіске пломб салады. Ауыз қуысында сілекейдің жиналуын азайту үшін шықшыт безінің өзегінің тесігін жабу үшін тампонды қайда салуы керек?

Жауап: Дәрігер тампонды немесе дренаждық трубканы ауыз кіреберісіне салады.

№3. Балада үстіңгі және астыңғы күрек тістер түгелімен шықты. Баланың жасын анықта.

Жауап: 10-12 айлық бала

№4. Балада мұрынмен дем алу қиындады. Дәрігер қай бадамшаның үлкейгені туралы ойлау керек?

Жауап: Жұтқыншақтық бадамша үлкейген

№5. Балада үстіңгі және астыңғы күрек тістер түгелімен шықты. Баланың жасын анықта.

Жауап: 10-12 айлық бала

№6. Балада мұрынмен дем алу қиындады. Дәрігер қай бадамшаның үлкейгені туралы ойлау керек?

Жауап: Жұтқыншақтық бадамша үлкейген.

Тақырып №20

1.Тақырып: Ішектер топографиясы, бөліктері, қабырғаларының құрылысы.

2. Мақсаты: Ішектер топографиясы, бөліктері, қабырғаларының құрылысы бүрлері зерттеу.

3. Оқу мақсаты: Студенттерге ішектер топографиясын, бөліктерін, қабырғаларының құрылысы бүрлерінің құрылысын муляждарды, плакаттарда тауып көрсетіп атау.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Жіңішке ішек қандай ұзындықта және жуандықта болады.
2. Жалпы жіңішке ішектің сірлі қабығының қандай анатомиялық көрінісі бар.
3. Тоқ ішектің жіңішке ішектен құрылымы жағынан айырмашылығы.
4. Ересектер мен балаларда жіңішке ішек пен жуан ішектің ұзындығын және жуандығын атаңыз.
5. Тік ішекті төменгі бөліктеріндегі шырышты қабығының бетіндегі жолдары сипаттаңыз.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 82беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Ас асқазаннан кейін өтеді:
 - а) Асқазанға
 - б) Он екі елі ішекке+
 - в) Аш ішекке

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 83беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- г) Мықын ішекке
 д) Соқыр ішекке
 2. Ас он екі елі ішектен кейін өтеді:
 а) Асқазанға
 б) Он екі елі ішекке
 в) Аш ішекке+
 г) Мықын ішекке
 д) Соқыр ішекке
 3. Ас аш ішектен кейін өтеді:
 а) Асқазанға
 б) Он екі елі ішекке
 в) Аш ішекке
 г) Мықын ішекке+
 д) Соқыр ішекке
 4. Ас мықын ішектен кейін өтеді:
 а) Асқазанға
 б) Он екі елі ішекке
 в) Аш ішекке
 г) Мықын ішекке
 д) Соқыр ішекке+
 5. Соқыр ішек жалғасады:
 а) Асқазанға
 б) Жоғарылаған жиек ішекке+
 в) Көлденең жиек ішекке
 г) Мықын ішекке
 д) Сигматәрізді ішекке
 6. Жоғарылаған жиек ішек жалғасады:
 а) Асқазанға
 б) Жоғарылаған жиек ішекке
 в) Көлденең жиек ішекке+
 г) Мықын ішекке
 д) Сигматәрізді ішекке
 7. Көлденең жиек ішек жалғасады:
 а) Асқазанға
 б) Төмендеген жиек ішекке+
 в) Көлденең жиек ішекке
 г) Мықын ішекке
 д) Сигматәрізді ішекке
 8. Төмендеген жиек ішек жалғасады:
 а) Асқазанға
 б) Жоғарылаған жиек ішекке
 в) Көлденең жиек ішекке
 г) Мықын ішекке
 д) Сигматәрізді ішекке+
 9. Сигматәрізді жиек ішек жалғасады:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 84беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- а) Асқазанға
- б) Жоғарылаған жиек ішекке
- в) Көлденең жиек ішекке
- г) Мықын ішекке
- д) Тік ішекке+
- 10. Тек сақиналы қатпарлар орналасқан:
 - а) Аш ішекте+
 - б) Өңеште
 - в) Соқыр ішекте
 - г) Тік ішектің төменгі бөлігінде
 - д) Сигматәрізді ішек
- 11. Жіңішке ішектің бөліктері :
 - а) Он екі елі ішек+
 - б) Соқыр ішек
 - в) Көлденең жиек ішек
 - г) Жоғарылаған жиек ішек
 - д) Сигматәрізді ішек
- 12. Тоқ ішектің (жуан ішектің) бастапқы бөлігі:
 - а) Он екі елі ішек
 - б) Соқыр ішек+
 - в) Көлденең жиек ішек
 - г) Жоғарылаған жиек ішек
 - д) Сигматәрізді ішек
- 13. Тоқ ішектің соңғы бөлігі:
 - а) Он екі елі ішек
 - б) Соқыр ішек
 - в) Көлденең жиек ішек
 - г) Тік ішек+
 - д) Сигматәрізді ішек
- 14. Құрттәрізді өсінді орналасқан:
 - а) Он екі елі ішекте
 - б) Соқыр ішекте+
 - в) Көлденең жиек ішекте
 - г) Тік ішекте
 - д) Сигматәрізді ішекте
- 15. Тоқ (жуан) ішектің көлденең бағытта орналасқан бөлігі:
 - а) Он екі елі ішек
 - б) Соқыр ішек
 - в) Көлденең жиек ішек+
 - г) Тік ішек
 - д) Сигматәрізді ішек
- 16. Тоқ (жуан) ішектің оң жақтағы мықын шұңқырында орналасқан бөлігі:
 - а) Он екі елі ішек
 - б) Соқыр ішек+
 - в) Көлденең жиек ішек

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы	044-42/19 204 беттің 85беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы	

- г) Тік ішек
 д) Сигматәрізді ішек
17. Тоқ (жуан) ішектің сол жақтағы мықын шұңқырында орналасқан бөлігі:
- а) Он екі елі ішек
 б) Соқыр ішек
 в) Көлденең жиек ішек
 г) Тік ішек
 д) Сигматәрізді ішек+
18. Іш қуысының оң жағымен жоғары көтерілетін тоқ (жуан) ішектің бөлігі:
- а) Он екі елі ішек
 б) Соқыр ішек
 в) Көлденең жиек ішек
 г) Жоғарылаған жиек ішек+
 д) Сигматәрізді ішек
19. Іш қуысының сол жағымен төмен түсетін тоқ (жуан) ішектің бөлігі:
- а) Он екі елі ішек
 б) Соқыр ішек
 в) Көлденең жиек ішек
 г) Төмендеген жиек ішек+
 д) Сигматәрізді ішек
20. Тоқ (жуан) ішектің жамбас астауында орналасқан бөлігі:
- а) Он екі елі ішек
 б) Тік ішек+
 в) Көлденең жиек ішек
 г) Жоғарылаған жиек ішек
 д) Сигматәрізді ішек
21. Астың химиялық өңдеуі болады:
- а) бүйректе
 б) бауырда
 в) өңеште
 г) он екі елі ішекте +
 д) көкбауырда
22. Нәжіс түзіледі:
- а) Аш ішекте
 б) 12 елі ішекте
 в) Асқазанда
 г) Мықын ішекте
 д) Тоқ (жуан) ішекте+
23. Жалпы өт түтігі ашылады:
- а) Асқазанда
 б) 12 елі ішекте+
 в) Аш ішекте
 г) Мықын ішекте
 д) Соқыр ішекте
24. Ұйқы безінің түтігі ашылады:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 86беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- а) Асқазанда
- б) 12 елі ішекте+
- в) Аш ішекте
- г) Мықын ішекте
- д) Соқыр ішекте

25. Шоғырланған лимфа (Пейер) түйіншелері орналасқан:

- а) Асқазанда
- б) 12 елі ішекте
- в) Аш ішекте
- г) Мықын ішекте+
- д) Соқыр ішекте

Есептер:

№1. Ауруханаға түнде хирургиялық бөлімшеде жедел аппендицитпен науқас жеткізілді. Операцияда анықталды, құрт тәрізді өсіндімен бірге артерияның қабырғасы зақымдалды, бұл өсіндіні қоректендіретін. Кіші жамбас атауында ішастардың қуысындағы қандай ағзада қанның ағуы байқалады?

Жауап: берілген жағдайда қан тікішек – жатыр ұңғылына ағады.

№2. Хирургиялық бөлімшеге тік ішектің генералдальды аймақтарының веналардың үлкеюімен науқас түсті.

Жауап: Берілген жағдайда хирург тік ішектің геморалдальды аймағында үлкейген веналарын сылып тастауға мүмкіншілігі бар, ішастарды ашпай-ақ, сол себептен тік ішектің төменгі бөлігі ішастардың артында жатыр.

№3. Операция үрдісінде хирургқа жоғарылаған жиек ішек қуысына ену керек. Хирургиялық ота жасауға мүмкін бе, ішастардың қуысын ашпай жатып?

Жауап: Ия, мүмкін, жоғарылаған жиек ішек іш қуысында мезаперитонеальды жатады.

Тақырып №21

1. Тақырып: Бауыр, өт қабы, ұйқы безі, топографиясы, құрылысы, қызметі.

2. Мақсаты: Бауырдың, ұйқы безінің, өт қабының құрылысы мен қызметінің ерекшеліктерін, сегменттерін, топографиясын, құрылысы мен қызметін зерттеу.

3. Оқу мақсаты: Студенттерді муляждарда, планшеттерде бауыр, ұйқы безі, өт қабы, сегменттер, топография, құрылысы мен қызметтерін табуға, атауға және көрсетуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Алдыңғы құрсақ қабырғасында бауырдың жоғарғы және төменгі шекараларының сызықтары қайда?
2. Бауырдың висцералды беті қандай мүшелермен жанасады?
3. Өт қабының көлемі мен өлшемін атаңыз.
4. Ұйқы безінің артқы бетіне қандай мүшелер жатады?
5. Өт қабының топографиясы, құрылысы және қызметі

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 87беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г. Л. . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 88беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
 8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
 9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

- Ішке қатысты ұйқы безінің жағдайы:
 - интрапериотонеалдық жағдай
 - мезопериотонеалды жағдай
 - экстрапериотонеалдық жағдай +
 - интраперитонеалды жағдай, шашыраған жағдайда
 - әр бөлім әр түрлі жағдайға ие
- Он екі елі ішектің қандай бөлігіне ұйқы безі ашылады?
 - он екі елі ішектің жоғарғы бөлігі
 - он екі елі ішектің төменгі бөлігі+
 - он екі елі ішектің жоғары бөлігі
 - он екі елі ішектің көлденең бөлігі
 - он екі жақты-арық иілу
- Бауыр бумасы:
 - қиғаш бума
 - төртбұрышты бума
 - кең бума
 - доғалы бума
 - серп тәрізді бума+
- Ұйқы безінен шығарылады:
 - тироксин
 - паратгормон
 - адреналин
 - инсулин+
 - мелатонин
- Ұйқы безінің қызметтері:
 - сору
 - қорғаныс
 - генеративті
 - инсулинді өндіру+
 - оқу
- Бауыр қызметі:
 - лейкоциттердің пайда болуы.
 - өт бөлу+
 - иммундық
 - сору
 - оқу
- Бауыр сегменттерінің саны:
 - он
 - сегіз+

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 89беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

в) алты

г) екі

д) бір

8. Ұйқы безінің бөліктері:

а) негізі мен ұштары

б) жоғарғы, түбі және денесі

в) дене, түбі және өскіндері

г) басы, түбі және денесі

д) басы, денесі және құйрығы+

9. Ұйқы безі:

а) апокринді

б) экзокринді

в) эндокринді

г) аралас+

д) голокринді

10. Өт қабының қызметтері:

а) өт шығаратын

б) эндокринді

в) қан өндіру

г) иммунная

д) өт сақтауға арналған резервуар +

11. Өт қабының функциясы:

а) Құпия

б) резервуарлық+

в) гормоналды

г) тірек

д) фагоцитарлық

12. Ұйқы безі, сыртқы секреция темірі ретінде, функцияны орындайды:

а) ас қорыту+

б) резервуарлық

в) гормондық+

г) тірек

д) фагоцитарлық

13. Ұйқы безі ішкі секрецияның темірі ретінде функцияны атқарады:

а) Құпия

б) резервуарлық

в) гормондық+

г) тірек

д) фагоцитарлық

14. Ұйқы безі, сыртқы секреция безі ретінде:

а) өт

б) ұйқы безі шырыны+

в) Инсулин

г) Глюкагон

д) шырышты

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 90беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

15. Ұйқы безі ішкі секреция безі ретінде бөледі:

- а) өт
- б) ұйқы шырыны
- в) Инсулинді+
- г) Тестесторон
- д) шырышты

Есептер:

№1. Аурухананың жұқпалы аурулар бөліміне жұқпалы гепатит диагнозы бар науқас түсті. Науқаста тері қабаттарының сарғаюы, қара зәр және ақ нәжіс байқалды. Науқас мұқият тексерілгеннен кейін хирургиялық бөлімшеге жүргізілді, онда өт-тас ауруы бойынша операция жасалды. Холестаз диагнозын тудырған тастар болуы мүмкін анатомиялық түзілімдерді көрсетіңіз.

Жауап: жалпы өт ағыны.

№2. Операцияға науқастың ұйқы безінің басы артқаны анықталды. Неге мұндай патологиясы бар науқаста 12 елі ішекке өт түсуі бұзылады?

Жауап: 12 елі ішекке өт түсуінің бұзылуы жалпы өт ағынының ұйқы безінің үлкейген бастарының қысылуына байланысты.

Тақырып №22

1.Тақырып: Ішастар туралы түсінік. Ішастардың іш қуысындағы бөліктерге сай жолы /жүрісі/ мен топографиясы.

2. Мақсаты: Ішастардың ерекшеліктері мен топографиясын, қызметін білу.

3. Оқу мақсаты: Ішастардың іш қуысындағы бөліктерге сай жолы /жүрісі/ мен топографиясын, құрылысын зерттеу.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- Іш қуысында экстратраперитональды, мезоперитональды және интраперитональды орналасқан ағзаларды атаңыз.
- Кіндіктен төмен алдыңғы іш қуысының артқы бетінде қатпар және шұңқырларды атаңыз.
- Шарбылық қатпа мен олардың ішіндегі қалтасындағы топографиясын атаңыз.
- Жиек жанындағы жүлгелердің және шажырақайлық қойнаулардың іш қуысының ортаңғы қабаттарында қабырғаларының қандай анатомиялық құрылымдармен шектеседі.
- Іш қуысының артқы қабырғасында қандай ұңғылдар (шұңғылдар) кездеседі-жарық пайда болатын орындары.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- БӨӨЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 91беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы / . - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 92беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

1. Іш қуысының ағзалармен және қабырғаларының қоршайтын сірлі қабықша:

- а) плевра
- б) ішастар+
- в) дәнекертінді
- г) параметрий
- д) перикард

2. Шарбы қабының алдыңғы қабырғасын түзетін анатомиялық құрылымдар:

- а) кіші шарбы+
- б) асқазан шажырқайы
- в) сигматәрізді ішектің шажырқайы
- г) көлденең жиек ішектің шажырқайы
- д) он екі елі ішек

3. Ағзаны шырышты қабықшалармен жан-жақты қоршайды:

- а) интраперитонеальды орналасуы+
- б) мезоперитонеальды орналасуы
- в) экстраперитонеальды орналасуы
- г) полиперитонеальды орналасуы
- д) мультиперитонеальды орналасуы

4. Ағзаны шырышты қабықшалармен бір жағынан қоршайды:

- а) интраперитонеальды орналасуы+
- б) мезоперитонеальды орналасуы
- в) ретроперитонеальды орналасуы
- г) полиперитонеальды орналасуы
- д) мультиперитонеальды орналасуы

5. Ішастардың туындылары жатпайды:

- а) түйіншелер
- б) шоғырланған
- в) бүрлер
- г) шырышты қабық
- д) шажырқайлар+

Есептер:

№1. Ауруда – қапшықталған немесе қоршалған перитонит деген диагноз қойылды. Ортаңғы қабаттың қай анатомиялық құрылымында инфекция жиналуы мүмкін.

Жауап: Шажырқайлық қойнаулар

№2. Аурудың асқазанының артқы қабырғасында ісік бар. Қойған диагноздың дұрыстығын тексеру үшін хирург қай анатомиялық құрылыс арқылы саусағын тығып тексереді ?

Жауап: Шарбылық тесік

№3. Соңғы 2 ай бұрын 42 жасар ер адам сары аурумен гепатит Б ауырып жүрген. Тіндерді зерттегенде, бауырдың биопсиясын алғанда, регенеративті және реконструкциялық процесске әкеліп соқтырады. Қандай жасушалардың үлкеюіне регенерацияны болжамдайды, репарацияға қарағанда?

Жауап: Купфер жасушалары.

Тақырып №23

1. Тақырып: Тыныс алу жүйесі ағзаларының жалпы сипаттамасы.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 93беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2. Мақсаты: Тыныс алу жүйесінің ерекшеліктерін, құрылысын және қызметін оқыту.

3. Оқу мақсаты: Білім алушыларға тыныс алу жүйесінің препараттарын муляждарда көрсету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Тыныс алу жүйесіне анықтама беру.
2. Мұрын қуысы, оның қабырғалары.
3. Мұрын жанындағы қойнаулар, оның мұрын қуысымен байланысы.
4. Көмей құрылысы, топографиясы, қызметі.
5. Кеңірдек құрылысы, топографиясы, қызметі.
6. Бронхтар құрылысы, топографиясы, қызметі.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 94беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Мұрын қуысының бөліктері:

- а) тыныс алу және иіс сезу+
- б) тыныс алу және көру
- в) тыныс алу және түйісуді сезу
- г) иіс сезу және есту
- д) иіс сезу және дәм сезу

2. Мұрындық жол – ...

- а) мұрын қалқанының астындағы кеңістік+
- б) мұрын қуысының кіреберісі
- в) мұрын-көзжасөзегінің тесігі
- г) жоғарғы жақсүйектің маңдайлы өсіндісінің жанындағы жүлге
- д) сынатәрізді сүйектің үлкен және кіші қанаттардың арасындағы саңылау

3. Көмей ... болып табылады:

- а) тыныс алу жолы мен дауыс аппараты+
- б) тыныс алу және тірек-қимыл аппараты
- в) ас қорыту және дауыс аппараты
- г) несеп шығаратын жүйе мен дауыс аппараты
- д) тынысалу және ас қорыту аппараты

4. Кеңірдек – ...

- а) көмей мен басты бронхтардың аралығында орналасқан түтікті ағза+
- б) ауыз қуысы мен өңештің аралығында орналасқан түтікті ағза
- в) бүйректің жоғарғы шетінде орналасқан ағза
- г) бүйрек пен несеп қуықтың аралығында орналасқан түтікті ағза
- д) өкпелердің аралығында орналасқан үлесті ағза

5. Кеңірдек айырығы – ...

- а) кеңірдектің екі негізгі бронхтарға бөлінген жері+

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 95беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- б) көршілес шеміршектік жартылай сақиналардың аралығындағы дәнекер тіндік табақша
 в) кеңірдектің сыртқы қабығы
 г) кеңірдек қабырғасының қақпағы
 д) кеңірдектің қолқамен қиылысқан жері
6. Мұрын қуысында ... мұрын жолы орналасқан.
- а) үш+
 б) екі
 в) төрт
 г) бес
 д) бір
7. Төменгі мұрын жолына ... ашылады.
- а) мұрын-көзжас өзегі+
 б) маңдай қойнауы
 в) гаймор қойнауы
 г) торлы сүйектің (кеңсіріктің) алдыңғы ұяшықтары
 д) евстахий түтігі
8. Көмейдің тақ шеміршегі:
- а) қалқаншатәрізді+
 б) мүйізтәрізді
 в) сынатәрізді
 г) ожаутәрізді
 д) дән тәрізді
9. Жоғарғы жақсүйек қойнауына ... ашылады.
- а) ортаңғы мұрын жолы+
 б) жоғарғы мұрын жолы
 в) сына-таңдай шұңқыры
 г) төменгі мұрын жолы
 д) мұрын-көзжас өзегі
10. Маңдай қойнауына ... ашылады.
- а) ортаңғы мұрын жолы+
 б) жоғарғы мұрын жолы
 в) алдыңғы бассүйек шұңқыры
 г) жоғарғы көзұя саңылауы
 д) төменгі мұрын жолы
11. Жоғарғы мұрын жолына ... ашылады.
- а) сынатәрізді қойнаудың тесігі+
 б) маңдай қойнауының тесігі
 в) торлы сүйектің алдыңғы ұяшықтары
 г) жоғарғы жақсүйек қойнауы
 д) мұрын-көзжас өзегі
12. Мұрын қуысының тыныстық аймағының бездерін көрсетіңіз
- а) шырышты бездер+
 б) терлік бездер
 в) сірлік (сероздық) бездер
 г) май бездері

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 96беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- д) шырышасты бездері
13. Төменгі мұрын жолына ... ашылады.
- а) мұрын-көзжас өзегі+
- б) торлы сүйектің ортаңғы ұяшықтары
- в) жоғарғы жақсүйек қойнауы
- г) торлы сүйектің артқы ұяшықтары
- д) сынатәрізді қойнау
14. Мұрын қуысының веналық өрімінің қызметі:
- а) ауаны жылыту+
- б) қорғаныш
- в) фагоцитоз
- г) ауаны ылғалдандыру
- д) тазарту
15. Көмейдің жүзікке ұқсас тақ шеміршегі:
- а) жүзік тәрізді+
- б) қалқанша тәрізді
- в) мүйіз тәрізді
- г) сынатәрізді
- д) көмей қақпашығы
16. Көмей кіреберісін шектейтін тақ шеміршек:
- а) көмей қақпашығы+
- б) қалқанша тәрізді
- в) қалқанша маңы
- г) мүйіз тәрізді
- д) сынатәрізді
17. Көмей артқы жағынан ... жанасады.
- а) жұтқыншақтың көмейлік бөлігімен+
- б) тіласты бұлшықетімен
- в) қалқанша безімен
- г) жұтқыншақпен
- д) мойын шандырының омыртқа алды табақшасымен
18. Көмейдің екі табақшадан тұратын шеміршегі:
- а) қалқанша+
- б) жүзіктәрізді
- в) көмей қақпашығы
- г) мүйізтәрізді
- д) сына тәрізді
19. Адам алмасы бұрышын құрайтын көмейдің шеміршегі:
- а) қалқанша+
- б) жүзіктәрізді шеміршек
- в) мүйізтәрізді
- г) сынатәрізді
- д) көмей қақпашығы
20. Дауыс түзуге ... бұлшықеттері қатысады.
- а) көмей+

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 97беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- б) ауыз қуысы қабырғасының
 в) тіл
 г) жұтқыншақ
 д) таңдай және көмей
21. Ересек адамда кеңірдек айырығы ... деңгейінде орналасқан.
 а) V-кеуде омыртқасы+
 б) төс бұрышы
 в) төстің мойындырық тілігі
 г) қолқа доғасының жоғарғы жиегі
 д) VII-кеуде омыртқасы
22. Өкпе қақпасына ... кіреді.
 а) басты бронхтар+
 б) сол ұйқы артериясы
 в) оң ұйқы артериясы
 г) жалпы ұйқы артериясы
 д) ішкі мойындырық венасы

Есептер:

№1. Тыныс жолдарына бөгде зат түскен адамды жарақат бөліміне әкелді. Басты бронхтардың анатомиялық ерекшелігін ескере отырып заттың қай бронхта тұрып қалғанын айт.

Жауап: Оң басты бронхта.

№2. Ауруда қабыну процесімен кеңірдектің артқы қабырғасы бұзылған. Бұл Жағдайда қабыну процесі қай ағзаға өтуі мүмкін екендігін көрсет.

Жауап: Кеңірдектің артқы қабырғасының қабыну процесі өңешке өтеді.

№3. Интубациялық түтікті көмейге салу үшін дәрігер тамақ арқылы көмей кіреберісі қолмен табады. Көмейге кіретін тесік немен қоршалған?

Жауап: Көмейге кіретін тесіктің алдын көмей үсті шеміршегі, артын ожау тәрізді шеміршектердің ұштары бүйірінде ожау – көмей үсті қатпарлы қоршаған

№4. Дәрігер әншінің көмейін қарады. Қалыпты жағдайда дыбыс саңлауы сау адамда пішіні қандай болады.

Жауап: Жәй тыныс алғанда дыбыс саңлауының пішіні үш бұрышты болады.

Тақырып №24

1. Тақырып: Өкпе, құрылысы, топографиясы, қызметі. Өкпеқап, оның қойнаулары.

Көкірекаралық.

2. Мақсаты: Өкпе, құрылысы, топографиясы, қызметі. Өкпенің жиектері және сегменттері(оң және сол жақ) Өкпеқап, оның қойнауларын, көкірекаралық құрылысын, қызметін білу.

3. Оқу мақсаты: Өкпенің, өкпе қабының құрылысын, көкірекаралық бөлімдерін, ағзаларын оқып білу.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Өкпе, құрылысы, топографиясы, қызметі.
2. Плевра және плевра синусы.
3. Оң және сол өкпенің сегменттерін атаңыз.
4. Қай ретпен (жоғарыдан төмен және алдыңғы артқа) оң және сол жақ өкпе бронхының, артериясының, Венаның қақпаларында орналасады?
5. Өкпенің қандай құрылымдарынан тұрады?

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 98беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Оң және сол жақ өкпенің алдыңғы және төменгі шекараларының проекциясын, кеуде қабырғасын атаңыз.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы / . - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 99беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Оң өкпедегі сегменттер саны:
 - а) 10+
 - б) 5
 - в) 6
 - г) 7
 - д) 8
2. Бронх тармақтарының (ағашының) ... бөлігінде шеміршек болмайды.
 - а) соңғы бронхшалар+
 - б) басты бронхтар
 - в) үлестік бронхтар
 - г) үлесшелік бронхтар
 - д) сегменттік бронхтар
3. Өкпенің құрылымдық-функционалдық бірлігі:
 - а) ацинус+
 - б) соңғы бронхшалар
 - в) тыныстық бронхшалар
 - г) көпіршіктік (альвеолярлық) жолдар
 - д) сегменттік бронхтар
4. Өкпенің құрылымдық элементтерінде ауа мен қан арасында газ алмасу... жүреді.
 - а) көпіршіктерде (альвеолдар)+
 - б) сегменттік бронхтарда
 - в) үлесше бронхшаларында
 - г) үлестік бронхтарда
 - д) соңғы бронхшаларда
5. Оң өкпедегі үлестер саны:
 - а) 3+
 - б) 1
 - в) 2
 - г) 4
 - д) 5
6. Сол жақ өкпедегі үлес саны:
 - а) 1

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 100беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

б) 2+

в) 3

г) 4

д) 5

7. Оң жақ өкпе саңылаулар саны:

а) 1

б) 2+

в) 3

г) 4

д) 5

8. Сол жақ өкпеде саңылаулар саны:

а) 1+

б) 2

в) 3

г) 4

д) 5

9. Ацинус функционалдық-анатомиялық бірлігі:

а) бауыр

б) бүйрек

в) өкпе+

г) жатыр

д) қуық асты

10. Өкпе функциясы:

а) газ алмасу+

б) зәр шығаратын

в) резервуарлық

г) зәр шығару

д) өт шығаратын

11. Өкпе орналасқан:

а) кеуде қуысында+

б) іш қуысы

в) жамбас қуысы

г) мойын аймағы

д) құйрық

Есептер:

№ 1. Кеуде қуысының рентген суретінде дәрігер "өкпе өрісі" оңнан аз екенін көреді. Оң және сол өкпенің біртекті емес шамасы немен түсіндіріледі.

Жауап: сол жақ өкпе сол жақ кеуде қуысының үлкен көлемін алатын жүрек көлемінің есебінен аз.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 101беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

№2. Науқас плевритпен рентгеноанатомиялық тексергенде плевра қуысында сұйықтық табылды. Плевра қуысының қай бөлігінде оның жиналуы болды.

Жауап: плевральды жазықтықта сұйықтықтың жиналуы қабырғалы-диафрагмалды синуста оның ауырлығына байланысты болады.

Тақырып №25

1.Тақырып: Бүйректер.Құрылысы және топографиясы. Қан айналым ерекшеліктері.

2.Мақсаты: Зәр ағзаларының құрылысы мен қызмет етуін зерттеу.

3. Оқу мақсаты: Білім алушыларға зәр жүйесінің органдарын муляждарда, планшеттерде, кестелерде табуға, атауға және көрсетуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Бүйректің макроскопиялық құрылысы.
2. Бүйректің скелетопиясы, синтопиясы, голотопиясы.
3. Бүйрек қабаттары.
4. Бүйрек фиксациясы.
5. Нефрон, құрамдық бөліктері.
6. Бүйректің форникальді аппараты.
7. Несепағар, бөліктері, қысыңқылары.
8. Қуық, құрылысы, функциональді маңызы.
9. Несепшығаратын өзек.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 102беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Бүйректің екі полюсі дегеніміз:
 - а) жоғарғы және төменгі шеттері+
 - б) вентралдық және каудалдық шеттері
 - в) жоғарғы және медиалдық шеттері
 - г) медиалдық және артқы шеттері
 - д) төменгі және вентралдық шеттері
2. Бүйректің құрылымдық-қызметтік бірлігі:
 - а) нефрон+
 - б) ацинус
 - в) бүйрек бүртігі
 - г) бүйрек денешігі
 - д) кіші тостаған
3. Несеп ағардың ұзындығы:
 - а) 25-30 см+

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 103беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- б) 5-7 см
 в) 10-15 см
 г) 10-20 см
 д) 8-10 см
4. Несеп қуық ... орналасқан.
 а) қасаға симфизінің артында+
 б) қасаға симфизінің алдында
 в) сегізкөздің алдында
 г) сегізкөз-мықын буынының артында
 д) ұршық буынының жанында
5. Несеп қуық ... қабырғасынан түзілген.
 а) шырышты, шырышасты негізі, бұлшықетті, дәнекер тінді (адвентициялық) қабықтардан+
 б) шырышты қабықтан, шырышасты негізінен
 в) шырышасты негізінен, бұлшықетті қабықтан
 г) бұлшықетті, дәнекер тінді қабықтардан
 д) эпителийлі, сірлі, бұлшықетті қабықтардан
6. Несеп қуықтың шырышасты негізі ... болмайды.
 а) несеп қуық үшбұрышында+
 б) алдыңғы қабырғасында
 в) ұшында
 г) артқы қабырғасында
 д) бүйір қабырғасында
7. Несепағардың бөліктері:
 а) іштік, жамбас астаулық+
 б) кеуделік және іштік
 в) іштік және сегізкөздік
 г) жамбас астаулық және құйымшақтық
 д) кеуделік және құйымшақтық
8. ... несеп өндіретін ағза болып саналады.
 а) Бүйрек+
 б) Бауыр
 в) Көкбауыр
 г) Жатыр
 д) Несепқуық
9. Бүйректің милы заты ... құралған.
 а) пирамидалардан+
 б) бағаналардан
 в) кіші тостағаншалардан
 г) үлкен тостағаншалардан
 д) түбектен
10. Бүйрек ішастармен ... жабылған.
 а) экстраперитонеалды+
 б) интраперитонеалды
 в) мезоперитонеалды
 г) ретроперитонеалды

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 104беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- д) интра-, мезо- және экстраперитонеалды
11. Тамырлы шумақ орналасқан.
- а) Шумлянский-Боумен қапшығында (капсуласында)+
- б) ілмекте
- в) проксималды иреленген өзекшеде
- г) дисталды иреленген өзекшеде
- д) ендіріме бөлігінде
12. Бүйрек түбегін ... несепқуықпен байланыстырады.
- а) несепағар+
- б) шәует шылбыры
- в) несеп шығаратын өзек
- г) шәует шығаратын өзек
- д) жатыр түтігі
13. Қасаға қосылысының артында ... орналасқан.
- а) несепқуық+
- б) үлкен шарбы
- в) тік ішек
- г) жатыр
- д) жіңішке ішек
14. Несепқуық ... қызметін атқарады.
- а) резервуарлық+
- б) несеп жасау
- в) қорғаныш
- г) фагоцитарлық
- д) секреторлық
15. Несепқуықтың ішкі қысқышы ... орналасқан.
- а) несеп шығаратын өзектің ішкі тесігі аймағында+
- б) ұшында
- в) денесінде
- г) несепағардың кіретін жерінде
- д) несеп шығаратын өзектің сыртқы тесігі аймағында
16. Әйелдердің несеп шығаратын өзегі ... ашылады.
- а) қынап тесігінен жоғары және алдында+
- б) қынап тесігінің артында
- в) деліткінің алдында
- г) қынаптың бүйір жағында
- д) деліткінің оң жағында

Есептер:

№1. Дәрігер-рентгенолог бүйрек рентгенограммасын қарағанда оның түбекшесі қап тәрізді, кіші табақшалар бірден түбекшеге құятыны (үлкен табақшалар жоқ) көрінді. Даму варианттарын ескере отырып дәрігер бүйректің экскреторлық жолдарының қай пішінін көрді?

Жауап: Дәрігер рентгенолог бүйрек экскреторлық ағашының эмбриональдық пішінін тапты.

№2. Ауруда несеп-тас ауруы. Несеп ағардың қай жерлерінде тас тұрып қалып тесікті жабуы мүмкін.

Жауап: Түбекшеден шыққан жерінде, кіші жамбасқа өткен жерінде, қуыққа кірген жерінде.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 105беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

№3. Шат сүйектерінің жарақатынан кейін, симфиз маңында жылжу байқалды. Қай ағзаның қызметі бұзылуы мүмкін?

Жауап: Бұндай жарақатта қуық бұзылады.

№4. Несеп шығаратын өзектің өткізбейтіндігінен, несепті қуықты тесіп шығару керек. Бұл манипуляцияны іш пердесін жарақаттамай жасауға бола ма?

Жауап: Балада, тесіп кіргізу құрсақтың алдыңғы қабырғасында симфиздің үстіңгі жиегіне жасалынады.

№5. Ауруда қабыну процесінде бүйректің милық заты зақымданған. Бұндай жағдайда нефронның қай бөлігі өзгереді.

Жауап: Бұндай жарақатта нефронның Генле ілмегі зақымданады.

№6. Бір бүйректің экскреторлық ағашының рентгендік суретін алу үшін контрасты затты сәйкес несеп ағарға салады. Қандай ориентирлер бойынша несеп ағардың тесігін қуықтың шырышты қабатынан табады?

Жауап: Несеп ағарлардың тесіктері үш бұрышты алаңының бүйір бұрыштарында орналасқан, қуықтың шырышты қабатында қатпарлар болмайды.

Тақырып №26

1.Тақырып: Еркек және әйел жыныс ағзалары. Топографиясы, құрылысы.

2.Мақсаты: Ер және әйел жыныс мүшелерінің құрылысы мен қызметін зерттеу.

3. Оқу мақсаты: Білім алушыларды ерлер мен әйелдердің жыныс мүшелерін муляждарда, планшеттерде, плакаттарда табуға, атауға және көрсетуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Еркек жыныс мүшесі. Еркектің несеп шығаратын каналы, бөліктері, тарылған, кеңіген жерлері.
2. Аналық без, құрылысы, топографиясы, жасқа байланысты ерекшеліктері.
3. Жатыр түтігі бөліктері, топографиясы.
4. Жатыр, орналасуы, фиксациясы, қабырғасының құрылысы.
5. Қынап, құрылысы, қынап күмбезі.
6. Сыртқы жыныс ағзалары.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA -1979- MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 106беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. .. овуляция нәтижесінде анабезде пайда болатын құрылым.
 - а) Сары дене+
 - б) Қоңыр дене
 - в) Ақшыл дене

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 107беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- г) Сүйелді дене
д) Емізіктәрізді дене
2. Жатырдың бөліктері:
- а) түбі, денесі және мойыны+
б) түбі, денесі және құйрығы
в) денесі, мойны және басы
г) басы, денесі және түбі
д) басы, денесі және құйрығы
3. Жатырдың қабықтары:
- а) эндометрий, миометрий және периметрий+
б) эндометрий, параметрий және сірлі
в) эндометрий, миометрий және сірлі
г) эндометрий, эндоневрий және эндомиций
д) эндометрий, периметрий және эпимений
4. Еркектің сыртқы жыныс ағзасы:
- а) ұма+
б) қуықасты безі
в) шәует шығаратын түтік
г) бульбоуретралдық бездер
д) шәует қуықшалары
5. Әйелдің сыртқы жыныс ағзасы:
- а) деліткі+
б) анабез
в) жатыр
г) жатыр түтігі
д) қынап
6. Еркектің жыныс жасушалары... дамып жетіледі.
- а) иреленген шәует өзекшелерінде+
б) атабез қосалқысында
в) қуықасты безінде
г) шәует қуықшасында
д) буылтық-несеп шығаратын өзек бульбоуретралдық безінде
7. Анабездің шеттері
- а) түтікті және жатырлық+
б) жатырлық және қуықтық
в) жатырлық және бүйректік
г) түтікті және жамбасты
д) түтікті және іштік
8. Атабездің ... сперматозоидтар түзеді.
- а) иреленген шәует өзекшелері+
б) шығаратын өзекшелер
в) тік шәует өзекшелері
г) атабез торының өзекшелері
д) атабез қосалқысының өзекшелері
9. Атабездің ... ішастардың туындысы болып табылады

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 108беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- а) қынаптық қабығы+
- б) ішкі шәует шандыры
- в) сыртқы шәует шандыры
- г) көтеретін бұлшықеттің шандыры
- д) атабезді көтеретін бұлшықет
- 10. Әйелдер несеп шығаратын өзегінің сыртқы тесігі ... орналасқан.
- а) қынап тесігінің, жоғарыда+
- б) деліткінің алдында
- в) қынап тесігінің артында
- г) деліткіден артында
- д) қынап тесігінен алдында
- 11. Шәует шылбырының құрамына ... түтік жатады.
- а) шәует шығаратын+
- б) экскреторлық
- в) шәует лақтыратын
- г) қосалқы
- д) шығарушы
- 12. Қуықасты безінің қызметі:
- а) секреторлық+
- б) трофикалық
- в) қорғаныш
- г) резервуарлық
- д) фагоцитарлық
- 13. Аналық клетка ... жасалады.
- а) аналық безде+
- б) атабезде
- в) жатырда
- г) жатыр түтігінде
- д) қынапта

Есептер:

№1. Қынап арқылы жатыр мойнын қарағанда гинеколог онда көлденең саңлауды көрді. Әйел бұрын босанған ба?

Жауап: Гинекология келген әйел бұрын бала тауып босанған.

№2. Жатыр түтігін алу үшін гинеколог жатырың кең жалғамасының қай жерін хирург кесуі керек?

Жауап: Хирург жатыр түтігін алу үшін түтіктің шажырқайын кеседі.

№3. Босанудан кейін несеп-жыныс диафрагмасы жарақаттанды, оның кесірінен несепті ұстау қабілеті бұзылды. Бұл жағдайда қай бұлшық ет жарақаттанды.

Жауап: Шат аралығы жарақатынан кейін несеп шығару өзегінің сфинктері бұзылды.

№4. Баланы қарағанда дәрігер оның сол аталық безі құрсақ қуысының ішінде екенін байқайды. Бұндай орналасуы аномалия ма немесе даму вариантты ма?

Жауап: Аталық бездің шат каналының тереңгі сақинасында орналасуы аномалия деп саналады.

№5. Қуық асты безі секрет шығарып қана қоймайды. Сонымен бірге несеп шығаратын өзектің сфинктері қызметін атқарады. Адам өмірінің қай периодында тек несеп шығаратын өзектің сфинктері болып саналады?

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі		044-42/19
Қалыпты анатомия кафедрасы		204 беттің 109беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

Жауап: Жыныстық қабілетке жеткенше несеп шығаратын өзектің сфинктері болып саналады.

№6. Ауру еркектің қуық асты түбірің маңайында ісік пайда болды. Қуықтың синтопиясын ескергенде ісік қай ағзаға көшуі мүмкін?

Жауап: Ісік қуық асты безіне ауысуы мүмкін. Өйткені ол қуықтың түбінде орналасқан.

Тақырып №27

1.Тақырып: Анггиология. Тамырлар жүйесінің жалпы анатомиясы. Жүрек, оның камерлары.

2.Мақсаты: Жүрек-қантамыр жүйесінің құрылысы мен қызметін зерттеу.

3. Оқу мақсаты: Білім алушыларды муляждарда, планшеттерде, плакаттарда қанайналым сызбасын табуға, атауға және көрсетуге үйрету. Жүрек, жүрек камерасы. Жүрек қабырғасының құрылысы. Перикард, жүрек топографиясы.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Қан тамырлар жүйесіне анықтама беріңіз.
2. Жүректің сыртқы құрылысы.
3. Жүрекшелердің құрылысы.
4. Қарыншалардың құрылысы.
5. Жүрек қабырғаларының құрылысы

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 110беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Жүрек қарыншаларының миокард қабатының саны:
 - а) үш+
 - б) екі
 - в) төрт
 - г) бір
 - д) бес
2. Жүрек ... орналасқан.
 - а) алдыңғы көкірекаралықта+
 - б) алдыңғы көкірекаралық ортаңғы
 - в) артқы көкірекаралықта
 - г) жоғарғы көкірекаралықта
 - д) бүйір көкірекаралықта
3. Жүректің оң жақ жүрекше- қарынша тесігінде ... орналасқан.
 - а) үшжармалы қақпақ+

O'NTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 111беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

- б) қолқалы қақпақ
в) митралдық қақпақ
г) жартыайлы қақпақ
д) өкпе сабауының қақпағы
4. Микроциркуляторлық ағын дегеніміз:
- а) тіндердегі жергілікті қан айналымның тамырлық торы+
б) көз алмасының түбіндегі лимфокапиллярлар торы
в) бүйрек денешігіндегі гемокапиллярлар
г) иреленген шәует өзекшелерінің торы
д) бүйректің тік өзекшелерінің торы
5. Ерлер жүрегінің орташа салмағы:
- а) 300 г.+
б) 400 г.
в) 350 г.
г) 250 г.
д) 370 г.
6. Әйелдер жүрегінің орташа салмағы:
- а) 220 г.+
б) 200 г.
в) 300 г.
г) 350 г.
д) 380 г.
7. Жүрек көкірекаралықтың ... бөлігінде орналасқан.
- а) алдыңғы+
б) жоғарғы
в) артқы
г) алдыңғы-жоғарғы
д) төменгі
8. Оң қарыншаның қабырғасында ... тесігі орналасқан.
- а) өкпе сабауының+
б) төменгі қуыс вена
в) қақпа венасының
г) қолқа
д) митралды қақпақша
9. Жүрек қабырғасының сыртқы қабығы ... саналады.
- а) эпикард+
б) фиброзды қабық
в) шырышты қабық
г) сірлі қабық
д) шырышасты қабық
10. Жүрек қабырғасының ішкі қабығы ... саналады.
- а) эндокард+
б) қыртыстық
в) милық
г) жүрекқап

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 112беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

д) дәнекертінді қабық

11. Жүректің өткізгіш жүйесінің элементі:

а) жүрекше-қарыншалық түйін+

б) жеке түйін

в) үшкіл түйін

г) жүрек шиыршығы

д) проприоцептивтік шоғыр

12. Жүректегі оң жақ жүрекше-қарынша аралық тесікті жабатын қақпақша:

а) үш жармалы қақпақ+

б) веноздық қақпақ

в) митралды қақпақ

г) екі жармалы қақпақ

д) сол жүрекше-қарынша аралық қақпа

13. Жүрек ... орналасқан.

а) көкірекаралықта+

б) көкірек қуысында

в) іш қуысында

г) плевра қуысында

д) іш қуысының артында

14. Жүректі ... артерия қанмен қамтамасыз етеді.

а) тәждік+

б) ұйқы

в) шажырқайлық

г) омыртқалық

д) мықын

Есептер:

№1. Ауруды қараған кезде, жүректің оң жақ шекарасы төстен 3 см оң жаққа қарай ығысқан. Жүректің қай шекарасы үлкейген?

Жауап: оң қарынша

№2. Жүрек ұшының соғуы 5- қабырғааралықта ортаңғы бұғана сызығында сыртқа қарай сезіледі. Жүректің қай камерасы үлкейген?

Жауап: сол қарынша

№3. Ауруға III сол қабырға шеміршегінің төске байланатын жерінде систоликалық шуестіледі. Осы жерде қандай ірі тамырдың проекциясы орналасқан?

Жауап: truncus pulmonalis (өкпе сабауы)

Тақырып №28

1.Тақырып: Үлкен және кіші қан айналу шеңберінің артериялары.

2.Мақсаты: Жүрек-қантaмыр жүйесінің құрылысы мен қызметін зерттеу.

3. Оқу мақсаты: Білім алушыларды жүрек, қолқа және оның бұтақтарын, қан айналымының үлкен шеңберінің артерияларын табуға, атауға және көрсетуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1.Үлкен және кіші қан айналым шеңберлері.

2.Коллатеральды қан айналым.

3.Перикардтың құрылысы.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA -1979- MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 113беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

4. Сыртқы ұйқы артериясының соңғы бұтақтарын және олардың таралу аймағын атаңыз.
5. Ішкі мықын артериясының париеталды бұтақтарын және олардың тармақталу аймағын атаңыз.
6. Ішкі мықын артериясының висцералды тармақтарын атаңыз.
7. Кіндік артериясы дегеніміз не? Одан қандай тарамдар кетеді?
8. Жамбас артерияларының жүйеаралық және жүйеішілік артериялық анастомоздарын атаңыз.
9. Сыртқы мықын артериясының тармақтарын атаңыз. Олар қалай аталады және қандай органдар қан жасайды?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 114беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Кіші қанайналым шеңбері ... басталады.
 - а) өкпе сабауынан+
 - б) иық-бас сабауынан
 - в) қолқадан
 - г) бронх артерияларынан
 - д) көкірекаралық артерияларынан
2. Сол қарыншаның қабырғасында ... тесігі орналасқан.
 - а) қолқа+
 - б) тәждік қойнауы
 - в) өкпе веналарының
 - г) өкпе сабауының
 - д) төменгі қуысты вена
3. Жүректі ... артерия қанмен қамтамасыз етеді.
 - а) тәждік+
 - б) ұйқы
 - в) шажырқайлық
 - г) омыртқалық
 - д) мықын
4. Үлкен қанайналым шеңбері ... басталады.
 - а) сол қарыншадан+
 - б) сол жүрекшеден
 - в) оң қарыншадан
 - г) оң жүрекшеден
 - д) оң құлақшадан
5. Жүректің сол қарыншасындағы тесіктер саны:
 - а) 2+
 - б) 1
 - в) 3

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы	044-42/19 204 беттің 115беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы	

г) 4

д) 5

6. Жүректің оң қарыншасындағы тесіктер саны:

а) 2+

б) 3

в) 1

г) 4

д) 5

7. Сол жүрекшедегі тесіктер саны:

а) 5+

б) 1

в) 4

г) 2

д) 6

8. Жүректің ортаңғы қабығының атын атаңыз:

а) миокард+

б) перикард

в) эндокард

г) плевра

д) эпикард

9. ... жүректің сол жақ қарыншасынан шығады.

а) Қолқа+

б) Тәждік артерия

в) Ұйқы артериясы

г) Иық артериясы

д) Мойындырық венасы

10. ... жүректің оң жақ қарыншасынан шығады.

а) Өкпе сабауы+

б) Тәждік артерия

в) Қолқа

г) Ұйқы артериясы

д) Бұғанаасты венасы

11. Сол жақ жүрекшеге ... құяды.

а) өкпе веналары+

б) мойындырық венасы

в) жоғарғы қуыс вена

г) қақпа венасы

д) бұғанаасты венасы

12. Жүректің митралдық қақпағы ... арасында орналасқан.

а) сол жақ жүрекше мен қарыншаның+

б) сол қарынша мен қолқаның

в) оң жүрекше мен қарыншаның

г) оң қарынша мен өкпе сабауының

д) жоғарғы қуыс вена мен оң жүрекшенің

Есептер:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 116беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

№1 Науқасты қарап тексергенде жүректің оң жақ шекарасы жатыр мойнының оң жақ шетінен 3см қашықтықта белгіленеді Жүректің қай камерасы гипертрофияланған(үлкейген)

Жауап оң қарынша

№2 Жүрек импульсі ортаңғы сызықтан тыс 5ші қабырға аралық кеңістікте сезіледі Қандай жүрек камерасы гипертрофияланған

Жауап сол жақ қарынша

№3 Науқас 3ші сол жақ қабырға асты шеміршекті орналасқан жерде систолалық күңкілді тыңдайды Проекция мұнда қандай үлкен кеме бар

Жауап truncus pulmonalis

№4. Ауруда III қабырға аралығында төстің сол жиегінде систоликалық шу естіледі. Осы жерде қандай ірі тамырдың проекциясы орналасқан?

Жауап: aorta (қолқа)

Тақырып №29

1.Тақырып: Жалпы ұйқы артериясы.Сыртқы, ішкі ұйқы артериясы. Мидың артериалдық шеңбері

2.Мақсаты: Сыртқы және ішкі ұйқы артериясының құрылысы мен функцияларын зерттеу.

3.Оқу мақсаты: Білім алушы муляжда жүректі қанмен қамту және мидың артериялық шеңберін табуға, атауға және көрсетуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- 1.Сыртқы ұйқы артериясының бұтақтары ұйқы үшбұрышында қандай ретпен жүреді?
- 2.Сыртқы ұйқы артериясының соңғы бұтақтарын және олардың таралу аймағын атаңыз.
- 3.Ішкі мықын артериясының париеталды бұтақтарын және олардың тармақталу аймағын атаңыз.
- 4.Ішкі мықын артериясының висцералды тармақтарын атаңыз.
- 5.Кіндік артериясы дегеніміз не? Одан қандай бұтақтар кетеді?
- 6.Жамбас артерияларының жүйеаралық және жүйеішілік артериялық анастомоздарын атаңыз.
- 7.Сыртқы мықын артериясының тармақтарын атаңыз. Олар қалай аталады және қандай органдар қан жасайды?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 117беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Бет бұлшықеттері қанмен қамтамасыз етеді:

- а) Ішкі каротид артериясы
- б) Сыртқы каротид артериясы+
- в) Жалпы каротид артериясы
- г) Субклавиялық артерия
- д) Аортаға көтерілу

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 118беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2.Шайнау бұлшықеттері қанмен қамтамасыз етеді:

- а) Ішкі каротид артериясы
- б) Сыртқы каротид артериясы+
- в) Жалпы каротид артериясы
- г) Субклавиялық артерия
- д) Аортаға көтерілу

3. Ішкі каротид артериясы келесіге өтеді:

- а) Ұйқыдағы арна+
- б) Алдыңғы арна
- в) Мандибулярлы арна
- г) Айналмалы тесік
- д) Визуалды арна

4. Сол жақтағы жалпы каротид артериясы мыналардан шығады:

- а) Иық басы
- б) Аорта доғалары +
- в) Қолқаға көтерілу
- г) Қолтық асты
- д) Іш қуысы

5. Оң жақ субклавиялық артерия мынадан шығады:

- а) Иық бастық бөшкесі+
- б) Аортаға көтерілу
- в) Қолқаға көтерілу
- г) Қолтық асты
- д) Іш қуысы

6. Сол жақ субклавиялық артерия мынадан шығады:

- а) Иық басы
- б) Аорта доғалары+
- в) Қолқаға көтерілу
- г) Қолтық асты
- д) Іш қуысы

7. Жүректің сол жақ қарышасынан шыққан кеме:

- а) Коронарлық артерия
- б) Аорта+
- в) Каротид артериясы
- г) Брахиалды артерия
- д) Тамырлы вена

8. Жүректің оң жақ қарышасынан шыққан кеме:

- а) Коронарлық артерия
- б) Аорта
- в) Өкпе магистралі+
- г) Каротид артериясы
- д) Субклавиялық вена

9. Сол жақ атриумға ағатын кемелер :

- а) Қынап венасы
- б) Жоғары вена кавасы

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 119беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- в) Портал венасы
- г) Өкпе веналары+
- д) Субклавиалық вена
- 10. Жүректің митральді қақпағының орналасуы:
 - а) Сол жақ қарынша мен аортаның ортасында
 - б) Сол жақ атриум мен сол жақ қарынша арасында+
 - в) Парвиальды атриум мен оң қарынша арасында
 - г) Оң қарынша мен өкпе магистралінің арасында
 - д) Жоғарғы вена кавасы мен оң жақ атриум арасында
- 11. Қарыншалық миокардтың бұлшықет қабаттарының саны:
 - а) Екі
 - б) Төрт
 - в) Үш+
 - г) Бір
 - д) Бес
- 12. Жүректің беті:
 - а) Бауыр
 - б) Сыртқы косталь+
 - в) Стерналды
 - г) Костальды
 - д) Медиястиналық
- 13. Оң жақ атриовентрикулярлық саңылау орналасқан:
 - а) Аорта қақпағы
 - б) Митральды қақпақша
 - в) Ай қақпақшасы
 - г) Өкпе қақпақшасы
 - д) Трикуспидті қақпақша+
- 14. Қабырғаның құрылымына байланысты артериялардың түрлері:
 - а) Серпімді бұлшықет және аралас+
 - б) Серпімді,серозды және аралас
 - в) Серпімді,ретикулярлы және аралас
 - г) Серпімді,гиалинді және аралас
 - д) Серпімді,аралас және серозды

Тақырып №30

1.Тақырып: Бұғана асты артериясы. Жұлынның қанмен жабдықталуы.

2.Мақсаты: Зерделеп, құрылысының ерекшеліктері және олардың жұмыс істеуі жүрек-қан тамырлары жүйесі, қан айналымын арттырады.

3.Оқу мақсаты: Білім алушыларды плакаттарда, муляждарда серце қосылған артерияны табуға, атауға және көрсетуге үйрету. Жұлын қанмен жабдықтау. Қолтықтың астынан тағылатын, иық артериясы. Сәулелік, шынтақ артериялары. Алақан артериялық доғалар.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- 1.Қолтық асты артериясы, топографиясы, тармақтары облысы қанайналымы.
- 2.Иық артериясы, топография, тармақтары, қанмен қамтамасыз ету салалары.
- 3.Шыбық артериясы, топографиясы, тармақтары, қанмен қамтамасыз ету салалары.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 120беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

4.Шынтақ артериясы, топографиясы, тармақтары облысы қанайналымы.

5.Алақан артериялық доғаларды табыңыз және көрсетіңіз.

6.Артериясының білезік, топографиясы, тармақтары облысы васкуляризациясы.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 121беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

- 1 Аорталық доғадан тарайды:
 - а) иық бас сабауы+
 - б) оң жақ каротид артериясы
 - в) оң жақ субклавиалық артерия
 - г) омыртқалы артерия
 - д) төменгі тармақ
2. Иық буынына қан жеткізуге қатысатын тамырлы артерия тармақтары
 - а) тоқпан жілікті қамтитын алдыңғы артерия+
 - б) капкула артериясы
 - в) бүйірлік кеуде артериясы
 - г) стерокардиалды артерия
 - д) жоғарғы кеуде артериясы
- 3, Құрсақ аортасының жұптасқан висцералды тармақтары
 - а) орта бүйрек артериялары+
 - б) ұйқы безі – он екі елі ішек артериялары
 - в) бауыр артериялары
 - г) төменгі диафрагматикалық артериялары
 - д) целий магистралді
- 4, Құрсақ аортасының вицералді тармақтары
 - а) целий магистралді+
 - б) жоғары ректалді артерия
 - в) ұрық артериясы
 - г) ортаңғы ішек артериясы
 - д) төменгі диафрагматикалық артерияларды
- 5, Төменгі қолтық асты артериясының аортаның ішінен орналасуы
 - а) Ібел омыртқасының деңгейінде
 - б) қолқаның оң жартылай шеңберінен
 - в) Ібел омыртқасының деңгейінде
 - г) бел омыртқасының IV деңгейінде
 - д) бел омыртқасының I деңгейінде
- 6, Ерлердегі орташа жүрек массасы
 - а) 400г

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 122беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

б)350г

в)300г

г)250г

д)500г

7,Жүректің коронарлық веноздық синусы

а)Оң жақ қарынша

б)сол жақ қарынша

в)оң жақ жүрекше+

г)сол жақ жүрекше

д)аорта шамы

8,Бауыр артериясының тармақтары

а)оң асқазан артериясы+

б)оң асқазан-ішек артериясы

в)асқазан-ішек артериясы

г)сол жақ асқазан артериясы

д)сол жақ асқазан ішек артериясы

Есептер:

№1. Жұлынның қанмен қамтамасыз етілуі субклавиялық артерияның жұлын артериялары арқылы жүзеге асырылады. Кеуде қуысында, іш қуысында, жамбас аймағында жұлынның қанмен қамтамасыз етілуінің артерияларға ұлғаюын көрсетіңіз,

Жауап; Жұлынның қанмен қамтамасыз етілуі артқы артериялардың, бел артерияларының және сакральды артериялардың радикулярлық артериялары арқылы күшейтіледі,

№2. Басы жарақат алған жас жігіт ауруханаға түсті, Қарау кезінде науқас мұрынның қатты ауырсынуын бастады, Жәбірленушіде ішкі каротид артериясының таиырларынан зақымдалу мүмкіндігі атап өтілді,

Жауап; Жәбірленушінің іштің артқы мұрын артериясынан тың қабырғасында өтеді

№3. Адам жарақат алған кезде жәбірленуші бет артериясынан қатты қан кетуді бастан кешті, Жедел жәрдем келгенге дейін қан кетуді қалай тоқтатуға болады

Жауап; Бетті саусағыңызбен басу арқылы қан кетуді тоқтата аласыз шайнау бұлшықетінің алдыңғы шетіндегі төменгі жақтың сыртқы бетіндегі артериялар,

Тақырып №31

1.Тақырып: Кеуде және құрсақ аортасының тармақтары.

2.Мақсаты: Жүрек-қан тамыр жүйесінің құрылысы мен қызметін, қолқаның кеуде және құрсақ бөлігінің тармақтарын зерттеу.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді қолқаның кеуде және іш бөлігінің тармақтарын плакаттарда, муляждарда табуға, атауға және көрсетуге үйрету. Париетальды және висцеральды тармақтар.

10. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Кеуде аорта, топография, бұтақтар, қанмен қамтамасыз ету салалары.
2. Құрсақ аорта, топографиясы, тармақтары облысы васкуляризациясы.
3. Кеуде қолқасынан қандай париетальды тармақтар кетеді?
4. Кеуде қолқасының висцеральды тармақтарын атаңыз.
5. Кіндік артериясы дегеніміз не?
6. Кіндік артериясынан қандай тармақтар кетеді?

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 123беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 124беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

3. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Кеуде аортасының тармақтары:
 - А) алдыңғы аралық артериялар
 - Б) артқы қабырға аралық артериялар +
 - В) көкбауыр артериясы
 - Г) төменгі диафрагмалық артериялар
 - Д) бел артериялары
2. Перикардты қанмен қамтамасыз ету көздері:
 - а) оң жақ коронарлық артерия
 - б) кеуде аортасының перикардиалды тармақтары +
 - в) дұрыс коронарлық артерия
 - г) аралық артериялардың тармақтары
 - д) сол жақ коронарлық артерия
3. Интерстициальды кеңістіктегі субклавиялық артерияның тармақтары:
 - а) жатыр мойны артериясы
 - б) субклавиялық артерия
 - в) жатыр мойны магистралы +
 - г) қалқан-мойны магистралі
 - д) ішкі кеуде артериясы
4. Ұяшық артерияны қамтамасыз етеді:
 - а) жалпы ішек артериясы
 - б) сыртқы ішек артериясы
 - в) ішкі ішек артериясы
 - г) іш қуысы +
 - д) қолтық асты
5. Іштің аортасы ...
 - а) жалпы ішек артериялары +
 - б) төменгі эпигастрий артериялары
 - в) төменгі бүйрек үсті артериялары
 - г) жоғары диафрагматикалық артериялар
 - д) бел артериялары

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA -1979- MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 125беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Аортаның құрсақ бөлігінің висцеральды бөлімі - ...

- а) целий магистралы +
- б) жоғарғы бүйрек үсті артериясы
- в) бел артериясы
- ж) жоғарғы қуық артериясы
- г) жоғарғы эпигастрий артериясы

7. Целий магистралінің ...

- а) сол жақ асқазан артериясы +
- б) дұрыс асқазан артериясы
- в) жоғарғы мезентериялық артерия
- г) төменгі мезентериялық артерия
- д) бауыр артериясы дұрыс

8. Құрсақ аортасының висцеральды бөлімі - ...

- а) жоғарғы мезентерлік артерия +
- б) дұрыс асқазан-ішек артериясы
- в) сол жақ асқазан-ішек артериясы
- ж) бүйрек артериясы
- д) сол жақ асқазан артериясы

9. Құрсақ аортасының висцеральды бөлімі - ...

- а) төменгі мезентериялық артерия +
- б) асқазан-ішек артериясы
- в) бауыр артериясының сол жақ тармағы
- г) бауыр артериясының оң тармағы
- д) сол жақ асқазан артериясы

10. Жоғары жақ сүйек артериясы қанмен қамтамасыз етеді ...

- а) аш ішек пен тоқ ішектің басталуы. +
- б) бауыр.
- в) бүйрек.
- ж) тік ішек.
- д) сигма тәрізді ішек.

Төменгі мезентериалды артерия ішекпен қамтамасыз етеді.

- а) қос нүктенің ортаңғы және соңғы бөлігі +
- б) соқыр
- в) жоғарылау колониясы
- г) мықын
- д) жіңішке

12. Құрсақ аортасының париетальды тармағы - ...

- а) төменгі диафрагматикалық артерия +
- б) целий магистралы
- в) бүйрек артериясы

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 126беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

г) көкбауыр артериясы

д) жоғары диафрагматикалық артерия

13. Құрсақ аортасының жұптасқан висцералды бөлімі - ...

а) орта бүйрек артериясы +

б) жалпы бауыр артериясы

в) көкбауыр артериясы

г) ортаңғы ректалды артерия

д) ортаңғы ішек артериясы

14. Құрсақ аортасының жұптасқан висцералды бөлімі - ...

а) бүйрек артериясы +

б) ортаңғы ішек артериясы

в) оң жақ ішек артериясы

г) целий магистралы

д) төменгі диафрагматикалық артерия

15. Құрсақ аортасының жұп висцералды бөлімі - ...

а) аталық (аналық) артериясы +

б) жоғары ректалды артерия

в) жоғарғы мезентериялық артерия

г) төменгі мезентериялық артерия

д) сыртқы ішек артериясы

Есептер:

№1. Асқазанды резекциялау операциясы кезінде хирург асқазан-ішек артерияларымен бірге артериялық магистралды кесіп өтті, нәтижесінде науқаста сол жақ көлденең тоқ ішектің және түсетін ішектің жоғарғы бөлігінің қанмен жабдықталуы бұзылған. Ол қай кемеңі кесіп өтті және неге?

Жауап: Хирург ортаңғы тоқ ішектің артериясын кесіп өтті, өйткені гастроэнцементальды байламды көлденең ішектің мезентериясынан ажыратпады.

№2. Феморальды грыжаға арналған операция кезінде хирург артериалды анастомоздан өтіп, грыжа қапшығын шығарған, бұл пациентте көрсетілген, нәтижесінде қатты қан кету басталды, оны тоқтату қиын болды. Қандай анастомоз кесілді, артериялар арасында және неліктен тоқтату қиын болған ауыр қан кету пайда болды?

Жауап: Мүмкін, соғона mortis анастомозы төменгі эпигастрий артериясы мен обтуратор артериялары арасында өтті, үлкен артериальды магистральдардың жақын орналасуы салдарынан қатты қан кету, хирургиялық өрісті кеңейтуді қажет ететін анастомоздар тармақтарының бөлінуіне байланысты туындады.

Тақырып №32

1.Тақырып: Жалпы, ішкі және сыртқы мықын артериялары.

2.Мақсаты: Қолқа тармақтарының, аяқ артерияларының құрылымын зерттеу.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді аяқтың ірі артериалды магистральды тамырларын атауға, табуға, көрсетуге үйрету. Жалпы, сыртқы және ішкі мықын және сан артериясы.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 127беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

1. Жалпы, сыртқы және ішкі асты артериясы.

2. Сан артериясы, топография, тармақ, қанмен қамтамасыз ету саласы.

3. Подколенная артериясы, топографиясы, тармақтары облысы васкуляризациясы.

4. Сирақ артериялары, топография, бұтақтар, қанмен қамтамасыз ету салалары.

5. Табан артериясының, топографиясы, тармақтары облысы васкуляризациясы.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 128беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

Алдыңғы асықты жілік артериясы:

- а) Иық бұлшықеттері
- б) жамбас бұлшықеті
- в) төменгі аяқтың алдыңғы бұлшықеттері +
- г) білектің артқы бұлшықеттері
- д) алдыңғы білек бұлшықеттері

2. Артқы асықты жілік артқы артериясы:

- а) Иық бұлшықеттері
- б) жамбас бұлшықеті
- в) тізенің артқы бұлшықеттері +
- г) білектің артқы бұлшықеттері
- д) алдыңғы білек бұлшықеттері

3. Төмендеген тоқ ішек қанмен қамтамасыз етеді:

- а) Целий магистралы
- б) жоғарғы мезентериялық артерия
- в) Төменгі мезентериалды артерия +
- г) Ілияқ
- д) қолтық асты

4. сигма тәрізді ішек қанмен қамтамасыз етеді:

- а) Целий магистралы
- б) жоғарғы мезентериялық артерия
- в) Төменгі мезентериалды артерия +
- г) Ілияқ
- д) қолтық асты

5. тік ішектің қанмен қамтамасыз етілуінің жоғарғы бөлігі:

- а) Целий магистралы
- б) жоғарғы мезентериялық артерия
- в) Төменгі мезентериалды артерия +
- г) Ілияқ

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 129беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

д) қолтық асты

6. Ұяшық артерияны қамтамасыз етеді:

д) жалпы ішек артериясы

ж) сыртқы ішек артериясы

з) ішкі ішек артериясы

и) іш қуысы +

к) қолтық асты

7. Ерлердің қуық артериясының қанмен қамтамасыз етілуі, одан:

а) жалпы ішек артериясы

б) сыртқы ішек артериясы

в) ішкі ішек артериясы +

г) іш қуысы

д) қолтық асты

8. Простата артериямен қамтамасыз етіледі, одан:

а) жалпы ішек артериясы

б) сыртқы ішек артериясы

в) ішкі ішек артериясы +

г) іш қуысы

д) қолтық асты

9. Жатырдың артериясы қанмен қамтамасыз етіледі:

а) жалпы ішек артериясы

б) сыртқы ішек артериясы

в) ішкі ішек артериясы +

г) іш қуысы

д) қолтық асты

10. тік ішектің ортаңғы бөлімі артерияны қамтамасыз етеді:

а) жалпы ішек артериясы

б) сыртқы ішек артериясы

в) ішкі ішек артериясы +

г) іш қуысы

д) қолтық асты

Тізе буыны артерияны қамтамасыз етеді:

а) Сыртқы мықын

б) Терең әйелдік

в) Поплиталь +

г) алдыңғы сүйек

д) артқы сүйек

12. Төменгі аяқтың алдыңғы тобының бұлшықеттері артерияны қанмен қамтамасыз етеді:

а) Сыртқы мықын

б) Терең әйелдік

в) Поплитеал

г) алдыңғы асықты жілік +

д) артқы сүйек

13. Төменгі аяқтың артқы тобының бұлшықеттері артерияны қанмен қамтамасыз етеді:

а) Сыртқы мықын

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 130беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- б) Терең әйелдік
в) Поплитеал
г) алдыңғы сүйек
д) артқы асықты жілік +

Есептер:

№1. Эндоартеритпен ауыратын науқаста аяқтың қанмен қамтамасыз етілуін тексеру керек. Пульсацияны қай жерде және қай артерияда тексергіңіз келетінін көрсетіңіз?

Жауап: Аяқтың артқы жағында аяқтың дорсальды артериясының пульсациясы тексеріледі. Табанға қан жеткізілімі медиальді білек каналында артқы tibial артериясының импульсінің болуымен тексеріледі.

№2. Асқазанды резекциялау операциясы кезінде хирург асқазан-ішек артерияларымен бірге артериялық магистралды кесіп өтті, нәтижесінде науқаста сол жақ көлденең тоқ ішектің және түсетін ішектің жоғарғы бөлігінің қанмен жабдықталуы бұзылған. Ол қай кемені кесіп өтті және неге?

Жауап: Хирург ортаңғы тоқ ішектің артериясын кесіп өтті, өйткені гастроэнцементальды байламды көлденең ішектің мезентериясынан ажыратпады.

№3. Феморальды грыжаға арналған операция кезінде хирург артериалды анастомоздан өтіп, грыжа қапшығын шығарған, бұл пациентте көрсетілген, нәтижесінде қатты қан кету басталды, оны тоқтату қиын болды. Қандай анастомоз кесілді, артериялар арасында және неліктен тоқтату қиын болған ауыр қан кету пайда болды?

Жауап: Мүмкін, соғона mortis анастомозы төменгі эпигастрий артериясы мен обтуратор артериялары арасында өтті, үлкен артериальды магистральдардың жақын орналасуы салдарынан қатты қан кету, хирургиялық өрісті кеңейтуді қажет ететін анастомоздар тармақтарының бөлінуіне байланысты туындады.

Тақырып №33

1.Тақырып: Жоғарғы қуысты вена жүйесі. Мидың веналары.

2.Мақсаты: Жоғарғы қуысты вена жүйесінің құрылымын оқу. Мидың веналары.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді жоғарғы қуыс көктамырдың қалыптасуы мен топографиясын атауға, табуға, көрсетуге үйрету. Ішкі, сыртқы және алдыңғы яремалық веналар жүйесі.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Жоғарғы қуысты вена қандай мүшелермен байланысады (шекараласады)?
- 2.Жартылай жұп вена қай жерде орналасқан және қандай мүшелермен жанасады?
- 3.Жартылай жұп вена ағынын атаңыз.
- 4.Жартылай жұп қосалқы вена көктамырлардың ағындарын атаңыз.
- 5.Бұғана асты вена ағынын атаңыз.
- 6.Иық бас веналары, ағындары.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау,

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 131беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»		
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19		
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 132беті		
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы					

9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Іш қуысындағы тақ мүшелерінен қан жинайтын вена:

- а) илиак
- б) қақпа +
- в) төменгі диафрагматикалық
- г) төменгі қуыс
- д) жоғарғы қуыс

2. Бас және мойын мүшелерінен қан ...вена тамырға түседі.

- а) мойынтұрық +
- б) субклавиялық
- в) аксиларлы
- г) төменгі қуыс
- д) жартылай бөлінбеген

3. ... тамыр оң жақ жүрекшеге түседі.

- а) Жоғарғы қуыс +
- б) өкпе
- в) Қақпа
- г) перикардальды

4. Тіл асты сүйектің үстіндегі тамырлар ...

- а) алдыңғы мойынтұрық қан тамырлары. +
- б) уақытша үстіңгі тамыр.
- в) кавернозды синус.
- г) сигма тәрізді синус.
- д) сыртқы қан тамырлары.

5. Қолдың латеральды тері асты венасы ... тамырға түседі.

- а) бұлшықет асты +
- б) сыртқы құмыра
- в) иық
- г) брахиоцефалдық
- д) ішкі құмыра

6. Қолдың медиальды тері асты венасы ... тамырға түседі.

- а) иық +
- б) аксиларлы
- в) субклавиялық
- г) сыртқы құмыра
- д) алдыңғы құмыра

7. Жоғарғы белдеу терең венасы - ...

- а) иық венасы +
- б) бүйір сапенозды тамыр
- в) медиальды сапенозды тамыр
- г) локтің аралық венасы
- д) брахиоцефалды тамыр

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 133беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

8. Бауырға ағатын тамыр:

- а) өкпе
- б) жоғарғы қуыс
- в) субклавиалық
- г) қақпа +
- д) құмыра

9. Диплоидты веналар ағатын анатомиялық түзілімдер:

- а) жоғарғы сагитталды синус +
- б) сыртқы қан тамырлары
- в) ішкі қан тамырлары
- г) төменгі тасты синус
- г) жоғарғы тасты синус

10. Жартылай жұп тамыр ағып кетеді:

- а) жоғарғы вена кавасында
- б) сол жақ бракиоцефалдық тамыр
- в) жартылай жұп тамыр +
- г) оң жақ бракиоцефальды тамыр
- г) қосымша жартылай ашылмаған тамыр

Есептер:

№1. Бассүйекті ашу кезінде хирург қан кетуді тоқтату үшін бастың сүйектерінің жиектеріне замазка қолданды. Қан кету қайдан пайда болғанын түсіндіріңіз?

Жауап: Бас сүйек сүйектерінің губкалы затында орналасқан диплоэтикалық веналардан қан пайда болды.

№2. Төменгі трахеостомия кезінде хирург кездейсоқ венозды анастомозды кесіп тастады, нәтижесінде қатты қан кету пайда болды. Ол қандай анастомозды кесіп тастады?

Жауап: Мүмкін хирург интерапоневротикалық супрастеральды кеңістіктегі қақырықты веналық доғаны кесіп тастаған шығар.

Тақырып №34

1.Тақырып: Тұлға қабырғаларының веналары. Омыртқа өрімдері.

2.Мақсаты Тұлға қабырғаларының веналары құрылысын зерттеу. Омыртқа өрімдері.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді тұлға қабырғаларының веналарын атауға, табуға, көрсетуге үйрету. Омыртқа өрімі. Қабырға веналары, мүшелер веналары және оларға жалпы сипаттама беру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Веналық омыртқа өрімдері.
2. Қандай тамырларда веналық қан омыртқа өрімдерінен ағады?
3. Төменгі мезентериалды тамырға қандай тамырлар түседі?
4. Қандай тамырлар көкбауыр венасына түседі?
5. Жартылай жұп вена ағымы қандай?
6. Жартылай жұп және жартылай жұп қосалқы тамырлардың ағымын атаңыз.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 134беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 135беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>

8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>

9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Іштің артқы қабырғасында орналасқан тамырлар:

- а) жоғарылаушы бел веналары +
- б) төменгі эпигастрий веналары
- в) жоғарғы қабырға аралық веналар
- г) тік ішек венасы
- д) эпигастрийдің үстіңгі тамырлары

2. Төменгі қуыс вена қай омыртқадан басталады?

- а) үшінші бел омыртқасы
- б) алғашқы сакральды омыртқалар
- в) төртінші бел омыртқасы +
- г) бірінші бел омыртқасы
- д) екінші бел омыртқасы

3 ... бұлшықет асты тамырға ағады.

- а) Латеральды кеуде венасы +
- б) ішкі кеуде венасы
- в) Постмандибулярлы тамыр
- г) Иықтың терең венасы
- д) көлденең мойын венасы

4. ... ішкі кеуде венасына ағады.

- а) Алдыңғы қабырға аралық веналар +
- б) Қосымша ашылмаған тамыр
- в) Жартылай ашылмаған тамыр
- г) төменгі френалық тамыр
- д) көкірек венасы

5. Жоғары эпигастрий венасы ... тамырға түседі.

- а) ішкі кеуде +
- б) сыртқы ішек
- в) аналық
- г) аксиларлы
- д) субклавиялық

6. Төменгі мезентериялық тамырдың ағымы:

- а) ішек-вена
- б) орташа тік ішек
- в) сол жақ ішек венасы +
- г) оң жақ ішек венасы
- д) төменгі ішектің венасы

7. Көкбауыр венасының ағысы:

- а) оң жақ асқазан-өкпе венасы
- б) төменгі френалық тамыр

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 136беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

- в) сол жақ асқазан-өкпе венасы +
 г) төменгі ішектің венасы
 д) қосымшаның венасы
8. Төменгі мезентериалды венада:
 а) төменгі вена кавасы
 б) сигма тәрізді веналар +
 в) төменгі ішектің венасы
 г) жоғарғы мезентериялық тамыр
 д) жалпы ішек венасы
9. Мезентериалды венаның жоғарғы ағымына:
 а) ішек венасы +
 б) көкбауыр венасы
 в) төменгі мезентериялық тамыр
 г) портал венасы
 д) жалпы ішек венасы
10. Сол жақ бүйрек үсті безінен веноздық қан ағып кетеді:
 а) сол жақ бүйрек венасы +
 б) төменгі вена кавасы
 в) жоғарғы веналық тамыр
 г) ішек венасы
 д) е) бауыр венасы
11. Ұйқы безінен веноздық қан ағып кетеді:
 а) көкбауыр венасы +
 б) төменгі вена кавасы
 в) төменгі мезентериялық тамыр
 г) бауыр венасы
 д) ішек венасы
12. Тік ішектен веналық қан ағып кетеді:
 а) төменгі мезентериялық тамыр +
 б) көкбауыр венасы
 в) жоғарғы мезентериялық тамыр
 г) сыртқы ішек венасы
 д) жалпы ішек венасы
13. Іріңнен веноздық қан ағып кетеді:
 а) төменгі мезентериялық тамыр
 б) төменгі вена кавасы
 в) жалпы ішек венасы
 г) жоғарғы мезентериялық вена +
 д) ішкі ішек венасы
14. Ішкі және сыртқы ішек веналарының бірігуі келесі деңгейде болады:
 а) 4-бел омыртқасы
 б) 5-бел омыртқасы
 в) сегізкөз-мықын буыны +
 г) алғашқы сакральды омыртқалар
 г) IV және V бел омыртқалары арасында

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 137беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

15. Іштің ішкі тамырларының висцеральды салалары:

- а) төменгі глютеальды веналар
- б) тік ішек венасы
- в) ортаңғы тік ішек венасы+
- г) жоғары глютералық веналар
- д) төменгі эпигастрий венасы

Есептер:

№1. Варикоцеле диагнозы қойылған науқаста оң жаққа қарағанда сол жақта ұрықтың ісінуі жиі кездеседі. Себесін түсіндіріңіз?

Жауап: Сол жақ ұрық венасы сол жақ бүйрек венасына, ал оң жақ ұрық венасы төменгі вена кавасына ағып келеді, яғни. сол жаққа қарағанда ағу оңайырақ болады.

№2. Науқасты тексерген кезде дәрігер алдыңғы қабырғадағы кіндіктен жоғары және төмен ағып тұрған веноздық желіні байқады. Бұл симптом қалай аталады және сіз қандай патология туралы ойлай аласыз. Бұл жерде қандай анастомоздар қатысады?

Жауап: Клиникада бұл симптом шартты түрде «горгон медузасының басы» деп аталады, бұл цирроздың белгісі. Жоғарғы және төменгі веналық кава мен портала веналарының жүйелері арасындағы анастомоздар.

Тақырып №35

1.Тақырып: Төменгі қуысты вена жүйесі. Оның қалыптасу көздері. Аяқ веналары.

2.Мақсаты Төменгі қуыс көктамырдың құрылысын зерттеу. Оның қалыптасу көздері. Аяқтың венасы.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді төменгі қуыс вена жүйесін атауға, табуға, көрсетуге үйрету. Оның қалыптасу көздері. Аяқтың венасы. Жалпы, ішкі, сыртқы төменгі веналар.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Төменгі вена қуысының жүйесі мен оның пайда болу көздерін көрсетіңіз.
2. Төменгі вена қуысының париетальды ағымы.
3. Төменгі вена қуысының висцеральды салалары.
4. Төменгі аяқтың веналары.
5. Жалпы, ішкі, сыртқы ішек тамырлары

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA -1979- MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 138беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Төменгі вена қуысы құйылады:
 - а) портал веналары
 - б) жалпы мықын веналары +
 - в) аналық тамырлар

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 139беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- ж) ішкі қан тамырлары
- д) мезентериялыды және көкбауыр веналары
2. Төменгі вена қуысының париетальды салалары:
- а) жоғарғы тік ішек
- б) төменгі диафрагматикалық веналар +
- в) бүйрек веналары
- г) көкбауыр венасы
- д) ішкі ішек венасы
3. Төменгі вена қуысының ағысына құйылады:
- а) бел тамырлары +
- б) төменгі мезентериялық тамыр
- в) бүйрек үсті веналары
- г) көкбауыр венасы
- д) жоғарғы мезентериялық тамыр
4. Бауыр веналары төмендегідей ағып кетеді
- а) төменгі мезентериялық тамыр
- б) ашылмаған тамыр
- в) көкбауыр венасы
- г) төменгі вена қуысымен +
- д) жоғары вена кавасы
5. Төменгі вена қуысымен ағатын тамырлар - ...
- а) бел тамырлары +
- б) төменгі мезентериялық тамыр
- в) жоғарғы мезентериялық тамыр
- г) көкбауыр
- д) целий магистралы
6. Төменгі вена кавасының висцералды тармағы - ...
- а) бүйрек венасы +
- б) төменгі диафрагматикалық веналар
- в) төменгі ішектің венасы
- г) жоғарғы мезентериялық тамыр
- д) бел омыртқасы
7. ... төменгі вена қуысының висцеральды тармақтары.
- а) Бауыр веналары +
- б) төменгі фрэналық тамыр
- в) жоғарғы мезентериялық тамыр
- г) төменгі мезентериялық тамыр
- д) Белдік вена
8. ... төменгі вена қуысының висцеральды тармақтары.
- а) Оң жақ аналық (аналық) тамыр +
- б) төменгі фрэналық тамыр
- в) жоғарғы мезентериялық тамыр
- г) төменгі мезентериялық тамыр

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 140беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

д) Белдік вена

9. Қақпа венасының ағуы - ...

а) жоғарғы ішек тамыры +

б) бүйрек венасы

в) бауыр венасы

г) аналық (аналық) тамыр

д) төменгі френалық тамыр

10. Төменгі вена қуысының синтезделу нәтижесінде пайда болады ...

а) жалпы мықын тамырлары. +

б) портал веналары.

в) аналық тамырлар.

г) ішкі қан тамырлары.

д) мезентериальды және көкбауыр веналары.

д) жоғары диафрагма

Тақырып №36

1.Тақырып: Қақпа венасы. Оның қалыптасу көздері. Кава –кавальді және порто-кавальді анастомоздар.

2.Мақсаты: Веналық қанның ағу ерекшеліктерін зерттеу.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді қақпа венасын атауға, табуға, көрсетуге үйрету. Оның тармақталуы. Кава-кавальды және Порто-кавальды анастомоздар .Ұрықтың қан айналымы.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Кава-кавальды және порто-кавальды анастомоздар.

2.Қақпа венасы, құрылымы, топографиясы.

3. Қақпа вена тамырының ағымдары қандай?

4. Олар қақпа вена тамырларын біріктіреді және қалыптастырады?

5. Анастомоздың қақпалық вена ағымы қай тамырлармен жүреді?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 141беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. ... вена құрсақ қуысы мүшелерінен қан жинайтын тамыр.
 - а) Қақпалық +
 - б) Илия
 - в) Төменгі диафрагматикалық
 - г) төменгі қуыс
 - д) Жоғарғы қуыс
2. Қақпа венасы кіреді:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 142беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- а) көкбауырда
- б) асқазанда
- в) ұйқы безінде
- г) бауырға +
- д) бүйректе

3. Веналық қаны қақпа венасына ағатын мүшелер:

- а) диафрагма
- б) бауыр
- в) ішектер +
- г) жатыр
- д) сол жақ бүйрек

4. Қақпа венасы орналасқан:

- а) аш ішектің мезентериясының қалыңдығында
- б) қораптың қорапшасының артында
- в) бауыр-ұлтабар байламы+
- г) көлденең ішектің мезентериясының қалыңдығында
- д) бел омыртқасының IV деңгейінде

5. Бауырдың дөңгелек байламы қалыңдығында орналасқан тамырлар:

- а) кіндік веналары +
- б) өңеш тамырлары
- в) бауыр тамырлары
- ж) өт қабының веналары
- д) бүйрек веналары

6. Төменгі ішектік тамырдың ағымы:

- е) ішек венасы
- ж) орташа ректалды тамыр
- з) сол жақ ішек венасы +
- и) оң жақ ішек венасы
- ј) төменгі ішектің венасы

7. Аяқтың кіші тері асты тамырының орналасуы:

- а) бүйір білектің артында +
- б) білектің алдыңғы жағында
- в) аяқтың артқы жағында
- ж) төменгі аяқтың бүйір бетінде
- г) төменгі аяқтың медиальды бетінде

8. Туылғаннан кейін кіндік тамыр:

- а) бауырдың дөңгелек байламы +
- б) оң жақ бүйірлік кіндік
- в) сол жақ бүйірлік кіндік
- ж) веноздық байлам
- г) жарты ай байламы

9. Жоғарғы тік ішек венасы келесіге ағады:

- а) жоғарғы мезентериялық венада
- б) төменгі ішектік венада +
- в) портал венасында

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 143беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- г) көкбауыр венасында
 д) төменгі вена кавасында
 10. Аяқтың кіші тері асты тамырлары ағып кетеді:
 а) үлкен сапенозды тамыр
 б) тамырлы тамыр
 в) артқы вена тамырлары
 г) тері асты венаға +
 д) алдыңғы тибияльды вена

Тақырып №37

1.Тақырып: Лимфа жүйесі.

2.Мақсаты: Лимфа жүйесінің құрылымын зерттеу.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді муляждарда, планшеттерде, плакаттарда лимфа арнасы буынының жүйесін қалыптастыру көздерін білуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Лимфа тамырлары мен лимфа капиллярларының айырмашылығы неде?
2. Кеуде қуысы (лимфа) каналында қандай бөлімдер бөлінеді? Бұл түтік қандай мүшелермен шектеседі?
3. Лимфа каналдары мен магистральдары қайда ағып келеді? Әрқайсысы дененің қай аймақтарынан лимфа жинайды?
4. Лимфа тамырларының қандай топтары төменгі аяққа бөлінеді? Бұл тамырлар қандай лимфа түйіндеріне түседі?
5. Тік ішектің лимфа тамырлары лимфа түйіндерінің қандай топтарына бағытталған?
6. Лимфа түйіндерінің қандай топтары бас пен мойын шекарасында орналасқан?
7. Мойында лимфа түйіндерінің қандай топтары бөлінеді?
8. Жоғарғы жақта лимфа тамырларының қандай топтары орналасқан? Бұл тамырлар қандай лимфа түйіндеріне түседі?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 144беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы / . - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Лимфокапиллярлардың қызметі:
 - а) ақуыздар мен судың коллоидты ерітінділерінің тіндерінен сіңуі+
 - б) газ алмасуды жүзеге асыру
 - в) қан қысымын реттейді
 - ж) бастапқы зәрді екіншілікке айналдыру
 - д) гемопоэзді жүргізеді

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 145беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2. Дененің үлкен лимфа каналдары:
- а) кеуде лимфа және сол жақ лимфа жолы
 - б) кеуделік лимфа және оң лимфа жолы +
 - в) кеуде және құрсақ жолдары
 - ж) құрсақ және жамбас жолдары
 - д) кеуде және ішек жолдары
3. Лимфа негізгі канал арқылы қайда ағып өтеді?
- а) қолқада
 - б) бауырда
 - в) жасушааралық кеңістікке
 - г) веноздық синуста
 - д) веноздық бұрыштарға +
4. Лимфа түйіні - бұл ...
- а) қыртысты және милы құрылымынан тұрады
 - б) лимфоциттердің пішінсіз жинақталуы
 - в) бірдей лимфоидты фолликуладан тұратын құрылым
 - г) лимфоидты ұлпаның сымдарынан тұратын құрылым
 - г) ретикулярлық талшықтардың үшөлшемді желісі
5. Лимфоидты фолликулалар келесі жерде орналасқан:
- а) асқазанның қабырғасында
 - б) ішек қабырғасында +
 - в) сигма тәрізді ішектің қабырғасында
 - ж) трахея қабырғасында
 - г) тік ішектің қабырғасында
6. Кедергі-сүзу және иммундық функция бір уақытта жүзеге асырылады:
- а) лимфа тамырлары
 - б) лимфа коллекторлары
 - в) лимфа түйіндері +
 - г) лимфалық бляшкалар (лимфа түйіндері)
 - д) жалғыз лимфоидты түйін

Есептер:

№1. Науқаста бесінші саусақтың ауыруы бар. Науқаста қандай лимфа түйіндерінің ұлғаюын көрсетіңіз?

Жауап: Мүмкін науқаста тізе асты лимфа түйіндерінің ұлғаюы болады.

№2. Науқаста қолдың бас бармағының қабынуы бар. Науқаста қандай лимфа түйіндерінің ұлғаюы болады?

Жауап: Науқаста аксиларлы лимфа түйіндерінің қабынуы болады, мүмкін үлкейген ульнар лимфа түйіндері жоқ.

Тақырып №38

1.Тақырып: Көкбауыр және оның вена және лимфа тамырлары және топографиясы.

2.Мақсаты: Көкбауырдың, оның веналары мен лимфаларының құрылысын және олардың топографиясын зерттеу.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 146беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

3.Оқу мақсаты: Білім алушыларды муляждарда, планшеттерде, плакаттарда көкбауырдың, оның веналары мен лимфаларының қалыптасу көздерін және олардың топографиясын білуге және көрсетуге үйрету. Жалпы анатомиялық құрылымы.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Көкбауыр мен оның лимфа түйіндерінің топографиясы, жалпы анатомиялық құрылымын атаңыз.

2.Көкбауыр, оның вена тамырларының топографиясы, жалпы анатомиялық құрылымын атаңыз.

3. Лимфа түйіндерінің қай тобына көкбауыр лимфа тамырлары жіберіледі?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 147беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Көкбауыр венасының ағуы:
 - А) оң жақ асқазан-өкпе венасы
 - С) төменгі френалық тамыр
 - С) сол жақ асқазан-ішек венасы +
 - Е) төменгі ішектің венасы
 - Е) қосымшаның венасы
2. Төменгі ішектік тамырдың ағымы:
 - А) мықын венасы
 - В) орташа тік ішек
 - С) сол жақ ішек венасы +
 - Д) оң жақ ішек венасы
 - Е) төменгі ішектің венасы
3. Төменгі ішектік веналар ағады:
 - А) төменгі вена кава
 - В) сигма тәрізді веналар +
 - С) төменгі ішектің венасы
 - Е) жоғарғы мезентериалды вена
 - Е) жалпы ішек венасы
4. Ішектік венаның жоғарғы ағымына:
 - А) мықын венасы +
 - С) көкбауыр венасы
 - С) төменгі мезентериялық тамыр
 - Е) портал венасы
 - Е) жалпы ішек венасы
5. Сол жақ бүйрек үсті безінен веноздық қан төменге қарай ағып келеді:
 - А) сол жақ бүйрек венасы +

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 148беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- С) төменгі вена кава
 С) жоғары веналық тамыр
 Е) ішек венасы
 Е) доғалық бауыр
 6. Ұйқы безінен веноздық қан ағып кетеді:
 А) көкбауыр венасы +
 С) төменгі вена кава
 С) төменгі мезентериялық тамыр
 Е) бауыр венасы
 Е) ішек венасы

Тақырып №39

1.Тақырып: Нерв жүйесі туралы ілім – неврология. Орталық нерв жүйесі.

2.Мақсаты: Орталық нерв жүйесі құрылысының ерекшеліктерін зерттеу.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді орталық жүйке жүйесін табуды, атауды, намуляждарда, планшеттерде, плакаттарда көрсетуді үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- 1.Жұлынның сегментіне анықтама беріңіз.
- 2.Мойын өрісінің нервтерін атаңыз және олар қайда тарылады?
- 3.Осы өрімнің тармақтары қандай нервтер болып табылады?
- 4.Жамбас пен сирақ терісінде тармақталған нервтерді атаңыз, аяқ терісінің иннервациясына қандай нервтер қатысады?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 149беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

- 1.. Орталық жүйке жүйесі тұрады:
 - а) жұлын және бас миынан+
 - б) жұлын және сезім мүшелері
 - в) жұлын және бас миының дің бөлігі
 - г) ми және ганглий
 - д) тек мидан
- 2.. Ретикулярлы формация-бұл нейрондар мен жүйке талшықтарының:
 - а) жұлын мен ми діңінде+
 - б) сүйек миы
 - в) аралық ми
 - г) ми қабығы
 - д) көру орталығында

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 150беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

3.Орта мидың жоғарғы төмпешіктері:

- а) қыртыс асты дәм сезу орталықтары
- б) қыртысты көру орталықтары+
- в) Корк асты есту орталықтары
- г) тепе-теңдіктің Корк асты орталықтары
- д) қанайналым орталықтары

4. Кеуде нервiнiң тармағы ...

- а) мойын +
- б) иық
- в) бел
- г) көз
- д) құйрық

5.Мойын сегменттерiнiң саны

- а) 8 жұп
- б) 5 жұп
- в) 9 жұп
- г) 7 жұп+
- д) 12 жұп

Есептер:

№1.Науқаста иық бүгілуінің бұзылуы және білектің сәулелі жағынан тері сезімталдығының бұзылуы байқалады. Науқаста қандай нервтің зақымдануы байқалады.

Жауап: науқаста бұлшықет-тері нервiнiң зақымдануы байқалады

№2. Науқаста жамбастың артқы бетінің тері сезімталдығының бұзылуы байқалады. Науқаста қандай нервтің бұзылуы байқалады.

Жауап: науқаста жамбастың артқы тері жүйкесі қызметінің бұзылуы байқалады.

№3. Науқаста жамбастың бітелуінің бұзылуы, сондай-ақ жамбастың медиальды бетінің терісінің сезімталдығының бұзылуы байқалады. Науқаста қандай нервтің бұзылуы байқалады.

Жауап: науқаста жапқыш нервiсiнiң зақымдануы байқалады.

Тақырып №40

1.Тақырып: Жұлын құрылысы.

2.Мақсаты: Жұлынның құрылысын,сұр затты, конструкциян зерттеу. Омыртқаның ақ заты. Сегменттеу. Жұлын қабығы

3.Оқу мақсаты: Студенттерді жұлынның, қабықтың сыртқы және ішкі құрылымын, жұлын нервтерінің қалыптасуын, мойын өрісінің тармақтарын, олардың инервация аймағын, құрылысын, топографиясын білуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Жұлынның бетінде қандай саңылаулар көрінеді?
 2. Жұлынның сегментіне анықтама беріңіз.
 3. Жұлын нервтерінің түбірлері неден құрылған?
 4. Жұлынның алдыңғы, артқы және бүйір мүйіздерінде қандай ядро бөлінеді?
 5. Жұлынның алдыңғы, артқы және бүйір арқандарында қандай өткізгіш жолдар өтеді?
- 5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:**

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 151беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SKMA -1979- SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»		
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19		
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 152беті		
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы					

5. Сайт: www.ukma.kz

6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>

7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>

8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>

9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Жұлыннан кететін мойын сегменттерінің саны:

а) 8 жұп+

б) 5 жұп

в) 9 жұп

г) 7 жұп

д) 12 жұп

2. Кеуде жұлын нервтерінің саны:

а) 1

б) 5

в) 8

г) 2+

д) 13

3. Бел жұлын нервтерінің саны:

а) 1

б) 5+

в) 8

г) 12

д) 13

4. Сегізкөз жұлын нервтерінің саны:

а) 1

б) 5+

в) 8

г) 12

д) 13

5. Жұлын жүйкелерінің саны:

а) 1+

б) 5

в) 8

г) 12

д) 13

6. Алдыңғы санның бұлшық етін нервтендіреді:

а) жамбас нерві+

б) жапқыш нерв

в) Ойық нерв

г) үлкен Герц нерв

д) жалпы аз ұшақты нерв

7. Жамбастың артқы тобының бұлшық еті нервтендіреді

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 153беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- а) жамбас нерві
- б) жапқыш нерв
- в) отырықшы нерві+
- г) үлкен Герц нерв

д) жалпы аз ұшақты нерв

8. Жамбастың медиальды тобының бұлшық еті нервтендіреді:

- а) жамбас нерві
- б) жабатын нерв+
- в) Ойық нерв
- г) үлкен Герц нерв

д) жалпы аз ұшақты нерв

9. Жамбас нерві нервтендіреді:

- а) алдыңғы жамбас тобының бұлшық еті+
- б) жамбастың артқы тобының бұлшық еті
- в) жамбас медиальды тобының бұлшық еті
- г) сирақтың алдыңғы бұлшық еті
- д) сирақтың артқы бұлшық еті

10. Жабатын нерв нервтендіреді:

- а) санның алдыңғы тобының бұлшық еті
- б) жамбастың артқы тобының бұлшық еті
- в) жамбас медиальды тобының бұлшық еті+
- г) сирақтың алдыңғы бұлшық еті
- д) сирақтың артқы бұлшық еті

Есептер:

№ 1. Науқас бас миының ісіну белгілері бар бас сүйек-ми жарақатымен түсті. Бас сүйектің трепанациясын операцияға дайындау үшін жұлын-ми пункциясын дәрігерлік манипуляция жасау қажет. Омыртқаның қай бөлімінде жасалады?

Жауап: 3 және 4 бел омыртқаларының арасында.

№ 2. Науқаста тері сезімталдығының бұзылуы байқалады-стереогенді сезім - затты сезу арқылы тану. Қандай жұлынның арқандары деңгейінде өткізгіштіктің бұзылуы бар?

Жауап: жұлынның артқы канатиктерінің Голя және Бурдаха шоғыры.

Тақырып №41

1.Тақырып: Артқы ми. Сопақша ми, көпір.

2.Мақсаты: Мидың құрылымын, топографиясын, функцияларын және олардың бөліктерін сопақша ми, артқы ми және көпірді зерттеу.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді мидың бөліктерін білуге үйрету: сопақша ми, артқы ми, ми көпірі.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- 1.Сопақша мидың шекарасын сипаттаңыз.
- 2.Сопақш мидың бетінде қандай бороздар бар.
- 3.Сопақш мидың бөлімдерінде қандай ядролар бар? Бұл ядроларды атаңыз.
4. Топография, артқы мидың құрылысы
- 5.Көпір құрылысы

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 154беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 155беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

3. Билич, Г. Л. . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Мишолитное дене талшықтармен түзілген:

- а) ассоциативті
- б) комиссуральдық+
- в) өз
- г) проекциялық шығыс
- д) проекциялық өрлеушілер

2. Қозғағыш анализатордың қабық ұшы:

- а) орталық аралық сырттан +
- б) орталықтан кейінгі сырттан
- в) жоғарғы аспалы
- г) сылау
- д) жалпы

3. Ортаңғы миға жатады:

- а) ми аяғы+
- б) аралық ми
- в) соңғы ми
- г) артқы ми
- д) орта мидың тысы

4. Аралық миға жатады:

- а) тұздық
- б) таламус +
- в) емізік тәрізді дене
- г) көру перекресті
- д) ми аяғы

5. ... мидың сыртқы пішіні жұлынға ұқсайды.

- а) Сопақша+
- б) Соңғы
- в) Ортаңғы
- г) Аралық
- д) Артқы

6. Аралық мидың қуысы... саналады.

- а) III қарынша+
- б) ми сұқұбыры
- в) бүйір қарынша

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 156беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

г) орталық өзек

д) IV қарынша

Тақырып №42

1. Тақырып: Мишық, пішіні, құрылысы, топографиясы.

2. Мақсаты: Мишықтың құрылымын, топографиясын, функцияларын үйрену. Мишықтың сұр және ақ заттары. Аяқшалар және мишықтың құрамы.

3. Оқу мақсаты: Студенттерді мидың бөліктерін: мишық, құрылысы, топографиясын білуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Мишық және оның негізгі қызметі

2. Мишықтың топографиясы

3. Мишық және оның маңызы

4. Мишықтың құрылысы

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.

2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014

3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.

4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет

5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 157беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.

2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

5. Сайт: www.ukma.kz

6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>

7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>

8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>

9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Бұл бөлім қозғалыстарды үйлестіруге қатысады:

- А) ұзын ми
- Б) аралық ми
- В) мишық+
- Г) орта МИ

2. Соңғы ми жарты шарының қандай бөлігі, орталық жүлгемен бір-бірінен бөлінген?

- а) алдыңғы және темендік үлес+
- б) маңдай және самай үлесі
- в) ағындық және темендік үлес
- г) аспалы және қайрағыш үлестер
- д) қалайы және аралдық үлес

3. Маңдай үлесінен самай үлесін бөліп тұратын жүлге:

- а) орталық
- б) көлденең
- в) белдік
- г) орталық
- д) латеральды+

4. Сүйелді дене талшықтармен түзілген:

- а) қауымдасқан
- б) комиссуральдық+
- в) өз

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 158беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

- г) проекциялық Шығыс
д) проекциялық өрлеушілер
5. Қозғағыш анализатордың қабық ұшы:

- а) орталық алдындағы сырттан+
б) орталықтан кейінгі сырттан
в) жоғарғы аспалы
г) желімдеу
д) жиынтық

6. Орташа миға жатады:

- а) ми аяғы+
б) аралық ми
в) соңғы ми
г) артқы ми
д) орта мидың тысы+

7. Аралық миға жатады:

- а) тұздық
б) таламус +
в) емізік тәрізді дене
г) көру перекресті
д) ми аяғы

8. Гипоталамусқа жатады:

- а) сұр бугор
б) емізік тәрізді дене+
в) құйғыш
г) латеральды иінді дене
д) алдыңғы шикі зат

Тақырып № 43

1.Тақырып: Ромб тәрізді шұңқырша,IV қарынша.

2.Мақсаты: Ромб тәрізді шұңқыршаны зерттеу. IV қарынша . Мидың нерв жүйесі. ядро, топографиясы..Өткізгіш жолдары.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді муляждарда, планшеттерде, IV қарыншаның ромб тәрізді шұңқырларын табуға, атауға, көрсетуге үйрету

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- 1.IV қарыншаның топографиясы
- 2.Қарыншаның қызметі
3. Тасымалдау тәсілдері
- 4.IV қарыншаның қабырғалары?
5. Ромб тәрізді шұңқыр шекарасы?
- 6.Ромб тәрізді шұңқырдың бетіндегі биіктіктер мен тереңдіктерді атаңыз.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 159беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г. Л. . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 160беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
 8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
 9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Ми сабау бөлімдеріне не жатады:

- А) сопақша ми+
- Б) мишық
- В) көпір
- Г) орта ми
- Д) аралық ми

2. Мидың қандай бөлігі эволюциялық қатынаста ең көне болып табылады?

- А) Ми сабауы+
- Б) Мишық
- В) үлкен ми

3. Төртінші қарынша-мидың _____ қуысы:

- А) Сопақша+
- Б) Орта
- В) Аралық
- Г) Артқы

4. Бұл бөлім қозғалыстарды үйлестіруге қатысады:

- А) ұзын ми
- Б) аралық ми
- В) мишық+
- Г) орта ми

5. Ересек адамның миының орташа салмағы қанша?

- А) 950 г аз
- Б) 950-1100 г
- В) 1100-2000 ж.+

6. Қимылдарды үйлестіру және скелетті бұлшықеттердің тонусын қолдау нені жүзеге асырады?

- А) ұзын ми
- Б) Көпір
- В) Мишық+
- Г) Сопақша

Есептер:

№1. Науқаста аяқ-қол бұлшық еті жұмысының бұзылуы байқалады. Науқаста мишықтың қандай анатомиялық түзілімдерінің зақымдануын көрсетіңіз.

Жауап: жарты шар және тісті ядро зақымданғанда.

№2. Босану кезінде жаңа туған нәрестеде ми жарақаты пайда болды. Қатты ми қабығының қай өсіндісінің зақымдануын көрсетіңіз?

Жауап: Жұлынның жыртылуы.

Тақырып № 44

1. Тақырып: Соңғы ми. Сүйелді дене. Гипокамп, ішкі капсула.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 161беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2.Мақсаты: Соңғы мидың құрылысы мен қызмет етуін зерттеу. Сүйелді дене. Гипокамп, ішкі капсула.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді муляждарда, планшеттерде, кестелерде соңғы ми мүшелерін және ішкі капсулаларды табуға, атауға, көрсетуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- 1.Гипокампаға қандай анатомиялық білім жатады?
- 2.Гипоталамус ядросын атаңыз, әрбір ядроның орналасқан жерін атаңыз.
3. Гипокамп, ішкі капсула.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 162беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. ... жұлынның сыртқы құрылысына ұқсайтын бас миының бөлімі.
 - а) сопақша ми+
 - б) соңғы ми
 - в) орта МИ
 - г) аралық ми
 - д) артқы ми
2. Ретикулярлы формация-бұл нейрондар мен жүйке талшықтарының ...
 - а) жұлын миы мен ми сабауы+
 - б) сүйек миы.
 - в) аралық ми.
 - г) ми қабықтары.
 - д) көру орталығында.
3. Орта мидың жоғарғы төбелері ...
 - а) қыртысты көру орталықтары.+
 - б) дәмнің астыңғы орталықтары.
 - в) қыртысты асты есту орталықтары.
 - г) тепе-теңдіктің Кормак асты орталықтары.
 - д) ойран илеу орталықтарымен.
4. Орта ми қуысы ...
 - а) ми су қуыры.+
 - б) I асқазан .
 - в) II асқазан.
 - г) орталық арна
 - д) шеткі қарыншалар
5. Таламус-бұл ...
 - а) жалпы сезімталдықтың барлық түрлерінің қыртысты орталығы.+

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 163беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- б) естудің коркорлық орталығы.
 в) тепе-теңдіктің зәкірлік орталығы.
 г) дәмнің коркасты орталығы.
 д) обоняния подкорковый орталығы.
 6. Аралық ми қуысы ...
 а) III асқазан.+
 б) ми су құбыры.
 в) I асқазан.
 г) II асқазан.
 д) IV асқазан.
 7. Сүйелді денені ... талшықтармен түзеді.
 а) комиссуральдық+
 б) ассоциативті
 в) өз
 г) проекциялық төмендеу
 д) проекциялық өрлеушілер
 8. Соңғы ми қабығының қабаты:
 а) пирамидалды+
 б) құлпынай
 в) таяқша мен колбочканың қабаты
 г) эпителиалды
 д) итмұрын
 9. ... шүйделік үлесін мишықтан ажыратады.
 а) Көлденең жүлге+
 б) Латералды борозда
 в) Қиғаш Саңылау
 г) Белдік борозда
 д) Көз қарасы
 10. Адамның ең үлкен дамуына жетеді:
 а) маңдай үлестері+
 б) темендік үлес
 в) сылау үлестері
 г) ми аралы
 д) ми

Тақырып 45

1.Тақырып: Ортаңғы ми. Төрт төмпешік. Ми аяқшалары.

2.Мақсаты: Ортаңғы ми құрылысының ерекшеліктерін зерттеу. Төрт төмпешік, ми аяғы.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді ортаңғы мидың құрылысы мен топографиясын табуды, атауды, намуляждарда, планшеттерде, плакаттарда көрсетуді үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары.

- Ортағы мидың шекарасын атаңыз
- Ортаңғы миға қандай анатомиялық құрылымдар жатады?
- Ортаңғы мидағы ядроларды атаңыз. Әрбір ядро қайда жатыр?

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 164беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

4. Ми аяғы арқылы қандай өткізгіш жолдар өтеді?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 165беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Орта мидың ең маңызды нысаны
 - а) көз иннервациясы+
 - б) есту органдарын Инервациялау
 - в) жамбас мықшаларының Инервациясы
 - г) ас қорыту Инервацияоргандары
 - д) жыныстық мүшелерді Инервациялау
2. Орта мидың негізгі бөліктері
 - а) 4+
 - б) 2
 - в) 3
 - г) 1
 - д) 5
3. Бұл кезеңде ми орналасқан ядро нервных булар?
 - а) I, II
 - б) V, VI
 - в) III, IV
 - г) II, III
 - д) IV, V
4. Ортаңғы миға қатысты?
 - а) таламус, эпителиамус, гипоталамус+
 - б) гипоталамус
 - в) тромбоцит
 - г) мишық
 - д) сопақша ми
5. Таламус тұрады..... ядродан
 - а) 40+
 - б) 50
 - в) 5
 - г) 10
 - д) 7
6. Ми белсенділігін зерттеу
 - а) электроэнцефалография+
 - б) ЭКГ
 - в) МРТ

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 166беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- г) КТ
д) оранензоскоп
7. Орта мидың ең маңызды бөлігі
а) таламус+
б) эпипаламус
в) жұлын
г) гипоталамус
д) мишық

8. Ми қанша төбеден тұрады?

- а) 4+
б) 3
в) 5
г) 7
д) 2

Есептер:

№1. Жіті менингит диагнозы бар науқас ауруханаға түсті. Ауру мидың арасымен күрделенді.

Ромб тәрізді мидың қандай тесіктерінің бұзылуын көрсетіңіз қарыншадан жұлын асты кеңістігіне жұлын сұйықтығының циркуляциясының бұзылуына әкеледі.

Жауап: орта тесік (Magendi) және екі бүйірлік (Luschka) ІҮ асқазан шатыры.

№2. Науқаста жамбастың бітелуінің бұзылуы, сондай-ақ жамбастың медиальды бетінің терісінің сезімталдығының бұзылуы байқалады. Науқаста қандай нервтің бұзылуы байқалады.

Жауап: науқаста бекіту нервсінің зақымдануы байқалады.

№3. Науқас 47 жаста, бас миының ісігімен арнайы рентгенологиялық зерттеу кезінде І-ІІІ қарыншаның кеңеюі анықталды. ІҮ асқазан кеңейтілмеген. Ісіктің ең ықтимал орналасуын көрсетіңіз.

Жауап: ортаңғы мида

Тақырып 46

1.Тақырып: Аралық ми.Таламенцефалон және гипоталамус.ІІІ- қарынша.

2.Мақсаты: Аралық мидың құрылысы мен қызметін зерттеу.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді муляждарда, планшеттерде, кестелерде аралық ми мүшелерін табуға, атауға, көрсетуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Аралық мидың шекарасын атаңыз.
- 2.Таламустық аймаққа не жатады? Таламус, метаталамус, эпипаламус орналасуын сипаттаңыз.
- 3.Гипоталамуска қандай анатомиялық құрылымдар жатады?
- 4.Гипоталамус ядросын атаңыз, әрбір ядроның орналасқан жерін атаңыз.
- 5.ІІІ қарыншаның қабырғаларын қандай құрылым құрайды?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау,

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 167беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г. Л. Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ				SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19	
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 168беті	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы				

9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Орта мидың ең маңызды нысаны

- а) көз иннервациясы+
- б) есту органдарын Инервациялау
- в) мышцов жамбас Инервациясы
- г) ас қорыту Инервацияорғандары
- д) жыныстық мүшелерді Инервациялау

2. Орта мидың негізгі бөліктері

- а) 4+
- б) 2
- в) 3
- г) 1
- д) 5

3. Ми аяқшаларында орналасқан жұп ядро нервтері?

- а) I, II +
- б) ви
- в) III, IV
- г) II, III
- д) V

4. Ми аяқтарының бөліктері.

- а) basis pedunculi +
- б) nervus opticus
- в) nervus infraorbitalis
- г) nervus cervicalis
- д) nervus vagus

5. Substantia nigra клеткасынан тұрады

- а) мембрана
- б) меланин+
- в) ЭПТ
- г) ядро

д) нейронның эфференті

6. Ортаңғы миға қатысты?

- а) эпителиум гипоталамус таламус
- б) эпителиум
- в) таламус+
- г) гипоталамус
- д) мишық

7. Таламус тұрады..... ядро

- а) шамамен 40+
- б) 50
- в) 5
- г) 10

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 169беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- д) 7
8. Ми белсенділігін зерттеу
- а) электроэнцефалография+
- б) ЭКГ
- в) МРТ
- г) КТ
- д) оранензоскоп
9. Орта мидың ең маңызды бөлігі
- а) таламус+
- б) эпипаламус
- в) жұлын
- г) гипоталамус
- д) мишық
10. Ми қанша төбеден тұрады?
- а) 4+
- б) 3
- в) 5
- г) 7
- д) 2

Тақырып №47

1. Тақырып.Бас ми нервтері: I, II, III, IV, VI жұптары

2. Мақсаты: Бас ми нервтері құрылысы мен қызметін зерттеу. I,II,III,IV,VI жұптары.

3.Оқу мақсаты: Студенттерді муляждарда, планшеттерде, бас сүйек-ми жүйкелерін табуды, атауды, көрсетуді үйрету.I, II, III, IV, VI.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- 1.Мидың сабауынан жоғарырақ: I және II жұптары
2. Ортаңғы мидан: III және IV жұптары
3. Варолиева көпірінен: V, VI, VII және VIII бас сүйек нервтері.
4. Сопақша ми төпмешігінен: IX, X, XI және XII жұптары.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 170беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы /. - Алматы : Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы . - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Бас сүйек-ми нерві
 - а) XII
 - б) X
 - в) II

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 171беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

- г) IV
- д) V
- 2. I жұп нервтер
- а) жеке
- б) языкоглоточный
- в) үштік
- г) адасқан
- д) көру мүшелері
- 3. II жұп нервтер
- а) көру
- б) тілдік
- в) бет
- г) үштік
- д) көз қозғаушы
- 4. III жұп нервтер
- а) көз қозғаушы
- б) бет
- в) бөлу
- г) қосымша
- д) үштік
- 5. IV жұп
- а) бүйірлік
- б) адасқан
- в) бет
- г) үштік
- д) үйінді
- 6. VI жұп нерв
- а) бөлу
- б) бүйірлік
- в) адасқан
- г) үштік
- д) бет
- 7. Көру нерв жұптарына жатады
- а) II, III+
- б) IV, V
- в) II, I
- г) III, V
- д) VI, X
- 8. Бас сүйек-ми нервтерінің жұмысы
- а) ағзаларды нервтеу
- б) тыныс алу
- в) сезімтал
- г) иіс
- д) жөтел
- 9. Көру нерві

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 172беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- а) N. Opticus+
- б) N. olfactori
- в) N. facia
- г) n. infroorbitalis
- д) N. Coronaralis

Есептер:

№1. Науқаста аяқ-қол бұлшық еті жұмысының бұзылуы байқалады. Науқаста мишықтың қандай анатомиялық түзілімдерінің зақымдануын көрсетіңіз.

Жауап: жарты шар және тісті ядро зақымданғанда.

№2. Науқаста тоқтап, тыныс алу және қан айналымын жақсартады. Науқастың ромб тәрізді мидың қандай анатомиялық түзілімдерінің зақымдануын көрсетіңіз.

Жауап: тыныс алу орталықтары сопақша ми қан айналымы.

№3. Жіті менингит диагнозы бар науқас ауруханаға түсті. Ауру мидың арасымен күрделенді. Ромб тәрізді мидың қандай тесіктерінің бұзылуын көрсетіңіз қарыншадан жұлын асты кеңістігіне жұлын сұйықтығының циркуляциясының бұзылуына әкеледі.

Жауап: орта тесік (Magendi) және екі бүйірлік (Luschka) ІҮ асқазан шатыры.

№4. Босану кезінде жаңа туған нәрестеде ми жаракаты пайда болды. Қатты ми қабығының қай өсіндісінің зақымдануын көрсетіңіз?

Жауап: жұлынның жыртылуы.

Тақырып №48

1. Тақырып: Үшкіл нерв. V жұп оның бірінші, екінші, үшінші тармақтары

2. Мақсаты: Үштік нервтің /V-жұптың/ оның тармағының құрылысы мен қызметін зерттеу. Ядро, түбіршектер, түйіндер, вегетативтік түйіндермен байланыстар.

3. Оқу мақсаты: Студенттерді муляждарда, планшеттерде үшкіл нерв және оның тармақтарын табуға, атауға, көрсетуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтар.

1. Үшкіл нервтің тармақтарын атаңыз.
2. V-жұп, оның тармақтары
3. Ядро, түбіршектер, түйіндер, вегетативтік түйіндермен байланыстар.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 173беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә.О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы. - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Үшкіл нерв
 - а) V-жүп
 - б) II-жүп
 - в) XX-жүп
 - г) VI-жүп
 - д) IV-жүп

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 174беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

2. Үштік нервтің ядросы

- а) 4
- б) 2
- в) 3
- г) 5
- д) 1

3. Y-жүп

- а) n. trigemius
- б) n. opticus
- в) Н. түлға
- г) N. opticularis
- д) N. hypoglossus

4. Нервтің үштік тармағы бар

- а) 3
- б) 5
- в) 2
- г) 4
- д) 6

5. Бірінші тармақ

- а) n. frontalis+
- б) n. opticus
- в) n. lacrimalis
- г) n. opticularis
- д) n. maxillaris

6. Екінші тармақ

- а) n. frontalis
- б) n. opticus
- в) n. lacrimalis
- г) n. opticularis
- д) n. maxillaris+

7. Үшінші тармақ

- а) n. mandibularis
- б) n. opticus
- в) n. lacrimalis
- г) n. opticularis
- д) n. maxillaris

8. Үштік нервтің тармақтары бөлінеді:

- а) 4 +
- б) 2
- в) 3
- г) 5
- д) 1

9. Екінші тармақ бөлінеді

- а) 3+
- б) 2

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 175беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- в) 4
г) 6
д) 1

Тақырып №49

1. Тақырып. Бет нерві /VII-жұп/. Тіл-жұтқыншақ нерві /IX-жұп/. Кезбе нерв /X-жұп/.

2. Мақсаты: Бет нервінің құрылысы мен қызметін зерттеу/VII жұп/. Тіл нерві/ IX жұп /кезбе нерв/X жұп/.

3. Оқу мақсаты: Студенттерді плакаттарда бет нервтерін көрсетуді, табуды, атауды, үйрету

4. Тақырыптың негізгі сұрақтар:

1. Бет нервтерінің тармақтары
2. Тіл нервтерінің тармақтары.
3. Тізе жүйке талшықтары.
4. Бет нервінің топографиясы.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2016. - 292 бет. с.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 176беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Кузенбаева, Ә.О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы. - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.

2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.

5. Сайт: www.ukma.kz

6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>

7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>

8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>

9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Бет нервтері

а) VII+

б) III

в) XI

г) VI

д) IV

2. Бет нервтері қанша ядродан тұрады

а) 3

б) 2

в) 4

г) 5

д) 6

3. Тілжұтқыншақ нервтері нешінші жұп нервтеріне жатады

а) 9

б) 10

в) 12

г) 7

д) 6

4. Кезбе нерв жұбы

а) 5

б) 10

в) 7

г) 9

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 177беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- д) 11
5. Кезбе нерв түрлері
- А) аралас
- б) қозғалтқыш
- в) сезгіш
- г) аралық
- д) сопақша тілжұтқыншақ
6. Бас қаңқасынан тілжұтқыншақ нервінің шығу жолы
- а) тыныс жолы
- б) ішкі есту кіреберісі
- в) жоғарғы көздік
- г) сопақша бөлік
- д) көлденең бөлік
7. Тілжұтқыншақтық нерв неше бөліктен тұрады
- а) 3
- б) 4
- в) 2
- г) 1
- д) 7

Тақырып №50

1. Тақырып. Қосалқы нерв. Тіласты нерві XI, XII нерв

2. Мақсаты: Құрылысы мен қызметін зерттеу: қосалқы нерв. / XI-жұп. Тіл нерві / XII-жұп/. Топографиясы, ядро. Иннервация аймағы.

3. Оқу мақсаты: Студенттерді плакаттарда қосалқы нервті, / XI-жұп/, тіл нервін / XII-жұп/ табуды, атауды, үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтар:

1. Екіншілік нервтің даму кезеңдері
2. Қосалқы нервтердің топографиясы
3. Екіншілік жүйке функциялары.
4. XI, XII нерв талшықтарының қызметтері

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 178беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә.О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы. - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Қосымша нервтен шығады

- а) оливаның артында сопақша мидың алдыңғы медиальды жүлгесінен және жұлынның артқы латеральды жүлгесі.
- б) алдыңғы жүлгенің оливаның алдында және жұлынның артқы латеральды жүлгесінен.
- в) сопақша мидың латеральды тыртығы оливаның артында және жұлынның алдыңғы латеральді тыртығынан.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы			044-42/19 204 беттің 179беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

г) сопақша мидың артқы латеральды тыртығы оливаның артында және жұлынның артқы латеральды тыртығынан

д) жұлынның артқы латеральды жүлгесінен.

2. Тіл асты нерві иннервациялайды

а) көз мықшасы

б) тілдің бұлшық еттерін+

в) буын мықшасы

г) жамбас бұлшық еті

д) еріннің мықшасы

3. Қосалқы нерв функциясы

а) қозғалыс

б) бөлу

в) трапециялық бұлшықетке арналған Мотор.+

г) бет мықшасы үшін мотор

д) блуждающий

4. Қосалқы нерв қандай нервтерге жатады?

а) бөлу

б) адасқан

в) қозғалыс

г) сезімтал

д) обединяющий

5. Қосалқы нерв қанша бөліктен тұрады?

а) 3

б) 5

в) 2

г) 7

д) 4

6. Қосалқы жүйке жұбы қандай?

а) IV

б) IX

в) XI

г) VII

д) XII

7. Қосалқы нерв қандай бөліктерден тұрады

а) спинномозгалық

б) милық

в) милық және жұлындық.+

г) артериялық

д) вегетативті

8. Тілдік нерв қандай жұп нерв?

а) XII

б) XIII

в) IV

г) III

д) IX

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 180беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

9. Тілдік нерв тармақтары-бұл?

- а) тілдік нервтің алдыңғы тармағы
- б) тілдік нервтің артқы тармағы
- в) тілдік нервтің алдыңғы тармағы
- г) тілдік нервтің басы
- д) тілдік нервтің шеткі тармақтары

10. Тілдік нерв ядросы орналасқан?

- а) орта миға
- б) соңғы ми
- в) мишық
- г) аралық нерв
- д) сопақша ми

Тақырыбы № 51

1.Тақырып: Вегетативті жүйке жүйесі, құрылысы, жалпы принциптері.

2.Мақсаты: Вегетативтік жүйке жүйесінің құрылысы мен жұмыс істеу ерекшеліктерін, құрылыстың жалпы принциптерін оқып үйрену. ВЖЖ симпатикалық бөлімі.

3.Оқыту мақсаты: Студенттерді муляждарда, планшеттерде вегетативті жүйке жүйесін, құрылысы мен принциптерін табуға, атауға, көрсетуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- 1. Вегетативті жүйке жүйесінің ерекшеліктерін атаңыз.
- 2. Вегетативті жүйке жүйесі құрылысының жалпы принциптері.
- 3. ВЖЖ симпатикалық бөлімі.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

- 1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы	044-42/19 204 беттің 181беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы	

2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә.О. Адам анатомиясы.2- кітап : оқу құралы. - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Орталық жүйке жүйесі тұрады:
 - а) жұлын және ми+
 - б) жұлын және сезім мүшелері
 - в) жұлын және бас миының дің бөлігі
 - г) ми және ганглийі
 - д) тек мидан
2. Ретикулярлы формация-бұл нейрондар мен жүйке талшықтарының:
 - а) жұлын миы мен ми діңінде+
 - б) сүйек миы
 - в) аралық ми
 - г) ми қабығы
 - д) көру орталығында
3. Орта мидың жоғарғы төмпешіктері:
 - а) дәмнің Корк асты орталықтары

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»		
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19		
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 182беті		
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы					

- б) коркасты көру орталықтары+
- в) Корк асты есту орталықтары
- г) тепе-теңдіктің Корк асты орталықтары
- д) қанайналым орталықтары
- 4. Ортаңғы ми қуысы:
 - а) I қарынша
 - б) II қарынша
 - в) ми су құбыры+
 - г) орталық арна
 - д) шеткі қарыншалар
- 5. Аралық ми қуысы:
 - а) ми су құбыры
 - б) I қарынша
 - в) II қарынша
 - г) IV қарынша
 - д) III қарынша+
- 6. Соңғы ми жарты шарының қандай бөлігі Орталық борозбен бір-бірінен бөлінген?
 - а) алдыңғы және теменгі үлес+
 - б) маңдай және самай үлестері
 - в) шүйделік және сыналық үлес
 - г) самайлық және шүйделік үлес
 - д) самайлық және сыналық үлес
- 7. Маңдай және сыналық үлесінен самай үлесін бөліп тұратын жұлге:
 - а) Орталықтан кейінгі
 - б) Көлденең
 - в) Белдік
 - г) Орталық
 - д) латеральді+
- 8. Сүйелді дене талшықтардан түзілген:
 - а) ассоциативті
 - б) комиссуарлық +
 - в) меншікті
 - г) проекциялық шығатын
 - д) проекциялық кіретін
- 9. Қыртысты анализатордың қабық ұшы орналасқан:
 - а) орталық аралық сырттан +
 - б) орталықтан кейінгі сырттан
 - в) жоғарғы самайлық
 - г) шүйделік
 - д) жиынтық

Ситуациялық есептер:

№1. Науқаста иық бүгілуінің бұзылуы және білектің сәулелі жағынан тері сезімталдығының бұзылуы байқалады. Науқаста қандай нервтің зақымдануы байқалады.

Жауап: науқаста бұлшықет-тері нервінің зақымдануы байқалады

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 183беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

№2. Науқаста жамбастың артқы бетінің тері сезімталдығының бұзылуы байқалады. Науқаста қандай нервтің бұзылуы байқалады.

Жауап: науқаста жамбастың артқы тері жүйкесі қызметінің бұзылуы байқалады.

№3. Науқаста жамбастың бітелуінің бұзылуы, сондай-ақ жамбастың медиальды беткі терісінің сезімталдығының бұзылуы байқалады. Науқаста қандай нервтің бұзылуы байқалады.

Жауап: науқаста жапқыш нервсінің зақымдануы байқалады.

Тақырып № 52

1. Тақырып: : Эндокриндік бездер.

2.Мақсаты: Эндокриндік бездердің құрылысы мен қызметінің ерекшеліктерін зерттеу.

3. Оқу мақсаты: Студенттерге эндокриндік жүйені қалай табуға, атауға, модельдерге, планшеттерге, кестелерге, органдарға көрсетуге үйрету

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары.

1. Эндокринді ағзалардың жіктелуі қандай?
2. Қалқанша безінің топографиясын, оның массасы мен мөлшерін сипаттаңыз.
- 3.Паратироид бездерінің анатомиялық сипаттамасын беріңіз.
4. Ұйқы безінің анатомиясы мен топографиясын сипаттаңыз.
5. Жыныс бездерінің эндокриндік бөлігінің қызметтік анатомиясын сипаттаңыз (еркек және әйел)
6. Оң және сол бүйрек үсті бездерінің анатомиясы мен топографиясын сипаттаңыз.
7. Томпақ дене безінің анатомиясы мен топографиясын сипаттаңыз.
8. Гипофиздің анатомиялық құрылысы мен топографиясының ерекшеліктерін сипаттаңыз.
9. Гипофиздің морфологиялық және функционалдық сипаттамаларын беріңіз.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 184беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә.О. Адам анатомиясы.2- кітап : оқу құралы. - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау(сұрақтар,тесттер,есептер,және т.б)

Тесттер:

- 1.Қалқанша маңы бездерінің қызметі:
 - а) асқорыту
 - б) гемопоэтикалық
 - в) иммундық
 - ж) гемопоэтикалық
 - д) эндокриндік +
2. Эндокриндік бездер басқа бездерден ерекшеленеді:
 - а) шығаратын каналдардың болмауы +
 - б) қақпаның болуы
 - в) қабықтың болмауы
 - ж) қызыл және ақ пульпаның бөлінуі
 - д) майлы капсуланың болмауы

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»		
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19		
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 185беті		
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы					

3. Темір аралас секреция:

- а) гипофиз
- б) қалқанша безі
- в) бүйрек үсті безі
- ж) сілекей
- д) ұйқы безі +

4. Эндокриндік функцияны реттеудің ең жоғары орталығы:

- а) ми қыртысы
- б) гипоталамус +
- в) метаталамус
- д) таламус
- г) эпителиалмус

5. Гормон ұрықта жасалады:

- а) эстроген
- б) прогестерон
- в) тестостерон +
- г) адреналин
- д) тироксин

6. Алдыңғы гипофизге тәуелді эндокриндік бездер:

- а) қалқанша безі +
- б) паратироид безі
- в) ұйқы безі
- г) параганглия
- д) тимус

7. Қалқанша безінің паренхимасы мыналардан тұрады:

- а) нефрондар
- б) остеондар
- в) миофибриллалар
- ж) фолликулалар +
- д) асіні

8. Бүйрек үсті безінің жасушалары:

- а) тироксин
- б) Эстероген
- в) Тестостерон
- г) андрогендер
- г) адреналин +

9. Ұйқы безінің бөліктері:

- а) негіз және жоғарғы
- б) жоғарғы, төменгі және денелік
- в) дене, түб және процесс
- г) басы, асты және денесі
- г) бас, дене және құйрық +

10. Ұйқы безі:

- а) апокрин
- б) экзокринді

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 186беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

в) эндокринді

г) аралас +

д) холокринді

11. Ұйқы безінің функциялары:

а) сіңіру

б) қорғаныс

в) генеративті

г) инсулин өндірісі +

д) ұнтақтау

12. Қалқанша безінің қызметі реттеледі

а) лактотропты гормон

б) өсу гормоны

в) тиротропты гормон +

г) адренотропты гормон

д) фолликуланы қоздыратын гормон

13. Организмдегі зат алмасу процестері гормондарды реттейді

а) ұрық

б) тимус безі

в) қалқанша безі +

ж) простата безі

д) аналық без

14. Гипофункция кретинизмге әкеледі:

а) тимус безі

б) простата безі

в) аналық без

ж) қалқанша безі +

г) паратиреоидты без

15. Паратиреоидты гормон өндіріледі:

а) тимус безінде

б) қалқанша безінде

в) қарағай безінде

г) паратиреоид безінде +

д) гипофизде

16. Бүйрек үсті безінің қуысы:

а) инсулин

б) тироксин

в) адреналин +

г) паратиреоидты гормон

д) кортикостероид

17. Ұйқы безі:

а) тироксин

б) паратиреоидты гормон

в) адреналин

г) инсулин +

д) мелатонин

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 187беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

18. Аталық без гормон шығарады:

- а) мелатонин
- б) адреналин
- в) инсулин
- ж) фолликулин
- г) тестостерон +

Ситуациялық тапсырмалар:

№1. Науқас Д., 25 жаста, еңтігу, қысқа температура, ашуланшақтық, ұйқының нашарлығы, салмақ жоғалту және қолдардың дірілдеуіне шағымданады (қолжазба өзгерді). Тәбет жоғарылайды, бірақ бір уақытта дене салмағының жоғалуы байқалады. Азоттың теріс балансы байқалады, дене қызуы көтеріледі, терісі ылғалды, қалқанша безі үлкейген. Пульсі 118 / мин. Қандай патология бар?

Жауап: Диффузды токсикалық зоб (Базедов ауруы) - Қалқанша безінің гормондарының гиперфункциясы (тироксин, триодотиронон).

№2. Науқас Р., 58 жаста, дәрігерге летаргия, апатия, баяулау шағымымен келді. Жоғарғы және төменгі қабақтың қабық тәрізді ісінуі, еріндердің, щектердің ісінуі байқалады. Ісіну тіндеріне қысым жасағаннан кейін фосса болмайды. Негізгі метаболизм төмендейді. Қандай патология бар?

Жауабы: Эндемиялық зоб. Эндемиялық зобтың негізгі себебі - топырақ пен судың жетіспеуіне байланысты тамақтың йод жетіспеуі. Қалқанша безінің гормондарының жетіспеушілігі гипофиздің тиротропты гормонының секрециясының жоғарылауына әкеліп соғады, сонымен қатар зобтың дамуымен қалқанша без безінің тінінің гиперплазиясын тудырады.

№3. Қалқанша безі резекцияланған кезде паратироид бездері кездейсоқ алынып тасталды. Операциядан кейін пациент тетаникалық ұстамаларды бастады. Көбінесе тетанияның шабуылына прекурсорлар келеді: аяқ-қолдардың салқындауы, ұйқышылдық, қышу, тыртықтау, қысылу сезімі. Прекурсорлардан кейін ауырсынатын тоник конвульсиялары бөлінеді.

Жауап: Паратироидтық гормонның жетіспеушілігі сүйек тінінен қанда кальцийдің төмендеуіне және бүйректің проксимальды түтікшелерінде фосфордың реабсорбциясының жоғарылауына, гипокальциемия мен гиперфосфатемияға әкеледі. Гипокальциемия нәтижесінде натрий мен калий иондарының, сондай-ақ кальций мен магнийдің арасындағы тепе-теңдік бұзылады, бұл өз кезегінде нейромаскулярлық қозғыштықтың күрт өсуіне әкеледі. Кальций бұлшықеттің жиырылу механизміне қатысады.

Тақырып № 53

1. Тақырып: Иммундық жүйе

2. Мақсаты: Иммундық жүйенің құрылымдық ерекшеліктерін оқыту.

3. Оқу мақсаты: Білім алушыларды муляждарда, планшеттерде, плакаттарда, иммундық жүйенің құрылымы мен топографиясын қалай табуға, атауға, көрсетуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Иммундық жүйенің мүшелеріне қандай мүшелер жатады?
2. Иммундық жүйенің қандай морфологиялық белгілері тән?
3. Сүйек миы мен тимус қандай құрылымдық элементтерден тұратынын есіңізде сақтаңыз?
4. Иммундық жүйенің шеткері мүшелерінің құрылымында не кездеседі?

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 188беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

5. Лимфоидты түйіндер қандай органдарда орналасқан? Олардың құрылымы қандай?

6. Лимфа түйіндерінде лимфа ағып жатқан лимфа тамырларынан эфферентті тамырларға өтетін қандай түзілімдер бар?

7. Лимфоидты ұлпаның қандай құрылымдық элементтері көкбауырдың ақ пульпасының құрамына кіреді?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.

2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014

3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.

4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет

5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2016. - 292 бет. с.

6. Кузенбаева, Ә.О. Адам анатомиясы. 2- кітап : оқу құралы. - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.

2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 189беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтары, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Қан жасау және иммундық жүйенің негізгі мүшелері:
 - а) лимфа түйіні
 - б) без безі
 - в) сүйек кемігі мен тимус безі +
 - г) көкбауыр
 - д) тимус безі
2. Қызыл сүйек кемігінің негізі:
 - а) қан тамырлары мен плексулар
 - б) лимфа фолликулалары мен қан жасушалары
 - в) майлы тіндер мен лимфа фолликулалары
 - г) ретикулярлы ұлпа және бағаналы жасушалар +
 - д) дәнекер және лимфоэпителиальды ұлпа
3. Дің жасушаларының қызметі.
 - а) зат алмасуды қамтамасыз етеді
 - б) гемоцитоз және лимфопоэз + қамтамасыз етеді
 - в) антиденелер шығарады
 - ж) фагоцитозды қамтамасыз етеді
 - г) ыдырау өнімдерін алып тастайды
4. Иммундық жүйе?
 - а) лимфоэпителиальды органдардың кешені
 - б) лимфа жолдарының жиынтығы
 - в) сары сүйек миының түтікшелі сүйектері
 - ж) қан жасушаларының жиынтығы
 - г) негізгі лимфа каналдары
5. Иммундық жүйенің органдары:
 - а) иммунитетті жасушалар шығарады, иммунитетті қамтамасыз етеді +
 - б) эритроциттер түзеді
 - в) механикалық қорғаныс
 - г) трофикалық мүшелерді қамтамасыз етеді

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 190беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- г) метаболикалық өнімдерді тасымалдауға
6. Тимус безі орналасқан:
- а) мойын, фассияның IV жапырағында
- б) кеуде қуысының артқы медиастинасында
- в) кеуде қуысының алдыңғы-жоғарғы медиастинасында +
- г) оң жақ плевра қуысында
- г) сол жақ плевра қуысында
7. Тимус безінің құрылымы:
- а) құрамында тимоциттер бар капсула мен паренхима
- б) дәнекер тінінің әртүрлі түрлері
- в) капсула, бұлшықет және дәнекер тінінің элементтері
- ж) эпителий жасушаларының жинақталуы
- д) жүйке ұлпасының жинақталуы
8. Иммунокомпетентті жасушаларға мыналар жатады:
- а) эритроциттер мен тромбоциттер
- б) эритроциттер мен лейкоциттер
- в) В және Т - лимфоциттер +
- ж) гранулоциттер
- д) эритроциттер
9. Қызымдықтардың топографиялық орны:
- а) мүшелер бетінде
- б) ішкі ағзалар қабырғаларының қалыңдығында
- в) ағзалардың көп қозғалатын орындарында
- г) микрофлораның тіршілік ету ортасының шекарасында +
- д) нервтің ағзаға ену аймағында
10. Лимфа түйінінің құрылымы:
- а) капсула мен қуыс
- б) капсула мен септум
- в) капсула мен тамырлар
11. Олар иммундық жүйенің орталық органдарына жатады?
- а) көкбауыр
- б) бағаналы жасушалар
- в) тимус безі +
- г) лимфогапителиалды сақина Пирогов-Вальдейер
- д) ішек лимфа сарымсақтары
12. Иммундық жүйенің шеткі мүшелеріне жатады:
- а) бауыр және ұйқы безі
- б) мезентериялық лимфа түйіндері және коллекторлар
- в) Тимби және бурса
- г) без бездері лимфа түйіндері және лимфоидты түйіндер, көкбауыр +
- д) қызыл және сары май
- г) капсула және паренхима +
- д) капсула және жүйке плексусы
- Ситуациялық тапсырмалар:**

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 191беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

№1. Егер жаңа туған жануарда тимус алынып тасталса, содан кейін оған бөтен трансплантация жасалынса, қабылдамау реакциясы дамымайды. Бұл құбылыстың себебін түсіндіріңіз.

Жауап: Т-лимфоциттер жасушалық иммунитеттің реакциясын қамтамасыз ететін түзілмейді.

№2. Жаңа туылған жануарлардағы тимустың жойылуымен шеткергі лимфоидті мүшелерде белгілі морфологиялық өзгерістер орын алады. Бұл операцияға көкбауыр мен лимфа түйіндері неғұрлым анық жауап береді және олардың ішкі мамандандыруы қандай?

Жауап: Т-тәуелді аймақтар (көкбауыр - фолликуланың орталық артериясы айналасындағы аймақ, лимфа түйіні - паракорталық аймақ).

№3. Жаңа туылған жануарда тимус алынып тасталды, оның нәтижесінде антиденелер шығару қабілеті күрт төмендеді. Бұл құбылыстың себебін түсіндіріңіз.

Жауап: В-лимфоциттердің плазма жасушаларына айналуына қатысатын көмекші Т-лимфоциттердің түзілуі бұзылған.

Тақырып №54

1.Тақырып: Көру мүшесі. Құрылымы және қызметі.

2.Мақсаты: Көру мүшелерінің құрылысы мен функциясының ерекшеліктерін зерттеу.

3. Оқу мақсаты: Білім алушыларға көру анализаторларының жолдарын атауды, муляждарда, планшеттерде, плакаттарда қалай табуды үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары.

1. Көздің тамырлы қабығының құрылымы.
2. Көз торының құрылысы.
3. Көздің ішкі өзегі.
4. Көз алмасының бұлшықеттері.
5. Көздің лакрималды аппараты және көздің көмекші аппараттарының басқа элементтері.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 192беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә.О. Адам анатомиясы.2- кітап : оқу құралы. - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8.Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Көз алмасы ... тұрады.
 - а) ядролар мен қабықшалар. +
 - б) ядролар мен кортекс.
 - в) ядро және веналық дене.
 - г) қабығы мен сулы әзілі.
 - д) кортикальды және медулла.
2. Көз алмасының қабығы ...
 - а) склера. +
 - б) миелин.
 - в) синовиальды.
 - ж) эпителий.
 - д) Жетілу.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 193беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

3. Көз алмасының хориоидты бөліктері:

- а) меншікті қан тамырлары, ирис және цилиарлы дене +
- б) іс жүзінде тамырлы, қабықты, склера
- в) іс жүзінде тамырлы, ретикулярлы, цилиарлы дене
- г) кемпірқосақ, ретикулярлы және тамырлы
- г) талшықты, склера және қабық

4. Биополярлы нейрондар кіретін қабақтың қабығы.

- а) тор +
- б) кемпірқосақ
- в) склера
- г) қабық

г) іс жүзінде тамырлы

5. Эболалық камералар:

- а) алдыңғы және артқы +
- б) алдыңғы және бүйірлік
- в) алдыңғы және медиальды
- г) медиальды және бүйірлік

6. Силиарлы бұлшықет қызметі:

- а) линзаның қисықтық өзгереді +
- б) көз алмасының кезектерін орындайды
- в) оқушының диаметрін өзгертеді
- ж) қабақтарды жабады
- д) қастың мыжылуы

7. ... сыртқы ортадан тітіркенуді қабылдайды.

- а) Экстерорецепторлар +
- б) Интерорецепторлар
- в) Проприорецепторлар
- г) Хеморецепторлар
- д) Висцерецепторлар

8. Көру анализаторының кортикальды ұшы ... ойықта орналасқан.

- а) шапшаң +
- б) жанама
- в) париетоципитальды
- г) орташа уақытша
- д) тілдік

Ситуациялық тапсырмалар:

№1. Ұзақ қозғалысы бар науқаста дисбаланс байқалады, ол тынығуды тоқтатады. Науқаста қандай теңсіздік бар?

Жауап: Науқаста кинетикалық тепе-теңдік бұзылған

№2. Ашық жарықта оқушының тарылуы байқалады. Бұл реакция үшін қандай бұлшықеттер жауапты?

Жауап: Бұлшықет - бұлшықет жасушасы.

№3. Науқаста екі көздің медиальды өрістері жоғалады. Науқаста көру жолдарының зақымдануы қандай деңгейде екенін көрсетіңіз?

Жауап: Көру қиылысы саласында.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 194беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

Тақырып № 55

1.Тақырып: Көздің қосалқы мүшелері. Көзжас аппараты.

2.Мақсаты: Көздің қосалқы мүшелерінің құрылымдық ерекшеліктерін зерттеу.

3.Оқу мақсаты: Білім алушыларға көз алмасының құрылымын, көз алмасының мембраналарын және оның ядросы мен қызметін, көз алмасының қосалқы аппараттарын және визуалды анализатордың жолдарынан тұратындығын үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Көз алмасының сыртқы өсі қалай аталады? Ішкі өсі? Көру өсі?
2. Кірпікті дене дегеніміз не? Ол қандай элементтерден тұрады?
3. Көз алмасының жарық шағатын ортасына қандай түзілімдер жатады?
- 4.Көз алмасының сулы әзілі қайда пайда болады?
- 5.Әрбір алты окуломоторлы бұлшықет қайда орналасқан? Әрбір бұлшықет көз алмасын қай бағытта айналдырады? рден тұрады?
6. Орбитада қандай анатомиялық түзіліс тенон капсуласы деп аталады? Бұл капсула қандай функцияны орындайды?
7. Конъюнктивалық қапшық деп аталатын нәрсені есте сақтаңыз?
8. Көзжас апараты дегеніміз не?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA -1979- MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 195беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә.О. Адам анатомиясы.2- кітап : оқу құралы. - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Көру нерві - бұл нерв:
- а) І жұп бас ми нервтері
 - б) VII жұп бас ми нервтері
 - в) X жұп бас ми нервтері
 - г) II жұп бас ми нервтері +
 - д) IX жұп бас ми нервтері
2. Иісті талдағыш рецепторы:
- а) Кортидің ішкі құлағы
 - б) ампуланың қылшықтары, қабықтың доғалары және ішкі құлақтың жатыр мойны
 - в) жоғарғы турбинаның шырышты қабығындағы ерекше жасушалар +
 - г) таяқшалар
 - д) конустар
3. Қабыршақ жіктеледі:
- а) Талшықты мембрана +
 - б) хориоидты
 - в) тор қабығы
 - г) Тенон капсуласы
 - д) Жетілу
4. Склера мыналарға жатады:

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 196беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

а) Талшықты мембрана +

б) хориоидты

в) тор қабығы

г) Тенон капсуласы

д) Жетілу

5. Ирис мыналарға жатады:

а) талшықты мембрана

б) тамырлы мембрана +

в) тор қабығы

г) Тенон капсуласы

д) Жетілу

6 Силиарлы орган дегеніміз:

а) талшықты мембрана

б) тамырлы мембрана +

в) тор қабығы

г) Тенон капсуласы

д) Жетілу

7. Көздің қабығы дилататор мен сфинктерді қамтиды:

а) Склера

б) қабық

в) Ирис +

г) Силиарлы дене

д) ретина

8. Көздің қабығы құрамында сезімтал элементтер бар:

а) Склера

б) қабық

в) Ирис

г) Силиарлы дене

д) ретина +

9. Силиарлы бұлшықет қызметі:

а) линзаның қисықтық өзгереді +

б) көз алмасының кезектерін орындайды

в) оқушының диаметрін өзгертеді

ж) қабақтарды жабады

д) қастың мыжылуы

10. Фоторецептор функциясын орындайтын көз торының жасушалары:

а) фибробласт

б) миоциттер

в) таяқшалар мен колбалар +

ж) ганглион жасушалары

д) пигмент жасушалары

Ситуационные задачи:

№ 1. Жарық сәулесінде оқушының көзінің бұлшық еттерінің тарылуы байқалады. Бұл реакция үшін қандай бұлшықеттер жауапты?

Жауабы: Бұлшықет - бұлшықет жасушасы.

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 197беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

№ 2. Науқақта екі көздің медиальды өрістері жоғалады. Науқақта көру жолдарының зақымдануы қандай деңгейде екенін көрсетіңіз?

Жауап: Көру қиылысы саласында.

Тақырып № 56

1. Тақырып: Тепе-теңдік және есту мүшелері. Анатомиялық өткізгіш жолдары мен орталықтары.

2.Мақсаты: Есту және тепе-теңдік мүшелерінің құрылымын, қызметін және топографиясын зерттеу

3.Оқу мақсаты:Білім алушыларға сыртқы, ортаңғы, ішкі құлақтың, тепе-теңдіктің құрылымы мен топографиясын үйрету.

4.Тақырыптың негізгі сұрақтыры.

1. Дабыл жарғағы қуыстың қабырғаларын атаңыз? Әр қабырғада қандай анатомиялық құрылымдар көрінеді?

2. Дабыл жарғағында қандай бұлшықеттер орналасқан? Осы бұлшықеттердің әрқайсысына қандай есту өсі қосылады?

3. Ішкі құлақта орналасқан сүйек лабиринті бөліктерін атаңыз.

4. Ішкі құлақтың мембраналық лабиринті қандай анатомиялық түзілімдерге жатады?

5. Бас пен дененің орналасуы мен қозғалысын қабылдайтын сезімтал (сенсорлық) жасушалар қайда орналасқан? Ішкі құлақтың вестибулярлық аппаратынан импульстар қандай субкортикалық және кортикальды орталықтарға бағытталған?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.

2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 198беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә.О. Адам анатомиясы.2- кітап : оқу құралы. - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтары, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Есту мүшесінің бөліктері:
 - а) ортаңғы құлақ +
 - б) есту осигулалары
 - в) есту нервi
 - г) вестибулярлық жүйке
 - д) барабан баспалдақтары
2. ... сыртқы ортадан тітіркенуді қабылдайды.
 - а) Экстерорецепторлар +
 - б) Интерорецепторлар
 - в) Проприорецепторлар
 - г) Хеморецепторлар
 - д) Висцерорецепторлар
3. Сыртқы есту органдарының бөліктерін көрсетіңіз:
 - а) шеміршектік бөлік +
 - б) Интерорецепторлар
 - в) Проприорецепторлар

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 199беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

- г) Хеморецепторлар
д) Висцерорецепторлар
4. Ортаңғы құлаққа байланысты анатомиялық түзілімдерді көрсетіңіз:
а) сүйек жартылай шеңберлі каналдар
б) дабыл жарғақтық қуыс +
в) ұлулар
г) табалдырық
д) жүрекше
5. Дабыл жарғағының алдыңғы қабырғасын көрсетіңіз:
а) ұйқы қабырғасы +
б) мастоид қабырғасы
в) құмырсқалық қабырға
г) лабиринт қабырғасы
д) торлы қабырға
6. Дабыл жарғақтық қуыстың медиальды қабырғасының анатомиялық түзілімдерін көрсетіңіз:
а) есту түтігінің тимпаникалық ашылуы
б) кіре беріс +
в) бұлшықет-тамырлы канал
г) пирамидалық биіктік
д) каротидті канал
7. Есту түтігінің шеміршегінде қандай бұлшықеттер пайда болатынын көрсетіңіз:
а) фармацевтикалық жуғыш заттың жоғары дәрежесі
б) пальпофарингальды бұлшықет
в) таңдаймен бітелуі +
ж) қабықтың қабығы
г) жұтқыншақтың төменгі бөлігінің тарылуы
8. Қай жартылай шеңберлі канал көлденең екенін көрсетіңіз:
а) медиальды
б) жанындағы +
в) алдыңғы
г) артқы
д) төменгі
9. Спиральды органның түкті жасушалары төменде орналасқан:
а) негізгі мембрана +
б) вестибуланьң қабырғасы
в) ұлулардың сыртқы қабырғасы
г) қайталама құлақ
д) қылшық қабырға

Ситуациялық тапсырмалар:

№1. Ұзақ қозғалысы бар науқақта дисбаланс байқалады, ол тынығуды тоқтатады. Науқақта қандай теңсіздік бар?

Жауап: Науқақта кинетикалық тепе-теңдік бұзылған

№2. Тауларға көтерілу кезінде туристердің есту мүшелері бар және олар жұтатын қимылдарды жасау керек. Неліктен?

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 200беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

Жауап: Жұтылу кезінде есту түтігі кеңейеді және тимпаникалық қуыста қысым атмосфералық қысыммен теңестіріледі.

Тақырып № 57

1. Тақырып: Дәм және иіс сезу мүшелері

2.Мақсаты: Иіс пен дәм мүшелерінің құрылымын, қызметін және топографиясын зерттеу.

3. Оқу мақсаты: Білім алушыларды иіс пен дәм мүшелерінің құрылысы мен топографиясын білуге үйрету. Иістер мен дәмді талдағыштардың жолдары мен орталықтары.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Мұрын қуысының қай бөлімдерінде иіс сезу аймағы орналасқан? Неліктен бұл аймақ осылай аталады?
2. Қандай анатомиялық құрылымдар иістерді қабылдап, оларды жүйке импульсіне айналдырады?
3. Мидың қандай бөліктеріне дәм органынан жүйке импульсі жіберіледі?
4. Дәм сезу бүршіктері қай жерде орналасқан?
5. Мидың қандай құрылымдары дәм сезу мүшелерін жүйке импульстарын жібереді?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу,ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және
- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 201беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2016. - 292 бет. с.
 6. Кузенбаева, Ә.О. Адам анатомиясы.2- кітап : оқу құралы. - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
 2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
 2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
 3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
 4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
 5. Сайт: www.ukma.kz
 6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
 7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
 8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
 9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8. Бақылау (сұрақтары, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Дәм бүршіктерінің орналасуын көрсетіңіз:
 а) тілдің артқы бөлігінің шырышты қабаты +
 б) қатты таңдайдың шырышты қабаты
 в) эпиглоттың шырышты қабаты
 ж) шектің шырышты қабаты
 д) ауыз қуысының шырышты қабаты
 2. Дәм талдағыштың алғашқы нейронының орналасқан жерін көрсетіңіз:
 а) иінді білік +
 б) ұстап қалу нервінің ядросы
 в) блок нервінің ядросы
 г) қосалқы нервтің ядросы
 д) аралық нервтің төменгі түйіні
 3. Дәм талдағыштың үшінші нейронының орнын көрсетіңіз:
 а) медиальды иінді дене
 б) бүйірлік иілген дене
 в) таламустың бүйір ядросы +
 г) каудатты ядро
 д) бір ядролы
 4. Дәм талдағышының кортикальды ұшының орналасқан жерін көрсетіңіз:
 а) жоғарғы маңдай гирусы
 б) жоғарғы шекті гирус

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 202беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- в) сына
 г) парахипокампульды гирустың ілмегі, шина +
 д) жоғары париетальды гирус
5. Иіс сезу анализатордың алғашқы нейронының орнын көрсетіңіз:
 а) мұрын шырышты қабатының иісті аймақтары +
 б) хош иісті шам
 в) иісті үшбұрыш
 г) алдыңғы перфорацияланған зат
 д) иісті жіптер
6. Иіс анализаторының екінші нейронының орнын көрсетіңіз:
 а) иісті гломерулар
 б) хош иісті трактаттар
 в) иісті үшбұрыш +
 г) алдыңғы перфорацияланған зат
 д) иісті жіптер
7. Иісті талдағыштың кортикальды ұшының орналасқан жерін көрсетіңіз:
 а) төменгі фронтальды гирус
 б) төменгі уақытша тирус
 в) парахипокампульды гирустың ілмегі +
 г) сына
 д) төменгі париетальды гирус

Тақырып № 58

1. Тақырып: Тері және оның туындылары.

2. Мақсаты: Терінің және оның туындыларының құрылысының ерекшеліктерін зерттеу

3. Оқу мақсаты: Білім алушыларға терінің қабаттары мен оның туындыларын муляждарда, планшеттерде, плакаттарда қалай табуға болатынын үйрету

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары.

1. Терінің қабаттары атаңыз?
2. Тері құрылымын қандай құрылымдар құрайды (түктер мен ойықтар)?
3. Терінің қосымшаларын атаңыз.
4. Шаш пен тырнақтың қандай бөліктері бар; терінің бездері.
5. Терінің бездерінің каналдары қайда (қай жерлерде) ашылады?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/ әдістері/ технологиялары:

- **Аудиториялық сабақтар:** жалпы шолу. Webex/Zoom/ WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар/видео дәрістер.
- **Тәжірибелік сабақтар(симуляция):** анатомиялық препараттармен, муляждармен, кестелермен, планшеттермен жұмыс жасау, кіші топтарда жұмыс жасау, ауысша сұрау, тестілік тапсырмаларды шешу, ситуациялық тапсырмаларды шешу. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **БООЖ:** тақырып бойынша кеңес беру. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.
- **Білім алушының өзіндік жұмысы:** презентация дайындау және

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі Қалыпты анатомия кафедрасы		044-42/19 204 беттің 203беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы		

- қорғау, тест тапсырмаларды құру, тақырып бойынша глоссарии. AIS Platonus-тағы Кейстер. Webex, Zoom, WhatsApp электронды платформаларын қолдана отырып вебинарлар.

6.Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері.

- ауызша сұрау, тестілік тапсырмаларды, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Қазақ тілінде:

Негізгі:

1. Рахымжанова С.О., Сайдахметова А.С., Төкешова Г.М. Физиология анатомия негіздерімен Қарағанды 2014. 228 б.
2. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 1. Сүйектер туралы ілім. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014
3. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 2. Ас қорыту жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Несеп-жыныс жүйесі. Эндокриндік бездер. Тамырлар туралы ілім. Лимфа жүйесі- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.
4. Рақышев, А. Р. Адам денесі. 3 томдық. Т. 3. Жүйке жүйесі. Сезім мүшелері: оқулық / А. Р. Рақышев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 376 бет
5. Кузенбаева, Ә. О. Адам анатомиясы. 1 - кітап: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2016. - 292 бет. с.
6. Кузенбаева, Ә.О. Адам анатомиясы.2- кітап : оқу құралы. - Алматы : Эверо, 2016. - 248 бет. с.

Қосымша:

1. Рақышев, А. Р. Адам анатомиясы. 1-кітап оқулық / А. Р. Рақышев. - 2-бас., түзет. және толықт. ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы : Дәуір, 2009. - 420 бет.
2. Адам анатомиясы. Т. 2. Ішкі мүшелер жүйесі және эндокринді бездер атлас / Ә. Б. Әубәкіров [ж. б.] ; жалпы ред. басқ. А. А. Идрисов. - Астана : Фолиант, 2008. - 251 бет

Электронды ресурстар:

1. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т.1. Опорно-двигательный аппарат. Остеология. Синдесмология. Миология [Электронный ресурс] : учебник - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
2. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В 3 т. Т. 2 [Электронный ресурс] : М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
3. Билич, Г . Л . Анатомия человека. Атлас. В. 3 т. Т. 3 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
4. Анатомия человека. В 2 т. Т. 1 [Электронный ресурс] : учебник М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013.
5. Сайт: www.ukma.kz
6. Репозиторий ЮКМА <http://lib.ukma.kz/repository/>
7. Республиканская межвузовская электронная библиотека <http://rmebrk.kz/>
8. Консультант студента <http://www.studmedlib.ru/>
9. Ашық кітапхана [https:// kitap.kz/](https://kitap.kz/)

8.Бақылау (сұрақтары, тесттер, есептер және т.б.)

Тесттер:

1. Терінің туындылары:
 - а) Мейромалық бездер
 - б) сүт безі +

O'NTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі			044-42/19
Қалыпты анатомия кафедрасы			204 беттің 204беті
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік ұсыныстардың құрылымы			

- в) бульбуретральды бездер
- ж) Бартолин бездері
- д) простата безі
- 2. Тері қызметі:
- а) терморегуляция +
- б) ас қорыту
- в) газ алмасу
- ж) эндокринді
- д) иммундық
- 3. Терінің түсіне байланысты заттың атауы:
- а) кератогелин
- б) кератин
- в) меланин +
- г) майлы тін
- д) мочевино
- 4. Теріден алынған бездер:
- а) паротит безі
- б) тер бездері +
- в) субмандибулярлы без
- г) сілекей бездері
- д) гиподидты без